

5 NOVELA

DEV VIRAHSAWMY

©Dev Virahsawmy
All rights reserved

JERICHO

JAMOUNA, GANGA, DEVI

TANTINN TIMI

PRENSES PRATHNA

LENPAS FLANBWAYAN

BOUKIE BANANE

JERICHO

©Dev Virahsawmy
All rights reserved

1

Sa lane la lapli ti refiz tonbe. Mem enn gran siklonn ki normalman amenn boukou dilo ti avoy rafal sek, kas bann brans kouma kas baton zalimet. Nivo dilo dan rezervwar lavil ti pe kontinie bese. Dan zarden botanik basen pwason santi dilo-mor e bann nenifar tom febles. Tanzantan dimoun lev lizie lao pou gete si ena niaz dan lesiel me zot gete tas ar ble elektrik. Zot bes latet, get koltar fonn lor asfalt gransime. Dan bann karo de kote lavil, ki nouru enn popilasion ki pa ti pe aret grandi, later pel-pele enpwisan divan soley san pitie. Bann fey lor pie mang lakord soliter laba lor mel ros korde ar swaf.

Dan Jericho routinn pe donn bal, labitid swiv labitid san fatig. Sak sitwayen, san get divan-deryer, pe tras so lazourne ek so aswar kouma so gran-dimoun avan li. Lavi ti koumsa, pou res koumsa, pou toultan koumsa. Tourn ki vir, vir ki tourn. Dan bann diferan kartie lavi pe deroule vadire lasesres pa ekziste. Bann lider politik ek relizie zot mesaz ti finn bien pase. Fer koumadir problem la pa ekziste e problem la par fors pou bizen fonn. Sa prensip la ti finn vinn enn komannman. Per-fondater lavil Jericho ti kontan dir ki ena enn bondie spesial pou Jericho e depi sa lepok la bann Jerichon ek Jerichonn persiade ki zot lavil ti servi kouma model pou konstrir paradi.

Jericho so fas lwes ti tom lor lamer e so lepor natirel ti, depi so kreasion, donn li enn gran lenportans stratezik ek politik. Non selman komers dan larezion ti oblize pas par Por-Jericho me so larad natirel ti amenn devlopman enn santie naval bien prosper. Long lakot disab blan de kote larad ti vinn enn lanplasman ideal pou lendistri tourism. Kan ou get lamer apartir later, ou ledo tourne ar Montagn Pous, agos ti ena lakot Albion e adrwat lakot Azur. Toulede landrwa ti bien devlope par zot propriyeter, bann Euro-Kreol, desandan bann premie pionie ki ti vinn pou etabli lor sa bout later lor kontinan Lafrik. Lor so flan nor ek sid later fertil ti amenn devlopman lagrikiltir ki ziska ler ti pe nouru enn popilasion ki pa tro kwar dan famili-planing. Kote les se aryer-pei Jericho ki ranpe atraver lafore ziska latet Montagn Pous - skilptir taye par lapli, letan ek divan, ki rapel bann Jerichon/nn, san ki zot tro konpran, pouvwar ek bote lanatir - ki depi dan niaz get dimoun anba lor laplenn ek laplaz ar kiryozye ek konpasion.

Depi premie abitasion, listwar ti fini depoz dan later Jericho semans enn kiltir ki ti pou raport bann fri dou-amer. Bann premie anset Euro-Kreol ki ti kit Lerop, ti vinn zet baz lor nouvo later pou diferan rezon - biznes anfanit, gou lavantir, dezir koumans enn nouvo lavi, lafreyer revolision, nesosite enn plas pou kasiet dan enn ti-kwen lesiel ble antoure ar ouragan ... Ler larad natirel akeyir zot ar

so de long riban laplaz dore de kote, proteze par brizan, zot ti sir ki zot ti finn zwenn zot prop Terre-Promise. Lespas, resours natirel ek enn klima dou ti tann lame avek promes enn bon lavi. Me de kiksoz ti manke. Fam ek travayer. Kan ena enn fam pou sak dis zom sa li enn reset pou katastrof. Premie demars bann anset Euro-Kreol se fer vinn sex-worker pou deblok leren bann zom e ankouraz bann nouvo pionie amenn zot fam ar zot. Deziem demars se aste esklav pou fer travay dan lakaz ek dan karo. Sa lepok la komers esklav ti bien devlope grasa konplisite bann sef tribi Afriken ki zotmem ti pratik esklavaz. Li ti bien fasil gagn kargezon esklav - zom ek fam - depi aryer-pei, lwen-lwen lot kote Montagn Pous dan vale Mozanbik.

Zistwar dou-amer ti koumanse. Lentelizans imen kouma enn artis ti koumans fer dezord ekolojik vinn zarden botanik e anmemtan kas lekilib frazil ki tini bann mayon dan lasenn lavi; travayer-esklav touy lekor dan kiltir fernwar me anmemtan sem lagren nouvo lavi; lor dra plen ar tas dezir feros e lapeti rans san souvenir, parfwa enn reyon lamour pers enn trou dan niaz; parfwa enn zanfan ne e so sourir kabos reflex routinn; viol ek violans fons bann fam dan pli gran dezespwar me parfwa nesans forse vinn enn ti-pon frazil kot ton kler ek ton fons melanze. Anmemtan nians kouler lapo koumans vinn enn kalifikasion pou vinn sef, sou-sef, sou-sou-sef, pa-sef-ditou me zame gran-sef parski gran-sef so pozision li gouverne par eredite, pirte disan, propriyete ek komannman Siprem. Paret ki Bondie ti dakor ar sa aranzman la, dapre bann gran panser-pret sa lepok la.

Enn zour enn gran teorisien ekonomiko-polititik fer enn gran dekouvert: enn esklav ordiner prodir mwens ki enn esklav salarye. Bizen aboli esklavaz ordiner e ranplas li par esklavaz salarye. Jericho kas an de kan: kan klasik ek kan modern. Lor kouto kan modern gagne e bann esklav ordiner gagn drwa swazir ant travay pou enn saler ousa vinn endepandan. Bann ki swazir esklavaz salarye al res dan depandans lor lakot Albion ek Azur e bann ki swazir lendepandans al res lor balizaz lavil kot lipie Montagn Pous zis kot lafore ek sivilizasion Jericho, kouma de kalipa, ti pe lite, sakenn pou kas konte lotla. Se la ki bann Afro-Kreol ti koumans regroupe pou konstrir enn lot kalite lavi, enn kiltir diferan ar kiltir lakot, larad ousa karo. Dan koumansman zot ti fer detrwa erer ki ti ralanti zot lamars me bien-bien vit zot lang, lamizik, ladans, lakwizinn e zot ensten natirel ki fer lavi vinn enn fet koumans rant dan kiltir zeneral.

Akoz so pozision zeografik, politik ek stratezik Jericho kontinie devlope e mendev koumans manke. Bizen esklav salarye pou travay dan lizinn, dan karo, dan lakaz gran-sef, sef ek sou-sef. Dan vale Ganga lavi ti amer e enn bon kantite Gangawa aksepte pou sey gagn lavi dan enn lot pei olie pil anplas e manz margo.

Zot vinn Jericho dan bann sitiasion parfwa inimen me erezman pou zot, bien vit bann lider efikas koumans lev latet, organiz zot e kanaliz zot lenerzi ver enn devlopman dirab. Zot ranz zot koloni dan lenor ek lesid ant lavil ek karo. Sa bann Endo-Kreol la, parski zot bann lider ti konpran lenportans organizasion ek ledikasion, ti reysi evit bann erer ki bann Afro-Kreol ti fer. Bien vit zot pouwar

dan sosiete ti grandi. Bizen rekonet osi ki zot nomb ti zwe dan zot faver. Anplis zot ti fer lekonomi parski zot ti panse ki enn zour pa enn zour zot ti pou retourn dan vale Ganga ar enn ti-fortinn pou fini bien zot vie zour. Amizir letan pase zot ti koumans konpran ki zot nouvo pei boukou pli bon ki zot pei dorizinn; ki lavi dan Jericho ti pe permet zot gagn meyer devlopman ki dan vale Ganga kot lafaminn ek diskriminasion kont entousab ti pe fer maja. Anplis bann Euro-Kreol ti met anmars enn dinamik ekonomik ki ti permet investisman profitab dan ti komers ek plantasion. Kas ki ti ramase pou retourn dan vale Ganga vit-vit ti investi pou aste later, ranz enn lakaz, ouver ti-biznes e plitar pou pran kontrol pouvwar politik. Dousma-dousma lespri koumans idealiz memwar vale Ganga, arondi bann langl ek bann rebor e zimaz lepase koumans sanze. Lepase vinn fitir-plis-ki-parfe kot bann ero pou retrouv lape apre pasaz dan tinel soufrans e anmemtan fantasm vinn enn garanti ki idantite ansestral pa pou disparet e pirte zenetik fabrike pa pou gate.

Parkont malsans swiv bann Afro-Kreol. Enn kote bann lider tanporel ki lev latet, ti motive par dezir profon pou gagn enn ti-lonbraz lor laplaz Albion ousa Azur anba pie ki ena rasinn eropeen. Bann lider spiritiel ti dimann zot soumet net divan enn Sef Siprem ki ena seve blon ek lizie ble. Sak zenerasion amenn nouvo zimaz, nouvo vizaz ki ti met menot dan zot lespri e efas zot memwar. Ar letan zot koloni ti vinn enn geto. Zot nepli ti trouv pli lwen ki lakot Albion ek Azur. Parfwa zot rev zwisans gran-sef, parfwa zot koler eklate kouma volkan e souvan zot pran sime otodestriksion.

Letan deroule e dousma-dousma rasio zom/fam gagn lekilib me relasion ant de sex pa ti ameliore. Bann Jerichon ti konsider fam kouma enn sex-worker san saler e enn masinn pou fer ti-baba e mazorite bann Jerichonn, malerezman ti trouv sa normal. Zot ti pe aksepte zot desten pou enn bouse manze.

Depi premie abitasion, ti fini met dan later semans divizion ek konfli e pli for fer dominer ar pli feb. Gran-sef fwet ti-sef, ti-sef fwet san-pouvwar, san-pouvwar fwet lisien, zom fwet fam. Seki pli tris, bann ki ti anba yer, kouma zot mont lao fwet bann ki ti finn res anba mem si yer zot ti pe gagn kout fwet ansam. Vir ki tourn, tourn ki vir? Pa totalman. Parfwa san atann, enn evennman parsi, enn lot parla donn sok e dan siklonn enn ti-lalimier alime.

2

Dan katedral Jericho ena enn seremoni spesial pou selebre ordinasion enn nouvo pret. Pa zis enn ordinasion ordiner kouma ti finn deza ena me enn evennman ki pe bouwers boukou dimoun parski premie fwa enn non-blanc - ni Euro-Kreol, ni Afro-Kreol me enn melanz Endo-Kreol ek Afro-Kreol - pe vinn pret. Pandan ki seremoni la pe deroule, dan premie ranze ban de lizie emosione, vwale ar larm-de-zwa, pe fixe nouvo pret, Per Martin King. Ser Charité pa kapav anpes bann souvenir remont alasirfas. Trant-an finn pase ar vites zekler.

Li rapel san zefor enn gramaten, boner, kan sakristen legliz Sacré-Coeur vinn tap laport kouvan ki li ti pe dirize, enn ti tant bazar dan lame. Dan tant la ti ena enn ti-bout bonom ki ti pe kriye parski li ti fen. Sakristen la ti rakonte kouma boner gramaten li ti trouv tant la lor peron legliz e kouma pret ki responsab parwas la ti fini sorti pou al donn dernie sakreman enn dimoun bien malad, li ti vinn rod sekour kote kouvan. Ser Charite ti fouy dan panie la pou gete si ena kik lenformasion lor ti-baba la. Paran ki ti abandonn ti-baba la pa ti ole kit okenn tras, mempa enn nom. Ser Charité ti anvi apel li Moïse me apre reflexion li desid pou apel li Martin King.

Grasa Martin, Ser Charite ti reysi viv foul-foul so promes relizie ek so ensten maternel anmemtan, ti permet li met dan enn kwen konfortab so memwar, enn boyfrenn ki ti mor zenn dan enn aksidan; sey bliye dezir pou donn nesans enn ti baba, fri so lamour. Apre bann larm dezespwar, so lafwa ti koumans dikte li enn lot rezonnman. Maler ki ti tom lor li kouma loraz ti enn tes pou gete profonder so lafwa, pou donn li posibilite met so lavi net dan lame Bondie, pou vinn enstriman sarite lesiel. Aster li realize ki so lamour pou so boyfrenn Endo-Kreol ti pou absorb tou so lenerzi. Ti pou ena bien tigit plas pou servi Bondie. So entwision ti korek. Li pa ti fer sakrifis dan vid. Enn gramaten bien boner enn ti baba ti rant dan so lavi kouma enn rekonpans pou so devosion. Dan fon so nam li kone ki ti baba lor peron ti enn kado Bondie pa zis pou li me pou lezot ki bien bizen enn koudme pou travers siklonn. Ler seremoni fini, Martin King vinn ver li, poz so lalev lor so fron kouma enn garson ki pe dir mersi so mama e Ser Charite mazinn Petit Jesus, frazil dan lekiri me ki enn zour pou gagn laviktwar lor lamor e pou sem lesperans ek lamour dan leker limanite. Sa ti-baba frel-frel, frazil-frazil ti finn fini gagn trant-an e ti pe koumans so saserdos. Fierte relizie ek mama melanze pou gonfle so leker.

Pandan tousaletan la enn lot per lizie ti pe fixe Martin King. Kamini, enn zenn fam vennset-an apepre, ti pe asize dan fon katedral. Li ti parmi bann envite spesial Martin King ki rapel devosion ar lakel Kamini, ners dan Lopital Santral, ti okip li ena detrwa zan desela kan li ti tom malad. Sa lepok la Martin King ti fek rant seminer. So brons ti frazil e li ti asmatik. Malgre so andikap li ti ena enn kapasite travay enorm. Kamini rapel bien sa swar kan ti amenn li lopital akoz enn kriz lasm egi. Ler li ti trouv li pou lapremier fwa Kamini ti gagn enn sok. Vadire li ti retrouv so papa kan li ti dan leral. Telman zot ti resanble. Sof ki so papa ti enpe pli gro. Extra sa resanblans la.

Martin ti enn bon pasian e kouma li ti degaze enpe, vit-vit so lespri komik ti pran labar. Li ti toultan ena enn ti mo ki fer sourir ousa riye. Dan sa sans la li ti kontrer papa Kamini ki ti enn bouder ki ti riye zis kan li ti tap detrwa grog ousa kan li ti trouv bon manze lor latab.

Depi sa zour la Kamini ti enterese ar li, pa kouma enn fam enterese ar enn zom parski Kamini pa ti enterese ar bann ti boug setif-setif. Dayer li ti ena so boyfrenn, enn atlet ki diriz enn jim e li kontan kan so gro lebra miskle antour li e lev li anler. Dan lizie Martin King ti ena enn bonte, enn douser ki pran so

nouritir dan deeper zenerozite, koumadir li enkapab fer dimal enn mous. Me anmemtan so regar ti montre enn fermte ek enn entansite ki fer boukou dimoun bes lizie kan li fixe zot. Lafors so lizie ti kapav paret kouma enn anbision for pou montre seki li kapav fer, pou pran revans ar lavi ki ti finn fer li sibir boukou imiliasion. Kan sapanse la travers so lespri enn vwal nwar blok so lelan. Enn fraksion segonn. Me bien vit panser pozitiv rebran labar.

Kamini ti gagn linpresion ki ena enn konfli dan so nam. Konfli ant pardon ek vanzans? Konfli ant done ek pran? Pa kone!

Enn prezans kas so reflexion. Martin King dan so linz sivil ti pe dibout pre kot li. Katedral vid. Depi lontan seremoni la ti finn fini.

- 'To pe vini tanto?'

- 'Kotsa?'

- 'Mo pa ti dir twa lor telefonn?'

- 'Pa kwar mo'nn bliye. Mo kouma enn zombi zordi. Mo'nn fer trwa sift enn deryer lot. Mank ners. Pa fasil mo dir twa. Minis zaze enn ta. Bann vakans pa pe ranpli....Bon nou sanz paz. Peyna nanye mo kapav fer?'

- 'Mo bann nouvo parwasien pe okip tou. Nou zwenn tanto.'

- 'Wi! Tanto!'

Levek ti finn donn li responsabilite parwas St Antoine dan leker kartie Afro-Kreol laba kot lipie Montagn Pous e komite parwas ti finn desid pou organiz enn fet pou akeyir li. Kamini ti sir ki Martin King pou fer enn bon travay. Li pou dan so pla. Dan parwas St Antoine zot ena enn fason bien spesial selebre lames. Vie tradision Euro-Kreol ti finn fini mont lor pie. Bann fidel, malgre rezistans lotorite dan enn premie tan, ti finn fer bann transformasion pou ki pratik relizyon ek kiltir popiler mars lame dan lame. Saler imen ti finn ranplas frwader ortodox.

Fet ki komite parwas St Antoine ti organize ti enn gran sikse. Premie fwa dan so lavi Kamini ti santi ki enn nouvo mannyer viv li pa zis enn rev dan limaziner poet me enn realite ki dimoun pli dan pens pe deza koumans viv. Sami, so boyfrenn, ki bien sinik normalman ti les lanbians sarye li lor lezel lamizik ek partaz.

Tou dimoun ti okipe, tou dimoun ti pe amize apart enn madam anviron sinkant an me ki paret boukou pli vie. Dimoun dir so latet pa ti bon. Pandan tout lasware li ti asiz dan enn kwin. Kot so lipie ti ena enn ti tant bazar ar enn ta sifon andan. Tanzantan li ti fouy dan tant la, tat-tat sipa ki'ete, fer enn sourir, enn sourir ki fer so lizie fikse dan vid. Lerla dan so lizie, pou enn fraksion segonn, ti ena enn zekler laenn. Kamini gagn sok. Li ti'nn deza trouv sa regar la kikpar.

Dimoun dan landrwa apel li Loryann e personn pa paret konn gransoz lor li. Parsi-parla Kamini gagn tipti bout linformasion, sey konekte zot pou gagn enn

ti konpran. Li paret ki ler li ti zanfan li ti grandi dan lenor Jericho lor balizaz enn kartie Endo-Kreol e li ek enn zenn Endo-Kreol ti viv ansam ziska li ti tom ansent. Kouma li gagn sa nouvel la lemesan zennom fonn. Ki ti arive apre, personn pa ti bien kone. Li ti fer zet baba la? Li ti fer enn pert? Enn kiksoz kler. Depi sa lepok la so latet ti savire.

Kamini get-get li tanzantan dan so ti kwen, li ek so tant bazar plen ar sifon. Bann dimoun dan parwas St Antoine ti donn li enn ti kwen pou viv, ti okip li e pa ti les Minister Sekirite Sosial al met li dan lazil.

3

Nann ek Fatma ti dan lakwizinn pe prepar dine. Zot ena enn serk, enn klib enformel ki zot apel Disidan-Dan-Ton (DDT), ki zwenn enn fwa sak mwa e sak fwa dan lakaz enn mam diferan ki pran responsabilite prepar manze tandik ki bann lezot mam amenn gajak ek drink. Sware toultan fini par enn ti konser kot tou mam DDT partisipe. Lamizik ti tini bann mam DDT ansam.

Seswar ti tour lafami Baroda pou resevwar.

Nann ti enn Endo-Kreol ki pa ti pratik okenn relizion malgre ki li ti kwar dan Bondie. Par kont Fatma ti sorti dan enn fami Mizilman bien ortodox. Zot ti zwenn dan kolez kot Nann ti profeser Matematik ek Fatma ti profeser literatir. Bien vit enn lamour pasione e profon ti devlope ant zot e ler zot ti desid pou marye lerla zot ti dekouver ki kantite konfli, tansion ek violans ti pe dormi anba lasann. Sel solision se ilop e fer enn ti maryaz sivil kasiet-kasiet an prezans enn ti group kamwad ki ti donn zot foul soutien. Pou Nann pa ti ena okenn problem me Fatma so leker ti bien blese par ostilite so paran, par entolerans bann responsab relizie ki ti ekzize ki Nann vinn Mizilman. Parski zot lamour ti bien for zot ti kapav fer fas enn sosiete ki pa ti ancor pare pou aksepte dimoun ki pans diferaman. Ziska ler souvan Fatma poz limem kestion si sosiete enn zour pou vremem vinn enpe pli toleran.

Nann ek Fatma ti aste enn lakaz lor balizaz ant rezion rezidansiel dan lenor Jericho ek rezion agrikol. Dan zot lakour zot ti konstrir enn ti orl dan lekel Nann ti pe donn leson e kot ti pe fer renion komite kartie. Zot ti swazir pou viv dan lakrwaze kot plizier kouran traverse e zot ti ena volonte pou navige malgre difikilte. Zot ti prefer sa ki enn lavi kot zot oblize abandonn zot ideal ki baze lor lamour ek liberte. Parfwa Fatma ti pe montre bann sign ki li trouv tousa fatigan me pa Nann. Sa pa vedir ki Nann ti pli for. Nann ti konn bliye problem, bes latet, fons dan nouvo aktivite. Par kont Fatma ki ti ena enn gran lafors karakter, pa ti kontan zwe bliye; li ti alez selman kan li ti konpran enn problem net, san fos lizour. Akoz sa, malgre so sourir akeyan ek so konpreansion, tanzantan enn niaz kasiet briyans so lalimier. Kan sa arive Nann prefer al kasiet deryer so lagazet.

Sa swar la zot ti pe resevwar. Kan Nann ek Fatma resevwar zot donn zot tou. Ler bann envite ti pre pou koumans arive tou ti finn fini pare; Manann, zot ti

garson sink-an ti finn fini manze e ti pe zwe dan salon. Telefonn sone. Nann get so mont. 7.30 p.m. Sirman Jean-Claude sa. Wi, limem sa. Li telefone ler ki li ti bizen arive pou dir ki li pe sorti aster. So normal sa. Jean-Claude de Caprinin ti enn dimoun bien spesial; pa ti ena so segon. Li ti enn Euro-Kreol ki ti erit enn leritaz imans lor lakot Azur - teren, vila, biznes dan lotelri. Li ti kapav servi so larises pou grandi so lanpir par maryaz ek lalians finansier. Me li ti ole montre ki kapav viv otreman san bangol so leritaz. Tou dimoun ti dakor ki li ti reysi. Bann konservater ti per tansion so demars vinn enn lepidemi, bann progresis ti konsider li kouma zot port-drapo. Me ti ena osi ki ti kwar ki so demars pa ti senser me ti plito demagozik parski de Caprinin ti ena enn gran anbision pou Jericho kikfwa ek pou limem sirman.

Enn zour nouvel fane kouma dife dan karo kann sek ki Jean-Claude de Caprinin ti desid pou marye ar enn zenn vev, Kamomi, ki ti pe travay dan lotel kot misie la ti aksioner prinsipal. Madam la ti pe travay kouma weytres. So mari ti mor dan enn aksidan. Li ti ena de zanfan. Apre zot maryaz koup de Caprinin ti adopte trwa zanfan abandone. Mem bann nom ki zot ti donn sa bann zanfan la (Ram, Shakti, Koy-Koy) ti kouma enn provokasion sirtou pou bann Euro-Kreol konservater ki ti per ek mepriz li plis ki tou lezot. Me li li pa ti pran zot kont, ni frekant zot. Li ti swazir so prop serk kamwad, dimoun pou ki li ti ena afeksion e ar ki li ti santi li ena afinite.

Pandan ki Nann ti pe koz lor telefonn, sonet sone. Li dimann Manann, so ti garson, al ouver laport. Bann envite ti pe koumans vini. Fatma desann pou ed so mari akeyir zot.

Kouma Aziz arive Manann galoupe, al sot lor so likou. Li kone ki Aziz, sak fwa ki li vini, amenn enn ti kado pou li. Li ti enn avoka ki ti konn boukou sikse dan so zenes kan li ti pe defann bann viktim drwa-de-lom - viktim persekision, represion, britalite polisier. Me amizir letan ti pase li ti koumans pran konsians ki bann ki ti pe vinn get li pou ki li defann zot gratis ti pe al get lezot avoka pou bann kees kot ti ena lamone pou gagne. Sa ti enn pikan ki ti tas dan so lagorz. Pli tar kan so fam, Aziza, ti vinn ziz lakour siprem, li ti pran desizion ki li pou aret plede an kour, fer enpe konnseltenssi, donn detrwa lektcher e devwe laplipar so letan pou ekrire, so veritab pasion. Pou seswar, par exanp, li ti finn amenn enn tex pou dimann Kamomi sante.

Kamomi ti ena enn zoli lavwa. Dayer se enpe so lavwa ki ti fer Jean-Claude grene. Jean-Claude de Caprinin ti rakont zot enn fwa kimannyer enn zour dan fet fendane dan lotel, lorkes ti dimann li sant enn sante. Okoumansman li ti refize me lorkes ek piblik ti telman ensiste ki finalman so patron direk ti bizen entervenir pou dimann li rann enn servis fer dimoun plezir. Timidman li ti pran enn lagitar, al dibout divan mikro, koumans sante. Enn revelasion. Aplodisman. Bis. Emerveye, Jean-Claude dir Jeneral Manejer lotel ki li ti pou kontan fer so konesans. Zordi zot mari ek fam.

- Manann, les Tonton Aziz repoz enpe. Depi li'nn vini to pa finn larg li ditou.

- Me non Fatma. Limem mo ti doz serom.

Figir Aziza ti sanze, ti vinn enpe tris pou detrwa segonn. Apre, tou ti revinn normal. Aziz ek Aziza ti finn fini aksepte lide ki zot pa pou ena zanfan boner dan zot lavi maryaz. Dan koumansman zot ti desid pratik famili-planing parski zot ti anvi prepar bien larive zot baba. Enn zour, san okenn rezon, lor deziem lane maryaz, Aziza dir Aziz ki li anvi enn ti baba aster. Zet pilil. Me pa nanye mem. Sak mwa kan ti ler pou li gagn so reg tansion monte. Ler reg vini depresion swiv. Enn gramatin, apre enn ti peryod stabilite, ar enn gran sourir Aziza ti anons li ki li kwar ki li ansent. Ler Aziz dir li si li'nn fer enn tes groses, li dir so mari ki li pa kwar ki sa nesese pou lemoman. Dousma-dousma so lekor koumans sanz form. Aziz trouve ki so fam ti pe vinn pli zoli. Normal! Li ti regagn konfians dan limem. Lor trwaziem mwa, dapre zot kont, zot ti al get enn zinekolog, meyer ki ti ena dan Jericho. Ler li ti koumans konsilte Aziza, so figir ti montre enn ti tras sirpriz ek etonnan me kouma tou bann bon profesional, zinekolog la ti konn kasiet so santiman. Pli tar pandan ki Aziza ti pe abiye li fer enn ti sign Aziz pou swiv li dan so biro. Groses nervez. Kouma pou dir sa Aziza?

- Manann, finn ler pou to al dodo, mo koko! Bann envite pe gagn fen.
- Pa pe gagn somey, papa.
- Nou'al dan to lasam. Mo pou rakont twa enn nouvo zistwar.
- Ale rait!
- Eskiz mwa vouzot. See you anon. Dir bonswar tou dimoun.
- Bonswar tou dimoun.
- Donn mama enn ti dou, mo gate.
- Bonswar mama siro. See you anon. Eh 'Pa! Ki vedir sa?
- Dimann to mama dime gramaten. Li ki exper dan Shakespeare.

Pandan ki Nann ti pe okip Manann, Fatma get enn kou si tou bann envite, bann DDT, ti korek. Ver Dr Siram Ratnam ti vid. Siram ek so boyfrenn bwar diven rouz. Fatma plen zot ver, pas enn pla gajak, al asiz ant zot de. Fatma ti ena enn afeksion spesial pou Siram ek Ayoun ki ti finn desid pou viv zot sexialite diferan ar boukou natirel, san konplex. Li pa konpran kifer me dan zot prezans li ti santi li an sekirite, vadire zot konpran natirelman santiman profon enn fam, angwas feminin.

- 'Koumadir lapli pa'le tonbe ditou' Fatma dir.
- 'Ayoun pa fer ase lapriyer, akoz samem' Siram azoute.
- 'Si ekout nou bann dirizan' Ayoun dir, 'Jericho ti bizen vinn enn gran pagod, enn gran katedral, enn gran shivala ek enn gran kovil anmemtan.'
- 'Koz ar to Premie Minis, Ayoun.'
- 'Fatma, enn pert-tan. Plis nou bann politisien perdi pie plis bann lider obskirantis ogmant presion lor zot ziska ki diskour relizie ek politik koumans resanble.'
- 'To enn depite Ayoun.'
- 'Pa pou lontan.'
- 'Si tou bann ki kapav bar zot dekouraze ki pou ariv nou pei? Fondamantalis

pran partou.'

- 'Mo'nn fatigue al kont kouran.'

- 'Zot finn tann dernie nouvel? Sa verminn Dharam Raj finn reysi pran sou so kontrol asosiasion pli enportan bann Endo-Kreol', Siram dir. 'Aster li pou fors gouvènmàn vot bann lalwa pou konsolid pouvwar Endo-Kreol e anmemtan krez fose ant bann diferan etni.'

- 'Bann depite kouma Ayoun pa kapav fer nanye pou anpes sa?'

- 'To trouve Fatma, lontan mo ti kwar ki Premie Minis ti kont tousa me so lame anba ros. Fos! Mouvman fanatik zwe dan so faver, li ankouraz li, itiliz li anba-anba. Se sa laverite. Me li enn koulev ki konn zwe so fim. Parkont mo pa dakor ki Dharam Raj enn verminn. Grasa li, bann notab Endo-Kreol iltra-konservater finn zwenn tase.' Ayoun explike.

- 'Mo pa bien konpran zot bann zistwar politik me mo santi ki zot bann zom, zot konplik tou. Si ekout zot, koumadir peyna okenn lespwar pou gagn linite dan Jericho,' Fatma azoute.

- 'Mo pe koumans kwar ki sa koze linite la li enn slogan vid,' Ayoun dir.

- 'Ala Ayoun pe rekoumans rekonstrir so lemonn sinik,' Nann dibout kot laport, dir zot.

- 'Mo kwar enn loto finn arete,' Fatma ti dir.

Deor ti tann tapaz laport loto. Anfen Kamomi ek Jean-Claude ti finn arive. Kapav pas atab aster. Nann ek Fatma ti al deor pou akeyir nou de retardater.

Aprè dine, Aziz ti al asiz kot Kamomi, donn li enn kopi so nouvo poem.

- ' To konn 'A tavern in the town', enn folksong Irlande mo kwar?

- 'Wi, to'nn deza sant li enn fwa .... 'Adieu kind friends, adieu, adieu, adieu, adieu ...'

- 'Wi samem! To kapav sant sa tex la lor lamizik sante Irlande la?'

- ' Nou sant li ansam. Pou pli fasil'

- 'Rayt!'

- 'Mo get li enn kou.'

Salam!

*Laba dan enn bout lesiel ble, lesiel ble
mo gran lamour pe atann mwa, atann mwa
dan enn tavern kot rom ek gajak bon,
ansam nou pou soul nou bontan.
Orevwar mo bizen ale,
pa les salam fer zot plore,
nou konn bien sakenn pou pran so prop sime, sime.
Salam, salam, salam, salam tou kamarad,
Mo gran lamour pe apel mwa, apel mwa,
mo'nn kol mo nam
lor kouvertir mo liv,
mo sir mo bann zanfan pou swiv.*

Kifer to morbid koumsa? To malad?

- 'Li pa otobiografik. Souvan-souvan bann sante 'pub' lepok etidian revinn ar boukou nostalgiz e mo koul zot dan enn moul lokal.'

- 'Lokal ousa Aziz?'

- 'Aziz, to pa ankor dir mwa to lentansion,' Jean-Claude ti enteronp zot.

- 'Mo pa'nkor diskrit sa ar mo Premie Minis,' Aziz ti badinn ar li.

- 'To'si to kouma Ayoun. Anpandan lor lalev so Premie Minis,' Jean-Claude ti dir li, klerman dan so moud manzer krann. 'Kan zot pou vinn endepandan?'

- 'Nou pe atann twa pran pouvwar.'

Jean-Claude ti larg enn gran riye, enn riye jenwinn ki ti sorti dan fon so lestoma, vibre so lekor antie dan enn melanz foutan ek senserite koumadir li ti pe dir dimoun otour ki ler li ti paret pe badine li pa ti pe badine ditou e ler li ti paret serye anfet li ti pe badine. Akoz samem ena dimoun kipanse ki li ti ena enn proze sekre e ena lezot ki tipanse ki li ti blaze. Li vre ki Jean-Claude ti ena bann lide kler e koeran lor seki li ti kwar nesaser pou amelior kalite lavi e amenn devlopman entegral anmemtan. Me pou lemoman li ti kone ki bann kondision pa dan so faver. Bann kouran sekter ki ti pe kas lelan devlopman ti ankor tro for; regar paseis ti pe eklipse realite, ti pe anpes desir vwal ilizion. Sa pa ti pou kontinie lontan, Jean-Claude tipanse. Bann miray andan Jericho ki ti pe kas konte progre ti pou, kontan-pa-kontan, grene. Jean-Claude sir kouma lasir ki li ti ena rezon; ki li ti bizen defris teren, binn later e sem lagren pou lemoman. Bann miray pou grene me pou lemoman ti bizen prepar nesans nouvo lavi. Bann ki ti pe tranp dan lasos fondamantal, ki ti pe fouy later pou rod rasinn ansestral, enn zour pou trouv kler parey kouma St Paul lor larout Damas. Jean-Claude so lafwa dan limanite pa ti ena limit. Samem ti so lafors. Sinon li ti pou vinn sinik ek tris kouma Ayoun.

Kouma sak fwa, enn ti seans lamizik ti konsolid zot lamitie ar mazik armoni.

Alafen Kamomi ti sant 'Salam' e dousma-dousma zot tou ti rant dan sawal.

Lakor, tan ek ton ti tini zot ansam dan enn lelan lamitie ek lamour kot lamour nepli ti fer per. Plis zot sant refren la ansam, plis Kamomi konpran kifer Aziz ti ekir sa sante la. Sa ti enn sante lamour ek lespwar.

4

Enn delegasion bann notab Endo-Kreol ki ti kontrol Gran Sosiete Endo-Kreol (GSEK) ek ki ti finn trouv pouvwar sap dan zot lame, tom dan lame Dharam Raj, ti al get Premie Minis pou tom dakor lor enn stratezi pou rebran kontrol sosiete la. Pou sa bann notab la, sa li ti endispansab parski lien ant pouvwar politik ek kontrol sosiete la ti bien sere. Li pa ti enn sekre pou person ki bann gran desizion ti pe pran, pa dan kabine me dan komite elit ki diriz komite santral GSEK.

Dharam Raj ti grandi dan rezion agrikol lesid. So papa ti mor avan so nesans e so mama ti oblize al travay dan plantasion legim pou elve so garson. Li ti enn garson entelizan ek debrouyar ki ti finn reysi bien so lekolas malgre so povrete

ki sa lepok la ti enn gran andikap parski lekolas pa ti gratis. Bien vit bann notab Endo-Kreol ti dekouver so talan organizater ek so don orater. Eleman koumsa ki zot ti bizen pou asir zot ezemoni. GSEK ti adopte li, donn li enn travay permanan dan sosiete. So pozision ti permet li, dousma-dousma, rant dan roulman ek sekre sosiete la e bien vit li ti vinn endispansab pou lavi GSEK. Parmi bann notab, sirtou bann ki ti apartenir kars siperyer, ti ena boukou ki ti mefie li parski limem li ti sorti dan enn kars mazoriter, mem kars ki fabrik Premie Minis e zot ti kone afinite ki ti ena ant sa de la ti repoz lor solidarite kars. Premie minis Jericho ti enn bebet politik entelizan, ki ti konn itiliz lafors ek febles dimoun, adverser kouma alye, pou res opouvwar. Ler li ti santi ki bann notab, elit GSEK, ti pe vinn tro gourma, li ti ankouraz Dharam Raj, anba-anba fer so lakot monte pou ekilibre bann diferan lafors ki li servi pou miskle so pouvwar. Boukou dimoun admir so lentelizans politik me regrete ki li servi li zis pou konsolid so pouvwar personel me pa pou amenn devlopman ek regle bann problem ki souvan ti pe blok devlopman entegral Jericho.

- 'Premie Minis, pa kapav les enn bachara vinn reprezantan bann Endo-Kreol Jericho!', sef delegasion G.S.E.K koze ar saler. 'Enn veritab laont.'

- 'Ki mo kapav fer? Li finn eli antetdelis dan enn eleksion ki zotmem ti deklar demokratik.'

- 'Nou ti kwar ki li ti pou mars dapre nou tradision. Me lotorite ek pouvwar finn mont dan so latet. Aster li pe fer dimoun kwar ki nou, bann ansien, nou bann foser ki finn prostitie pirte kiltirel bann Endo-Kreol; ki nou finn get zis nou pos ek nou fami; ki nou pa finn fer nanye pou ki bann Endo-Kreol gagn enn pli gran pouvwar ekonomik. Tousala fos! Fos!'

- 'Me ti-dimoun kwar li, zot swiv li, sarye li lor zot zepol,' Premie Minis mirmire ar enn sourir.

- 'Bann ti-dimoun se bann manzer kaka,' enn lot manm delegasion large dan enn lavwa grav vadire li pe resit enn mantra.

- 'Res trankil Bay Pagla, pa koz ninport,' sef delegasion ti ramenn li alord.

Premie minis, kouma tou politisien malen, profit lokazion pou enpoz so lotorite. Li fer zot bien konpran ki kouma enn demokrat li pa kapav aksepte ki tret ti-dimoun kouma manzer kaka. Sa li enn latitud reaksioner. So papa, ofisielman 'Père de la nation', ti donn ti-dimoun drwa vote parski li ti kwar dan sazes popiler kan bann ki ti kont ti pe dir ki li ti pe met enn razwar dan lame zako. Amizir li koze, li santi ki kantite so bann enterlokiter ti pe krake. Ler li ti santi ki aster zot ti pou manz dan so lame li dimann zot ki dapre zot ti bizen fer pou chek ek kontrol lafors Dharam Raj.

- 'Premie Minis, li finn vinn tro for. Li pe servi relizion pou kraz tou so adverser. Li fer pelerinaz, li ofisie seremoni reliziey koumadir li ena tit 'swamiji'. Li pe kas lotorite bann pret klasik. Li dir zot bann ignoran ki pa konn bann tex sakre, ki rabas bann parol aprann par ker, ki anpandan ar rituel ets. ets.,' sef delegasion ti azoute dan enn ton kot li pa ti pe revandike me kot li ti pe plito sipliye.

- 'Li ena enpe rezon, non,' Premie Minis dir koumadir li pe koz ar limem.

- 'Wi me ki li ete li pou vinn kritik so siperyer. Li bliye tou seki nou'nn fer pou li.

San nou li ti pou enn nwar touni. Zordi li pe deklar bay! Nimakarram la!

Klerman zot ti pe panik. Premie minis dimann zot ki zot propoze pou fer. Zot panse ki bizen koumans enn operasion fann labou. Zot rakonte ki mem so nesans ti enn mister parski li ti ne dis mwa apre lamor so papa.

5

Per Martin King okoumansman ti bien trakase tansion li pa reysi fer so travay kouma bizen sirtou ki depi enn bon bout letan tansion ant Endo-Kreol ek Afro-Kreol ti pe monte. Toulede kote ti ena bann meter choula. Dan parwas St Antoine ti ena enn lider politik ki ti pe koz enn langaz kri, plito enn langaz ki dir laverite kri-kri.

Tou dimoun ti rekonet ki li ti ena enn gran kapasite travay, ki li ti ena enn entwision politik ki ti permet li souvan pran bann pozision ousa desizion riske e answit mark pwen e tir so kanet dan zwe me depi enntan li ti pe mars lor enn lakord red danzere; danzere pou li, danzere pou Jericho sirtou. Sitisasion sosial dan Jericho ti pe pous bann Afro-Kreol dan so lebra - povrete, exklizion, rasism. Fanfan Tabardenn ti kwar ki Bondie ti donnli enn mision. Kouma Moïse li ti pou gid so lepep, tir zot dan geto Lamer Rouz pou amenn zot dan vale Mozanbik, nouvo Terre Promise. So parol kri me kler ti pe fer boukou leker Afro-Kreol vibre. Me seki li pa ti kone se ki ti ena bann tazar ki ti pe mont dadak lor so ledò.

Parmi bann Afro-Kreol ti ena bann ti-bourzwa sirtou ki ti konn servi sitiasion la pou zot lavansman personel. Tanzantan zot servi enn ti slogan favori Fanfan Tabardenn pou negosie enn nominasion ousa enn promosion e kouma zot gagn zot bout zot langaz revandikatif tengn dan zefor pou gagn seke dan loto Euro-Kreol. Pa zis bann ti bweter, roder bout ki ti pe explwat sitiasion la. Pou Dharam Raj ek bann dirizan Gran Sosiete Endo-Kreol (GSEK) sak mouv Fanfan Tabardenn ti donn pretext pou konsolid zot pouwar rasis. Fanfan ti pe fer zot zwe me li ti enposib pou li pou fer otreman. Premie minis so kote ti trouv sitiasion la ideal pou amenn so politik 'divize pou dirize'. Depi koumansman li ti ouver enn lalign kominikasion ar Fanfan parey kouma li ti pe fer ar Dharam Raj. Plis sa de la met choula, plis Premie Minis gagn lespas pou manevre. Bann manm Disidan-Dan-Ton (DDT) souvan ti pe poz zotmem kestion komie letan ankor Premie Minis pou kapav kontinie navige dan lapas danzere san enn zour tas dan brizan. Jean-Claude de Caprinin so mouvman pou enn nouvo kiltir politik ek enn nouvo politik kiltirel ti res marzinal parski li ti boukou pli fasil gidi-gidi santiman tribal ek reflex primer ki fer dimoun servi limazinasion pou envant enn nouvo lavi. Me kouma enn poet li ti pe fann semans avek lespwar ki nouvo lavi pou trouv enn zour so kwen lesiel ble pou zerme.

Sa lane la lapli ti refiz tonbe e ti koumans mank freser pou kalme lespri sofe. Per Martin King santi ki si personn pa fer kiksoz pou met fren ar ostilite ki ti pe devlope ant Afro-Kreol ek Endo-Kreol enn sitiasion danzere ek enkontrolab kapav lev so latet e anbras destriksion ar lapeti. Anpremie li ti kontakte so

prop siperyer yerarsik me bien vit li ti gagn konpran ki lespri yerarsi legliz ti finn fini paralize par so prop listwar, enn listwar domine par Euro-Kreolite, par bann pozision reaksioner kan ti bizen pran pozision lor abolision esklavaz, lor emansipasion bann esklav salarye Endo-Kreol, lor aprofondisman demokrasi, lor devlopman enn kiltir Jerichon, lor tradiksion Labib, lor nesosite rekonet drwa bann fam, lor kreasion nouvo rituel plis adapte ar realite. Souvan-souvan Per Martin King dir zot fer zot mea culpa, dimann pardon e pran nouvo sime. Me zot pa fouti. Koumadir pwa lepase kouma enn boule ti pe anpes zot naze dan dilo difisil, pe ris zot dan fon. Parski so siperyer pa ti pe kapav azir dan bon direksion, Per Martin King desid pou azir dapre so prop lespri. Avek led Kamini ek Sami li ti reysi rant an kontak ar Dharam Raj e dousman-dousman ant so de zom la kouran ti koumans pase. Me pli difisil se fer Dharam Raj ek Fanfan Tabardenn zwenn mem si sekretman sakenn ti ena enn ti admirasion pou so rival. Anplis sa de la ti ena boukou ankomin. Mem manier panse, mem regar lor zot adverser, mem mefians vizavi lezot. Zot toulede ti ena santiman ki zot lor later pou fer travay Bondie, gid zot pep kont 'lotla' ek kont bann 'tret' ki nek get zot bout e zame pans bienet ti-dimoun. Zot regar lor realite telman senp ki zot enkapab devlop enn stratezi korek ki kapav devlop sitiasion dan bon sans; ki zot enkapab fer lalians korek ki kapav mobiliz enn lafors nasional pou ranvers bann klwazon, deblok sitiasion e permet Jericho al ver so nouvo renesans. Tou ti pou diferan si dabor zot ti zwenn pou ouver enn lalign kominikasion e answit - sa ti pou enn mirak - koumans partaz lenformasion ek lide ar bann DDT ki mem si zot ti enn ti group, zot ti ena enn gran kapasite vinn ar bann lide zenerater. Me malsans pou Jericho. Bann baryer enbesil ti pe anpes dimoun valab zwenn.

Jean-Claude de Caprinin so kote tanzantan zwenn Dharam Raj, Fanfan Tabardenn ek Per Martin King me separeman. Zame ansam. So rev se form enn ekip ar zot lor enn proze kler me li ti kone ki sa li ti preske enposib. Kat dimoun, kat vizion diferan, kat kiltir diferan. Me so rankont ar zot, mem separeman, ti pe permet lide ek linformasion sirkile par prokirasion e lantman, kouma enn ti kout ros dan enn basen dilo, ti pe amenn tipti sanzman. Ti kou ti kou touy loulou, Jean-Claude de Caprinin ti pe panse.

Apart ennde dimoun ki ti pe rod enn nouvo sime pou Jericho, laplipar dimoun dan sa pei la ti pe kontinie bat-bate dan routinn, vadire malgre lasesres, malgre tansion ek konfli, Bondie spesial Jericho ti pou bar tou gorl. Eski bizen katastrof pou dimoun sanze?

6

Kamini ek Sami ti pe relax dan salon, divan televizion. Zot toulede ti finn gagn enn lazourne fatigan e Kamini sirtou ti paret plis afekte. Pa zis ti mank ners dan lopital; pa zis ki li ti finn pran serten responsabilite travay sosial me aster li ti bizen sarye enn nouvo lavi dan so vant. Li ti finn kal so lekor bien dan so sofa, so de lipie lor enn pouf e san konsantre li ti pe les bann zimaz ek son televizion traverse san port vreman atansion. Li ti santi li toultan dan bien kan li ek Sami ti ansam malgre ki li ti legalman marye ar enn lot fam e ki li ti ena

zanfan ar sa fam la. Kamini ti bien sagren Sami ki ti bizen diviz so lavi ek so letan ant so fami legal ek so lamour veritab; toultan li ti pe bizen fer fas konfli, koze foutan, koze dezagreab. Zame li pa ti finn dimann Sami divorce pou marye ar li parski li pa ti ole ki zanfan soufer parski adilt ti ena problem. Kamini kone ki ti ena enn ta komanter malsen lor li; dan Jericho dimoun kontan fann labou lor dimoun ki ti pans ousa viv diferaman. Li pa ti pran zot kont parski li ti kone ki li ti anvi, ki li ti pe fer. Bann palabrer biento kan zot ti kone ki ti li ansint pou dir li ti finn met enn lak pou may boug la. Les zot koze. Kamini kone kouma sa ti finn arive e kifer li ti finn deside pou gard baba la mem kan li ti ena tou fasilite pou fer enn avortman. Avorte ousa pa avorte se so drwa ek so desizion. Li ti pran desizion pou gard ti baba la. Li ti lir parla ki enn zour enn Joshwa pou vini pou fer miray, ki ferm dimoun dan kazot, grene. Kikfwa baba, ki ti dan so vant, sa Joshwa la sa. Dan so lavi kan ena pou pran bann gran desizion Kamini prefer fer konfians so entwision ki li ti konsider kouma enn form lintelizans siperyer. Li ti toultan refiz lozik frwa ki koupe-transe kouma enn masinn. Dan entwision ena saler, santiman, natirel. Li ti kone ki parfwa zekler la ti finn fer li perdi so lekilib me laplipar fwa ziska ler li ti finn gagn rezon fer konfians so entwision. Sami ti finn sanz kanal pou get so match foutborl. Kamini pa maynn. Mem si okoumansman foutborl pa ti enteres li, li ti fer enn zefor pou sey konpran zwa la parski sa ti pou permet li ek so bieneme gagn ankor nouvo experyans ansam.

Kikenn ti finn pez sonet laport santral.

- 'Kisannla sa kapavet, salerla?' Kamini koz ar limem.

- 'Pa bouze! Mo pe al ouver.'

Sami retoune ar Dharam Raj.

- 'Mo pe deranz zot?' enn lavwa timid dimande. 'Kouma mo ti pe pas par la mo'nn pans vinn pran to nouvel.'

- 'Ram! Ala enn zoli sirpriz! Rantre, asize. Chachi bien?'

- 'To kone, toultan douler parsi, douler parla. Apart sa kapav debrouye.'

- 'To bwar kiksoz? To'nn fini manze?' Sami dimann li.

- 'Korek sa! Pa pran traka.'

- 'Lor vites mo prepar enn sannwich,' Sami dir.

- 'Non les li, mo pa fen.'

- 'Ram, to ena problem pa vre?' Kamini dimann li.

- 'Pa vreman ... me ... anfen lavi sa.'

- 'Kapav ed twa?' Kamini dimann li.

Li ezit enn tipe e timidman li koumans koze. Okoumansman li tatone me amizir letan pase so langaz vinn pli kler ek pli koeran. Me ena boukou egrer dan so manier koze. Li panse ki bann dimoun pou ki li ti finn fer boukou sakrifis, ti pe fons kouto dan so ledou. Bann notab dan GSEK ti finn koumans enn kanpagn fann labou lor li, lor so mama. Li ti ne dis mwa apre lamour so papa.

- 'Degelas! Fer gagn vomi.' Dharam Raj ti dir.

- 'Pa pran zot kont, Ram. Pa pran kont.' Kamini ti dir pou konsol li. Li kone ki so kouzen pe soufer. Dharam Raj, gran maniganser ki ti abitie roul konsiderasion politik lor santiman, pe dekouver frazilite leker imen.

- 'Kouma twa ek Sami fer?'
- 'Ki zafer?'
- 'Tou sa koze ki ena lor zot pa fer zot sagren?'
- 'Nou ti ena pou swazir ant nou lamour, nou liberte enn kote ek met lor balans palab ti lespri. Nou'nn swazir nou lamour ek nou liberte. Si to sir ki seki to pe fer ek seki to bizen fer dan lord, 'carry on'.'
- 'Kouma pou kone?'
- 'Les to leker koze,Ram. To leker.'
- 'Kam, mo nepli sir nanye. ... Ki ti ariv mo mama?'
- 'Pa relev lemor. Bliye lepase! Nou get ..'
- 'Mo'nn ne dis mwa apre lamor mo papa. Explik mwa ki ti arive.

Mama Kamini ti rakont so tifi ki ti ariv so ser ek belser anmemtan parski de ser ti marye ar de frer. Apre lamor so mari li ti bizen rod enn travay. Enn planter Endo-Kreol, atire par bote enn zenn vev, ti ofer li travay dan so karo, e ti profit lokazion pou viol li. Li ti tom ansent. Li sey kasiet laverite e ler laverite vinn okler ti tro tar pou fer kiksoz. Dharam Raj, latet bese, ekout zistwar tris ek violan ki ti finn mark so desten. So lizie ti larme me vit li ti efas soufrans lor so figir pou fer koumadir li pa ti afekte. Sa kout ros dan basen so lavi ti pe trouble so regar, met brouyar dan so vizion, kas resor so konfians. Li ti get Kamini ek Sami. Zot lekotrer tou seki li ti touzour panse e sa swar la se dan lonbraz zot boner ki li ti finn vinn rod enn ti soulazman. Samem kontradiksion lavi? Selman bien-bien vit reflex politik ti rebran labar. Li ti bizen manz ar bann salo ki ti pe trenn li ek so mama dan labou.

Kamini get figir so kouzen ki ti pe sey met lord dan so lespri. Drol ki kantite li ti resanble Per Martin King. Mo kwar sa bann zom la zot tou parey, li ti panse. Zot ti sote-pile enn ta zis pou kasiet zot febles. Sakenn ti santi li ena so mision ki Bondie ti finn decide pou li e apartir sa moman la zot ti kraz tou lor zot sime pou reysi zot mision. Lavi sirman ti pli senp ki sa. Li ti pas lame lor so vant. Li rapel ki li 'si pa ti diferan. Li pa ti finn fini decide ki so Joshwa pou vinn kas klwazon dan kazot limanite. Finalman sakenn ti bizen so mision pou ki lavi gagn enn sinifikasion. So kouzen ek Sami ti finn al dan lakwizinn pou prepar enn ti manze pou zot envite sirpriz. Ki zot koze kan zot ansam? Sami, enn metis Afro-Endo-Kreol, pa ti dakor ditou ar Dharam Raj me li ti panse ki li napa ti ler pou tir lay. Dan lavi nou lir sesi, nou lir sela; nou tann sesi, nou tann sela; nou kwar sesi, nou kwar sela. Enn zour enn kout sek tou vinn som e ler nou resey fokus, realite paret enn lot manier. Dharam Raj, sa mons, sa verminn dapre serten dimoun, li ti enn imen frazil finalman, parey kouma Fanfan Tabardenn. Sa de la zame ti zwenn me kan konn zot bien lerla nou realize ki kantite zot ti parey. Lor la li ti dakor ar Per Martin King. Kikfwa li li ti pou kapav fer zot zwenn. Kikfwa nek ti bizen atann so ler arive.

Telefonn ti sone. Per Martin King ti pe rod koz ar Kamini. Loryann malad. So lafiev pa ti pe bese. Bien bizen amenn li lopital. Eski Kamini kapav fer avoy enn lanbilans? Lanbilans, salerla? Li koz so problem ar Dharam Raj. Li propoz pou al pran li dan so loto, amenn li lopital. Enn gran letour? Pa fer nanye. Zot tou rant dan so loto, pran direksion parwas St Antoine.

Kouma Kamini get Loryann li realize ki sitiasion la grav. Peyna letan pou perdi.

Lelandime li al travay boner pou pran nouvel Loryann. Li ti pas enn move lanwit me gramaten li ti pli kalm. Paret ki li ti pe koumans refer. Ners ansarz dir ki li ti rod so tant tout lanwit. Kamini get li lor so lili lopital, meg, setif, so lazou rantre ek so lizie dan fon koumadir lafiev la ti finn bril preske tou lavi ki ti reste dan enn lekor kraze par enn desten atos. Li ankore ti pe pe rod so tant. Kamini ti fer avoy nouvel. Pe avoy kikenn ar tant la. Kamini ti vinn pre ar li, ti trap so lame koumadir san lavi, preske fre. Enn ti sourir mosad ti tras enn regar rekonesan, parey kouma seki ti ena dan enn pase pa tro lwenten lor lalev Per Martin King ler li ti reysi travers enn kriz lasm ki ti kapav touy li. Koumadir tristes, rekonesans, angwas ek koler ti melanze e sakenn tir so kote anmemtan. Sa lavi la pa ti fasil, Kamini ti panse.

Enn semenn pli tar ler li ti gagn so desarz, komite parwas St Antoine ti avoy enn loto vinn sers li. Kamini ti lib. Li ti desid pou akonpagn Loryann pou asire ki li gagn tou swen ki ti neserer. Legliz Sakre-Coeur ti lor zot sime. Amizir loto la apros legliz, Loryann ti koumans azite e ler ariv divan legliz li ti ser so tant kont so lekor vadire kikenn ti pe rod ras sa ar li. Kamini poz so lame lor zepol Loryann, souy transpirasion lor so fron, donn li enpe dilo pou bwar.

7

Depi plis ki enn an lapli, veritab lapli ki rafresi later ek ranpli rezervwar ek napdo souteren, pa ti finn tonbe. Dousma-dousma panik ti koumans rant dan latet ek leker. Amizir later sofe, latet 'si ti pe sofe. Toulezour bann lagazet raport bann ensidan kot tansion ti pe monte parski dilo manke.

Kote gouvernman ti pe koumans tann koze lor gran-gran proze spektakiler. Pou bonbard niaz, pou desal dilo lamer, pou enport aisberg. Plis proze la spektakiler, plis dimoun eksite e plis lakot gouvernman monte.

Bann sef relizie, zot kote, ti pe servi sitiasion la pou fer dimoun santi zot koupab. Lapli pa pe tonbe parski Bondie ankoler. Ena tro boukou pese lor later. Bizen fer plis lapriyer, plis sakrifis.

Lasesres la ti pe koumans montre frazilite sosiete Jericho. Verni ti pe krake. Boukou dimoun pa ti pe konpran kifer serten rezion ti pe gagn dilo foul-foul pandan ki dan lezot rezion robine ti sek net. Landrwa ki ti plis dan douk ti dan les, sirtou kot lipie Montagn Pous. Li ti kler ki bann fonksioner koronpi ek rasis ti pe servi sa sitiasion la pou fer zot dominer. Mem bann kamion-sitern ti gagn pann zis zour ki ti bizen amenn dilo dan kartie Afro-Kreol. Pou Fanfan Tabardenn ti enn sitiasion ideal pou fer dimoun pran konsians seki ekziste vrevre deryer diskour lor armoni ek linite dan nasion larkansiel. San kasiet deryer zoli koze li ti pe kondann pratik rasis dan pei Jericho. Mem Dharam Raj ti oblize konstate ki diskriminasion ti pe file partou e bann gran viktim ti bann Afro-Kreol. Me bann politisien ti enkapab fer kiksoz parski zot ti vinn otaz bann

fonksioner ki ti ena veritab pouvwar. Zot ti vinn exper lor servi laparey leta pou fer seki zot anvi.

Enn gramaten Jericho antie gagn sok. Zot aprann par lagazet ki lapolis ti finn aret Fanfan Tabardenn parski li ti pe servi enn langaz ki ti kapav amenn divizion ek dezord rasial dan pei. Per Martin King sey gagn kontak ar komiserd'polis pou kone ki ti finn arive me sak fwa enn lavwa reponn ki komiserd'polis okipe. So kote Dharam Raj ki ti trouv sa mouv la danzere ti telefonn Premie Minis ki dir li ki li pa ti okouran. Vre? Fos? Eski ti finn ariv enn sitiasion kot pouvwar ti finn sap dan lame Premie Minis pou tom dan lame komiserd'polis ek bann sef fonksioner? Eski Premie Minis ti finn vinn prizonie GSEK?

Dan lari, dan bazar, partou dan Jericho santi enn atmosfer ensekirite ranpli ar mefians. Enn ti letensel kapav met dife dan langka. Laverite, demi-laverite, rimer ti pe koumans melanze. Enn kokteyl plis danzere ki kokteyl molotov. Moud pa ti bon dan pei. Dimoun ti koumans vinn enpasian; tipti zafer ti pe gonfle andeor kad. Bann manm DDT ti zwenn plizier fwa pou pas anrevi sitiasion e gete ki ti kapav fer. Ayoun ti dir zot ki li kwar ki prosesis demokratik ti finn fini fware; ki Premie Minis ti finn fini perdi pie; ki li ti espere ki okenn katastrof pa ti pou vinn devir tou anbalao. Jean-Claude ti panse ki ti bizen tou bann lafors zwenn pou relans prosesis demokratik me anmemtan li ti kone ki ti finn deza tro tar. Ki ti pou arive?

8

Tantinn Bagya li pa vreman so tantinn me kikenn ki Kamini ti kontan kouma enn segon mama, plis kouma enn mama spiritiel ki ti toultan ed li tras so sime andeor lapis routinn. Tanzantan zot zwenn swa kot Kamini, swa kot Tantinn Bagya. Dousma-dousma Kamini ti realize ki sak fwa ti ena enn sitiasion konplike swa li ti trouv limem kot Tantinn Bagya ousa Tantinn Bagya ti paret divan so laport. Depi detrwa zour li ti pe gagn anvi manz trip dan gropwa ek farata e kouma mirak Tantinn Bagya arive ar so tant. Ladan ti ena kari trip dan gropwa, farata, aplon ek payason, tou seki Kamini kontan manze me ki li pa konn prepare.

- 'Mo kone to kontan manz sa. Aster kouma to anvwadfami mo sir to ena sa kalite anvi la.'

- 'Ou lir dan mo lespri Tantinn.'

- 'Normal! Tomem tifi ki lavi ti donn mwa kan lanatir ti pe refiz les mwa vinn mama. Tifi, ti garson?'

- 'Mo pa'nn sey kone.'

- 'To ena rezon. Seki Bondie done samem. To finn fini swazir nom?'

- 'Joshwa.'

- 'Si enn tifi?'

- 'Pa kone. Kikfwa Martine.'

- 'Martine? Kifer?'

- 'Pa kone. ... Enn zoli nom non?

Kan zot ti koumans koze, zot ti ale mem san realize letan ki ti pe pase. Kouma zotmem zot ti kontan dir, garni robine koze ti fware.

- 'Twa ek Sami zot pa pou marye pou donn zanfan la enn fami?'
- 'Pa nesaser Tantinn. Apre, sitiason pa permet.'
- 'Zanfan pey pese paran.'
- 'Kifer ou dir sa?'
- 'Enn vie zistwar.'
- 'Ki zistwar?'
- 'To kone, bien lontan, avan li marye, to papa ti ena enn ti pies. Ler tifi la ansent, li abandonn li, al marye ar enn lot.'
- 'Papa? Li ki ti toultan koz lor prensip?'
- 'Li ti zenn. Lamour ti for. ... Me ler sosiete ti koumans met presion li ti kile.'
- 'Kouma li ti apele?'
- 'Kisannla?'
- 'Pies papa.'
- 'Mo pa bien rapel. Maryann? Lorenn? Marlenn? Enn nom enpe koumsa.'
- 'Loryann?'
- 'Hen!'
- 'Eski li ti apel Loryann?'
- 'Loryann? Loryann? Wi Samem!'
- 'Mo kwar mo konn li. Tanzantan mo zwenn li. So latet finn savire.'
- 'Pese paran!'
- 'Ase ar sa koze la Tantinn. Mo pa pe pey okenn pese. Mo finn swazir pou gagn sa baba la. Mo kontan papa mo baba, li li kontan mwa.'
- 'Be kifer li pa marye twa?'
- 'Mwa ki pa'le marye. Mo prefer linion lib. Nou sanz paz aster.'

Tantinn Bagya ti kone ki kan Kamini redi lalign ti preferab pa ensiste. Tou mannyer li ti paret bien ere. Li ti kone ki li ti'le. Kamini get Tantinn Bagya. Li sagren ki li ti finn lev lavwa enpe. Li al ver li, anbras li lor so fron. Tantinn Bagya fer enn zefor pou sanz koze.

- 'Ki pe arive dan nou pei? To'nn tande zot finn touy enn dimoun dan kaso lapolis?'
- 'Touy kikenn? Kisannla?'
- 'Samem, kouma zot apel li do, Fanfan, Fanfan Tabardenn.'
- 'Zot finn touy Fanfan? Kot ou'nn tann sa?'
- 'Tou dimoun pe koze. Finn fini koumans ena dezord. Lapolis partou lor sime. Mo bizen retourn lakaz avan fer nwar. Ferm laport-lafnet bien, beti. Ena boukou move dimoun zordi zour. Salam Kamini. Telefone si to bizen mwa.'

Kamini ankor dan sok. Depi enn tan ti koumans ena enn raprosman ant Fanfan Tabardenn ek Dharam Raj atraver Per Martin King e depi so arestasion senpati pou Fanfan ti pe devlope parmi bann diferan kominote. Apart enn pogne rasis

tou dimoun ti dakor ki bizen aret prosis diskriminasion ek ekskluzion kont bann Afro-Kreol. Tou dimoun ki ti anvè lèpè ti pansè ki malsen, ti-lespri ek mesanste ti finn al tro lwen. Li al kot telefòn pou sey gagn Per Martin King. So telefòn angaje. Li alim televizyon. Normal zot pou fer koumadir tou korek. Fim, sop, piblisite, propagann, klip. Okenn nouvel.

9

Okoumansman ti ena enn revolt spontane, enn lakoler-perdi-kontrol ki ti monte. Pandan lontan egrer ek fristrasion ti pe tap pil lor leker dimoun defavorize ki sibir tout sort kalite afron ek imiliasion gramaten-tanto. Ti ena ennde dimoun ki depi enn bout letan ti pe dir ki si pa fer nanye pou anpes dife alime, enn zour pei la pou kas anmorso. Me laplipar dimoun dan Jericho ti prefer anbet zotmem ar zot prop zistwar-ferm-lizie-pou-viv. Katarak dan lizie, lasir dan zorey zot kontinie tatonn-tatone dan zot paradi manti-manti.

Answit sitiasion la koumans dezenere. Bann geng organize profit lokasion pou regle zot kont ousa pou gagn zot bout. Bann organizasion rasis sot lor lokasion pou fit ensten violans ek pous pei ver laenn zeneralize. Pandan tou sa letan la lapolis ti pe pas so letan fer kontrol routinn e tir bann kominike ki tou sou kontrol. Radio-Television Nasional ti pe transmet nouvel sorti depi enn lot planet. Bann ki ti ena lantenn parabolik ti pe rod nouvel depi bann pei vwazen ousa bann stasion enternasional. Dife ti pe fane dan Jeriko. Dimoun ti pe mor. Dezord, violans, laenn ti pe file kouma laliann pwazon. Bann lotorite ti fini perdi kontrol. Anverite zot pa ti pe konpran ki ti pe arive. Kikfwa zot pa ti'le konpran. Dousma-dousma li ti koumans paret kler ki ti ena bann dimoun bien-bien lao dan laparey deta, politisien kouma maha-fonksioner ki ti ole les sitiasion la pouri. Demokrasie frazil Jericho ti andanze.

Labsans Fanfan Tabardenn ti koumans fer lefe. Li ti kapav ena gran lagel me li ti ena lar konn arete zis enn pwal avan tro tar. Anplis kan li ti la bann latet brile parmi Afro-Kreol pa ti ena okenn pwa; zot ti mem per li. Li ti enn lider ki ti konn kontrol so baz. Depi so lamor laport-lafnet ti finn ouver pou bann oportinis agos kouma adrwat.

Bann manm DDT ti pe sey fer kiksoz me zot ti realize bien vit ki zot pa ti ena okenn lenflians lor lamas ki pa ti pe konpran zot ditou. Kikfwa zot ti bien-bien tro anavans lor zot lepok. Kikfwa zot ti bann entelektiel koupe ar realite. Malgre zot bonn volonte, tou zot zefor ti pe glise kouma dilo lor bred sonz. Zot ti pe servi lagazet pou pas zot mesaz. Me seki zot pa ti realize se ki dan Jericho, malgre laparans, enn gran kantite dimoun pa ti konn lir. Enn fwa zot ti mem fer pibliy enn poem Aziz, 'Nou Tou Kreol' ki montre klerman ki bann divizion ki pe desir Jericho zot kasiet enn realite boukou plis pozitif. Me poem la ti tous enn ti minorite ki tou manier ti dan mouvman anti-rasis depi bien lontan. Amizir kriz dan pei vinn pir zot realize ki kikfwa zot pou bizen regroupe ar bann lezot lafors. Zot fer enn renion kot zot envit Per Martin King ek Dharam Raj. Sa ti pase lavey lanterman Fanfan Tabardenn.

Okoumansman zot tou ti pe koz lor lenportans linite nasional, lor nesesite fini net ar pratik rasis me amizir diskision devlope zot ti koumans pran konsians ki zot ti pe tap kout sab dan dilo. Tank ki devlopman ekonomik Jerico ti pou ferm so lizie lor problem sosial; tank ki pa ti finn, anmemtan, devlop enn idantite nasional kot sak sitwayen Jericho realize ki li enn Kreol avan tou, enn sitwayen nouvo lemonn, nouvo kiltir, konfli rasial ti pou kontinie. Me sa enn program ki ti pou pran boukou letan pou met an pratik. Me la ti ena enn problem irzan. Ki ti pou arive zour lanterman, ki ti pou arive apre? Kouma ti pou anpes sitiason la dezenere? Kouma ti pou anpes plis destriksion ek lamor.

Dharam Raj ti propoze ki zot al zwenn Prezidan Jericho e dir li dimann larme entervenir pou ramenn lord ek lape. Zot tou ti realize ki zot ti pe pran enn gran risk. Ki ti pozision Prezidan dan tousa? Eski li'si li pa ti finn vinn prizonie bann lobi rasis? Li ti enn politisien kouma tou politisien. Pou li reeli li pa ti kapav al kont kouran. Enn sel sans! Li ti pe al fini so deziem manda. Li pa ti gagn drwa repoz kandida. Li ti kapav pran risk al kont kouran. Me ki ti pozision Zeneral Bhimsen Chandra, sef larme, dan tousa? Li ti ena repitasion enn dimoun demokrat ek liberal ki ti kwar ki so devwar siprem se protez ek garanti konstitision. Li pa ti sekter ditou. Dayer li pa ti obzekte ki so tifi marye ar enn Sino-Kreol, kouzen Ayoun.

Peyna lot solision. Zot desid pou sey gagn enn randevou ar Prezidan...

Malgre tansion dan ler, lanterman Fanfan Tabardenn ti pas dan lord, san okenn derapaz serye. Prezans larme ti ena enn bon lefe. Prezidan ek Premie Minis ti profit lokasion pou met enpe lord. Plizier maha-fonksioner, komiserd'polis parmi, ti sispann. Kouma krab trouloulou bann dirizan GSEK al kasiet pou atann toufann pase.

Jericho ti sape lor kouto me bann problem ti ankor la, antie, kouma labrez anba lasann. Bann klwazon ti res for, krent, frengan, gayar. Joshua pa ti ankor ne. Tousa ti pe grandi lespwar bann konservater ek sirtou bann entegris. Bann progresis ti pe pas par enn peryod dout ek dekourazman. Per Martin King santi koumadir li ti fel so premie tes. Li ti kwar ki li ti pou reysi fer seki lezot pa ti pe kapav fer; ki li ti pou kapav mobiliz so troupo e diriz zot ver enn meyer lavi. Kot li ti fane? Kikfwa li pa ti fane. Kikfwa pa ti ankor ariv so term. Bizen pans pozitif! Ti finn reysi evit enn katastrof. Enn lalign kominikasion ti finn ouver ant limem, bann DDT ek Dharam Raj. Ti finn ena enn ti progre. Bann organizasion rasis ti finn konn zot premie defet me zot ti ankor for. Bizen vizilan, bizen kontinie organiz ek mobiliz bann lafors progre. Per Martin King ti konsian ki zot ti finn sap lwen; ki Jericho pa ti pou gagn enn deziem sans. Pa ti gagn drwa fer erer.

10

Kamini so groses ti pe ariv pre so term. So vant ti pe koumans desan. Ler nesans so ti baba ti pe aprese. Li ti bien antoure. Sami ek Tantinn Bagya ti pe fer tou pou okip so konfor. Ler li ti koumans gagn kontraksion, Sami ti telefonn

Dharam Raj ki ti pe stennbay pou amenn zot klinik. Li ti gagn so baba san okenn difikilte. Bizen rekonet ki li ti bien prepare mantalman ek fizikman pou sa gran evenman la. Baba la ne. Enn tifi. Pa fer nanye. Ler Joshwa pa ti ankor vini. Li ti dimann Sami fer apel Per Martin King ki ti arive lor vites enpe pli tar.

- 'Monper, to pa prese pou to vinn get to nies?'
- 'Mo nies?'
- 'Wi to nies.'
- 'Kouma to pou apel li?'
- 'Martine.'

Per Martin King tourn so latet, fer sanblan li pe get par lafnet pou ki personn pa trouv so lizie mouye.

JAMOUNA-GANGA-DEVI

©Dev Virahsawmy
All rights reserved

PREMIE PARTI

Bien-bien lontan dan enn galaxi lwenten ki ti apel Dilekabri ti ena enn zetwal ki ti apel Kamanber. Otour Kamanber ti ena plizier planet enportan ek enn tipti planet ensinifian ki ti apel Gonndouana kot tou pouvwar ti dan lame enn gran mазisien-artis ki ti apel Konntou me ti ena dimoun ki ti kwar ki so vre nom li ti Gonndou. Ti ena mem ki ti kwar ki so vre nom ti Gonnd ousa God parski dapre lord li ti enn kouzen ar Merlin, profet-mазisien dan Lanpir Kamanber Mazer, enn lot sistem soler. Enn zour, plis ki san senkant milion banane desela, Konntou ki ti koumans plen ar routinn desid pou diviz lamas later an plizier kontinan pou permet plis boukou kreatir later ennjoy plezir lamer. Anplis li ti pe sagren bann kreatir ki ti pe bizen fouy long-long kanal pou fer dilo lamer vinn ziska zot vilaz. Si li ti kone, pov jab la, ki enn zour bann kreatir la ti pou lager pou kontrol lamer li ti pou les zot anplan dan sek. Me sa enn lot zistwar sa! Kikfwa nou va koz sa enn lot zour.

Lavi dan Gonndouana ti bien senp. Popilasion ti pe regle so krwasans par limem. Kan lavi ti dan goun boukou tibaba ti ne. Amizir popilasion ti grandi, problem ti grandi e enn gran maler ti vini pou balie karo, koup dan karo diferan zenerasion. Vit-vit lekilib ant lavi ek lamor ti retourne. Pou popilasion Gonndouana tousa ti normal, roulman normal. Dan Gonndouana, sak vilaz ti enn gran fami, koumadir enn tribi ousa enn klan e ti pe ankouraz bann zenn marye, otan ki posib, andeor vilaz ar dimoun mem jati. Koumsa nouvo disan rant dan bann vilaz me nouvo disan pa mem jati ti konsidere kouma enn soy, enn zafer bisagn, enn gran pese. Plantasion, lapes, ti-metie ek ti komers ti permet lavi kontinie e bann gran biznes ek tranzaksion ti bien lwen, kouma rev, dan konsians mazorite abitan Gonndouana. Propriyeter enn bisiklet nef ti vinn enn gran ero tank ki bisiklet la ti nef; proriyeter enn rajo ki ti mars ar batri ti enn gran senier; propriyeter enn pirog lor lakot ti enn gran misie. E lavi ti kontinie dousma-dousma.

Dan enn ti vilaz dan sant Gonndouana, dan enn ti lakaz antoure ar karo banann, enn tibaba ti ne. Pousari ti get dan liv e ti dir bann paran ki so nom bizen koumans par let 'J'. Sa tifi la pou ena enn gran desten parski so gran seve nwar pou al aroz enn gran larivier ki pou donn nesans enn nouvo Shakti Devi. Zot desid pou apel li Jamouna. So papa ti enn gran-dimoun dan landrwa e zour so batem mem Misie Grannkaz ti vinn dan fet. Tou dimoun ti bien amize.

Lanfans Jamouna ti pase san problem. Kan li ti gagn senk an li ti al lekòl primer dan so vilaz, pa lwen kot so lakaz. Sa so sans. Bann zanfan dan bann vilaz avwazinan kot pa ti ena lekòl primer ti oblize mars long-long distans depi boner gramaten pou gagn enn ti sans aprann lir, ekri ek konte san bliye kout roten bazar lor tonken pou sak ti fot. Ler li ti sorti premie dan lekzamen katriyem so papa ti anvi li fer ziska sziem parski sa ti pou donn li enn sans gagn travay dan gouvènmàn pli tar kouma monitris ousa ners. Me mama Jamouna ti kont net. Enn tifi bizen aprann kwi manze, koud, brode, netway lakaz, lav lenz. Ki monitris? Ki ners? Travay lakaz tro fay pou mamzel la? Papa Jamouna kaptile. Apartir sa zour la li ek so mama, toultan ansam ti pe okip lakaz, al lav lenz larivier, al sers lerb pou nourri kabri, okip plantasion banann, okip poulaye e fer ti komers banann ek dizef. Si okoumansman Jamouna pa ti konpran kifer so mama ti ole li aret lekòl, dousma-dousma li ti koumans realize ki so mama ti bizen koudme pou okip lakaz, vie paran so bonom, so bann zanfan, so de bofrer ki pa ti ankor marye.

Jamouna dan konpagni so mama, tantinn, kouzinn ek vwazinn ti pe grandi dapre koutim ek tradision. Zour li ti gagn so reg zot tou ti pran li gran kont, donn li mitay pou manze me ti dir li li ti bizen res ferme dan enn lasam. Konportman so granmer ki ti entrig li plis. Kifer li ti dir li 'chichi' ar admirasion dan so lizie? Me bien vit li ti konpran ki sengnman lemwa ti fer parti roulman lavi enn fam parski depi ki ti li finn gagn so reg relasion ant li ek so mama, tantinn, vwazinn ek granmer ti vinn enn lot. Andire li ti finn gagn enn nouvo galon ki ti permet li rant dan lemonn adilt. Souvan zot ti pe koz koz maryaz ar li. Kan li ti finn fini gagn kenz an, enn zour so mama ti dir li ki ti ena enn bon fami dan lenor Gonndouana ki ti viv dan enn vilaz lor lakot ki ti finn fer so demann pou zot garson ki ti finn fini gagn ven banane e ki ti pe travay profeser dan lekòl gouvènmàn. Sa ti enn gran lasans. Dan enn semenn pou ena renionnfami. Garson la ti apel Devadass me tou dimoun ti apel li Dass. Kan tou dimoun ti reyni dan salon, Jamouna ki premie fwa ti met sari, gos-gos ti al ofer Dass enn tas dite pou zot kapav kone seki desten ti swazir pou zot. Jamouna pli tar ti toultan panse ki depi sa zour li ti pass so letan done e Dass ti pas so letan pran. So mama ti bien explik li seki ti marke dan desten fam. Atraver li roulman ti pe kontinie. Dass koumans frekante enn fwa par mwa, apre enn fwa toulesemenn, pli tar li ti koumans reste Samdi-Dimans. Papa ek frer Jamouna ti bien kontan Dass ki ti pas tou so letan ar zot koumadir li ti pe vinn frekant boper ek bofrer plito ki so prop pretan. Mama Jamouna ti dir li ki sa 'si ti normal dan roulman lavi. Sakenn ena so plas e sakenn bizen konn gard so plas e respekte plas lezot. Lerla tou ti pou tourn ron.

Kouma ti so premie zanfan ki ti pe marye, Papa Jamouna ti desid pou fer pli gran tamtam posib. Tou dimoun ti bizen santi bien for ki se li ki ti premie notab dan vilaz. Bann ki pa ti kontan li, ti bizen ki zot zalou telman fermal ki zot ti korde ar kolik koumadir vant ti finn deranze. Depi enn semenn avan maryaz fet ti koumanse. Bann fami pros ki ti res lwen ti fini borde boner. Vandredi ti met safran. Samdi ti fer enn gran gamat kot bann gran santer ek mizisien dan landrwa ek lezanviron ti vinn sante. Tifrer ti kas dan ta. Dimans, maryaz ti fer dan enn latant imans. Sak envite (papa, mama, zanfan) ek kirye ti gagn enn

sak gato ki banndari spesial ti prepare. Lendi ti ena ennalou (ena ti pe apel sa seremoni la vinndou, lezot ti apel li chawtarri). Lendi tanto Jamouna ti kit lakaz so paran pou al viv dan lakaz so belmer. Mama Jamouna so lagorz ti sere, li pa ti kapav kasiet so larm ler so tifi trap li plore. Ler Jamouna ti al anbras so papa, misie fer koumadir enn ti zafer normal san konsekans. Me so leker tris ti pe gagn pokpok. Ki pou arive? Maryaz sivil ti pou fer dan enn semenn si tou korek. Bann vilger ti pou dir "si marsandiz la bon". Mardi swar doula ek doulinn ti gagn zot lasam. Dass ti ena lexperyans me pa Jamouna. Tou seki Jamouna ti kone se bann tipti bout lenformasion ki li ti ramase dan konversasion, dan bann jok ki bann vie bonnfam ti fer dan lavey maryaz. Li pa ti enn linndemiel me enn fernwar fiel. Me plis enportan ki tou, Dass ti satisfes. Limem ti premie. Fami ki ti vinn vizit zot, boner lelandime, ti satisfes. Zot ti trouv seki bizen trouve. Loner ti sov partou kote.

Jamouna bien vit ti rant dan roulman lakaz belmer. Kouma roulman dan langrenaz. Li ti okip so mari, so belmer, so booper, so bofrer, so belser parey kouma avan li ti pe okip so papa, so mama, so frer, so ser. Jamouna ti trouv sa normal ki dime ti pou deroule kouma yer. Li ti bien relizie e sa, bizen dir, ti permet li aksepte so desten san grogne. Gramaten-tanto li ti priye Konntou pou remercie li parski so mama ti dir li ki Konntou kone ki bon pou tou. Konntou ti beni so maryaz. Enn an apre maryaz li ti donn nesans enn garson. Sa evennman la ti fer Dass ek so fami extra plezir, ti donn tou dimoun extra satisfaksion. Apre li ti gagn de tifi ki ti swiv par de garson. Apar sa li ti fer plizier pert ek enn fwa li ti fer zet enn. Enn day dan Gonndouana ti fer louvraz la. Li ti perdi boukou disan; dokter ti dir li ki li ti manke mor. Depi sa lepok la ansent ti nepli so problem. So gran garson ti swiv sime so papa. Mem manier, mem degenn, mem mantalite. Depi boner li ti dir li pou vinn profeser me li pa ti tro kontan fer zefor. Tou dimoun ti pe tro gat li. Bien vit li ti kler ki garson la ti bizen tras enn nouvo sime. Ler li ti gagn vente-enn an li ti gagn enn seke pou al rod so sans dan Lanpir Kamanber Mazer. Tou dimoun ti bien sagren me ki pou fer. Konntou ti deside, tou dimoun bizen aksepte. So gran tifi ti foto so mama dan tou sans. Sirman Konntou ti fini tras so desten ki ti pou swiv Jamouna kouma dilo swiv kanal. So trwaziem zanfan ki ti apel Ganga ti enn ka spesial.

Li ti enn felonn, enn garson manke, enn rebel. Li ti toultan prefer zwe foutborl ar so frer ek kouzen ki zwe lakaz zouzou ar so ser ek kouzinn. Timama li ti lor pie goyav, timama li ti lor pie tamaren. Ti enn mirak si enn semenn ti pase san ki Ganga ti retourn lakaz san ki disan ti pe koule parla. Me enn sans pou li. Vadire Konntou ti ena enn latansion spesial pou li. Zame so blesir ti tro grav. Zis enn gratignir, enn blesir siperfisiel.

Roulman ti kontinie. Bann zanfan ti pe grandi dapre program Konntou.

Amizir letan ti pe pase Jamouna ti pe santi ki so mari, toultan etranze, ti pe vinn plis etranze. Lor dziem lane maryaz zot lili ti fini vinn fre ek steril. Dass ti pe viv dan enn godon.

Okoumansman li ti dir ki li ti bizen enn plas trankil kot li ti pou kapav travay trankil. So travay ti dimann boukou preparasion, boukou kaye pou korize. Apre li ti dimann so fam amenn so manze dan so lasam. Kan Jamouna ti montre bann sign kler ki li ti anvi fer lamour, Dass ti fer koumadir li ti agase. Jamouna ti konpran vit ki ti ena enn lot fam dan so lavi. Parfwa kan li ti al donn li so manze li ti santi lor so mari enn parfen lekor fam ki pa ti so prop parfen. Mama Jamouna ki ti pas parla avan li ti fini fer li par sa kalite problem menaz la. Sa ti fer parti roulman lavi so mama ti dir li.

Dass ti pe koumans rant lakaz bien tar. Li ti bizen donn leson pou fer de bout zwenn me mem zour li pa ti donn leson li ti prefer al kot kamwad ousa so mama ki ti fer tou pou atas so garson dan lakord so zipon. Jamouna ti koumans pran labitid viv tousel. Me zame li ti rezenbe ousa proteste. Li ti konn so leson par ker.

Ler Jamouna ti ena anviron vennsi-zan ti ena enn gran devlopman politik dan Gonndouana. Fam ti gagn drwadevot. Jamouna ti fer sourir sak fwa li ti get bann azan politik zot demars. Avan lalwa la ti pase zot ti pe fer koumadir fam pa ti ekziste. Fam ti zis bon pou servi dite kan ti ena renion politik.

Me depi ki lalwa la ti pase bann azan politik ek bann politisien ti pe fer sourir ki fer letour zot latet. Bann mari, bann papa, bann frer, bann fianse ti gagn enstriksion pou fer fam konpran pou kisannla ti bizen vote.

Dan rezion kot Jamouna ti reste lalit ti ant Dokter Ram, kandida 'nou bann' ek Misie Robert kandida 'bannla'. Pa kapav vot Misie Robert, Dass ti dir Jamouna, li pa nou bann. Bliye sipa Dokter Ram ti res lwen, sipa Misie Robert ti enn bon dimoun ki ti pe rann dimoun boukou servis, ki li ti defann frer Dass gratis kan lapolis ti may li pe koken dibwa dan kraounlenn. Li pa nou bann, Dass ti dir ar boukou fermte. Jamouna ti zis ekoute san dir nanye. Zour eleksion so mari ti akonpagn li e ti repet enstriksion ziska dernie minit parski dapre li so fam ti tro bet pou konpran. Jamouna ti met so lakrwa kot nom Misie Robert. So senbol ti enn balans. Ler ti kas bwat Dokter Ram ti gagne. Jamouna ti fer enn sourir. So premie ti revolt ti tom pouf.

Lavi ti roule, deroule, maye, demaye. Soley ti leve, soley ti kouse; tanto ti swiv gramaten, gramaten ti swiv tanto; gran dimoun ti vieyi, zanfan ti grandi. Sak fwa Jamouna ti pans so gran garson ti ena enn sagren ki ti chombo so lagorz. Pourtan piti la pa ti bet. Eski li ti ena enn desten fam? Tou seki li ti kontan so papa pa ti trouv bon. Li ti kontan desine. So papa ti trouve ki li ti enn pares ki ti kontan perdi so letan. Ti bizen aprann tab. Li ti kontan ekout so granper rakont zistwar lontan dan lang Gonndouana me so papa ti kwar ki li ti bizen aprann gramer ek diksioner pou vinn enn fwet dan lang Kamanber Mazer ek Kamanber Miner. Kikfwa akoz samem kouma li ti gagn enn ti lokazion li ti sot lor la pou al viv dan Lanpir Kamanber Mazer.

So gran tifi ek so de dernie garson zot ti pe grandi san difikilte. Zot ti rant dan lagrenaz kouma zekrou dan boulon. Tou dimoun ti dir ki zot ti bann bon

zanfan. Li vre ki zot paran pa ti gagn problem ar de garson la ziska laz katorz-kenz an. Gran tifi la, Nilou ti so nom, ti diferan ar zot tou. Jamouna ti ena enn santiman ki Nilou, ti kouma dilo trankil. Kalm, silansie me profon. Zame li ti fronte, zame li ti deborde, toultan li ti ena enn bon ti parol. San tamtam, li ti koul ant bann obstak, ant ros, ant baraz ek baryer pou ariv kot li ti anvi arive dapre so plan. Li pa ti ena gran-gran plan plen ar tapaz, tansion ek stres. Par reaksion li ti ole konstrir so lavi dapre so rev kot li ti pou ena dinite. Andire li pa ti ole vinn enn lot Jamouna. Ant li ek so mama santiman ti koule lib, kler. Parfwa san mem servi parol zot ti pe kominik zot lazwa, zot tristes, zot lespwar.

Ler Nilou ti al lekol li ti fer bien. Pa extra bien. Me bien. San gran zefor, san gran problem li ti travers primer, rant dan segonder, pas sinior grad 2, gagn admision dan Treining pou aprann metie profeser primer, gagn so sertifika e koumans travay. Enn zour li ti desid pou dir so mama ki li ti kontan enn garson, profeser kouma li e ki zot ti finn deside pou marye. Andire Konntou ki ti aranz sa lamour la. Mem klas sosial. Mem relizion. De kote fami dakor. Maryaz selebre san problem. Prem, so zann, ti mont so prop lakaz. De-zan apre zot maryaz zot ti desid pou gagn zot premie zanfan. Enn tifi ti ne. Zot ti apel li Shanti. Toulede ti anvi enn deziem zanfan. Enn garson fotespere. De-zan pli tar zot ti desid pou gagn enn deziem. Enn deziem tifi ne. Zot ti desid pou apel li Shakti Devi me tou dimoun ti pe apel li Devi. Me so granper paternel ti ensiste pou apel li Shakti Devi.

So deziem tifi, Ganga, ti pe desir koltar. So anbision ti kler. Li ti bizen montre bann garson ki li ti pli for, pli malen, pli debrouyar ki zot. Dan lakaz, dan lekol, lor later, dan dilo li ti toultan top. Bann garson ti entimide par so tanperaman. Zot ti per li. Sa ti fer Jamouna plis per ki tou. Enn tifi ki fer garson per zame pou gagn demann. Ah Konntou, ki pese li ti fer. Papa Ganga ki antretan ti vinn metdekol parski li ti enn proteze gouvernman, azan souteren Premie Minis, pa ti pe pran so fami kont. Li ti pe pas so letan fer plan pou li vinn enspekter e pli tar sef-enspekter. Kouma tou fonksioner ki pre pou pran retret li ti pe deza koumans negosie pou enn prezidans parsi-parla, enn ti kontra dan enn minister e kifer non, enn tiket pou prosenn eleksion. Kifer non, kikfwa minis ledikasion.

Pa zis anbision Dass ki ti pe gonfle kouma tekwa. Lekonomi Gonndouana 'si ti pe gonfle. Konntou ki ti fatigue get bisiklet ek saret, desid pou donn popilasion enn lot zouzou: loto. Loto lor disab, loto dan karo, loto kot biro, lekol, lopital. Kot ou gete ou trouv loto. Kat-kat, trwa-kat, de-kat, enn-kat. E lor sime dimoun par tonn ti pe kat. Mem ti ena enn zenn biolozik ki bann siyantis ti pe apel 'loto'. Bann ti baba kan zot ti ne, nepli ti pe plore pou gonfle zot poumon me ti pe fer vroum-vroum. Sime enn vwa ti vinn de vwa, trwa vwa, kat vwa. Bann pon ti koumans peple. Zot nepli ti zis sot larivier. Zot ti koumans sot sime ek lotorout.

Si lemonn zom ti pe gonfle for-for, lavi Jamouna ti kouma enn memwar fele partou, fragmante, kas-kase kot tou, pase kouma prezan, ti paret kouma bann

bout niaz separe dan lesiel. Ti difisil pou konekte. So long seve nwar ki li ti bizen lav dan enn bake enn fwa par semenn ti kouvans ena bann bren blan. Okouvansman li ti pe ras bann seve blan ziska zour ki li ti konpran ki li ti pe perdi so letan. Seve nwar ti pe kouvans perdi lager. Souvenir ti lok-loke, sot-sote, rat-rate.

Amizir lavi ti pe avanse ver silans li ti pe viv plizanpli tousel. So garson ki ti al viv dan Lanpir Kamanber Mazer ti vinn vizit zot enn fwa. Li ti amenn so fam ar li. Enn etranzer ki ti fer zefor pou adapte me ki pa ti pe kapav konpran kiltir ek manier viv dan Gonndouana. Anplis Dass so bann komantr rasis lor bann fam Kamanber Mazer ti telman boulevs so garson ki zour so depar li ti dir so mama ki zame li pa ti pou retourn Gonndouana ankor. Ler li ti anbras so mama avan li ale, Jamouna ti santi ki separasion la ti kouma lamor.

Kan so mari ti desid pou grandi zot lakaz, li ti konstrir so prop kwen - sanmakouse, biro, saldeben-drenaz atenant - e Jamouna ti vinn enn mama-selibater-servant. So de garso pli souvan pa ti dan lakaz. Ganga ti swa dan so lasam, swa liniversite, swa dan libreri, swa lor stad ousa dan pisinn. So sel boner se ki Nilou, Prem ek zot de zanfan souvan ti vinn get li.

So deziem garson ki ti gagn enn job grasa proteksion ki so papa ti pe benefisier ti pe pas tou so letan dan lakanbiz ousa Sannmars. Kot li ti pe gagn tou sa kas la person pa ti kone ziska ki enn zour lapolis ti aret li pou trafik ladrog. Premie Minis limem ti entervenir pou fayle kees la. Erezman sa ti fer li sanze. Enn zour li ti vinn dir so mama ki li ti pe kit lakaz parski li ti finn marye sivil ar enn tifi. Jamouna ti gagn sok. So deziem garson 'si ti marye kont nasion. Prefer tifi ki garson! So trwaziem garson pa ti parey kouma tou garson. Li ti prefer konpagni garso. Tifi ti fer li plen. Kifer enn zoli garson koumsa swiside?

Ver laz senkant-an Jamouna ti kouvans gagn problem lasante. Okouvansman dokter ti kwar ki li ti pe soufer bann konsekans inevitab menopoz. Li nepli ti pe dizer so manze. So vant ti kouvans gonfle. Dokter ti kouvans soupsonn lekzistans enn timer. Ler ti ouver, sirizien ti prefer referme toutswit. Kanser malsen ti pe fane. Kouma souvan maler ti amenn enn ti reyon soley dan fernwar-koltar, warning lamor ti fer dimoun koste. Dass so manier ti sanze. Regre? Santiman koupab? Li ti rapel ki so tour 'si ti pou vini? Enpe tousa melanze. Jamouna ti apresie so prezans san rankinn. Li pa ti kone ki li ti pe gagne me li ti pe santi ki so ler pou li ale ti pe galoupe vini. Bann garson, belfi, tifi, zann ti vinn antour li. Kan li pa ti pe tro soufer li ti tanzantan fer enn ti gate ar Shanti ek Devi.

Aprè detrwa semenn soufrans atos ki ti pli long ki leternite, silans ti ferm so lizie pou toultan. Bann fam dan vilaz ti bengn so lekor, met so pli zoli lenz, pengn so long seve drwat de kote so lekor, met zoli fler dan so seve ki ti pe fil ver desten Shakti Devi. Enn vie bonnfam ki ti bien kontan Jamouna parski li ti toultan ena enn bon parol pou so vwazen-vwazinn, ti dibout kot so latet, ti fer enn lapriyer, ti fixe so figir kouma fixe enn sen dan legliz. Li ti pe rapel martir ki Jamouna ti pase. Lor lili malad ki zot ti kouvans pran li kont, lor kanape ki

zot ti pran li swen.

Avan lev lekor, dapre koutim Gonndouana, enn pret-zom ti bizen fer enn lapriyer. Ganga ti ensiste ki se enn pret-fam ki ti pou fer lapriyer la e kan li ti ensiste so fami ti prefer sede pou gagn lape. Pret-zom dan vilaz, pa dir ou, ti fini pwente. Pou sak ti lapriyer li ti ena so barem. Anplis li ti enn exper lor envant rituel ki, si pa aret li, ti kapav file kouma laliann leng. Ler li santi ki li ti preferab pa al kont bann fam ki paret ti deside pou soutenir Ganga, li pran poz enn gran saz. Ki pou fer, travay Bondie sa! San kone kiler, kouma, kifer enn savat kalot so lazou lis.

Konntou ki ti pe get sa sinema la ansekre, fer enn sourir, al okip so lokipasion trazi-komik.

DEZIEM PARTI

Plafon envizib ki ti pe blok promosion Madam Ganga Bolema ti ekate an milion tibout ler finalman so konpagni ti nom li Jeneral Manejer ek prezidan bord. Konba la pa ti fasil. Li ti fer enn serman sekre ki li ti pou vanz desten so mama Jamouna. Premie desizion ki li ti pran se fer refer so biro net pou efas tou tras lotorite ek kiltir maskilen. Lor miray zis lor so latet kot avan ti ena enn gran foto fondater konpagni Lasos ek Lasos Ko. Lmt., Ganga ti fer met enn foto imans so mama.

Bilding Bolema limem ti pli ot, pli modern dan kapital Gonndouana e biro Ganga ti okip dernie letaz. Lor so latet ti ena enn roufgardenn. Depi so lafnet, enn imans pano vitre, li ti gagn enn vi panoramik lepor Gonndouana. Depi so oter bann bato paret kouma zouzou e dimoun kouma fourmi. Tousa donn Ganga enn fiiling pwisans.

Li ti pe prepar bann dosie pou renion bord Lasos ek Lasos ki konpagni plis enportan, konpagni portdrapo, dan holding Bolema Group ki ti finn vinn deziem holding plis enportan dan Gonndouana. Ganga ti ena de proze. Enn ti proze. Fer sanz nom so konpagni, apel li Jamouna-Ganga Ko. Lmt. Apre fer Bolema Holding vinn nimeron enn dan Gonndouana. Pou implement so premie proze li ti finn fini gagn soutien mazorite bann direkter-aksioner, sirtou so mari, Sir Ralph Bolema ki tousel ti posed karant poursan bann aksion. E Sir Ralph zame ti refiz Ganga nanye. Ganga ti kone kifer.

Depi li ti zanfan, Ganga ti diferan ar tou bann lezot tifi. Li ti extra entelizan, debrouyar e sirtou li ti ena enn volonte fabrike ar lasie ek beton. Kan li ti met kiksoz dan so latet nanye pa ti pou kapav tir li. Li ti ena anbision pou diriz enn gran lantrepriz. Sa lepok la li pa ti pe pans pou fer politik me experyans kontrol, manipilasion ek direksion ti pe koumans donn li anvii servi so talan ek so experyans pou pran kontrol leta Gonndouana. Li ti pe viz lwen. Kan li ti pas so lekzamen terminal segonder e ki pa ti ena labours pou letid ki li ti anvii fer, Ganga ti koumans tap laport tou bann gran risar dan Gonndouana pou dimann

zot sponnsor so letid. Li ti anvi fer enn degre dan Paleontoloji, enn letid ki ti bien nouvo sa lepok la e ki zis zom ti pe fer. Ti ena enn ta labours pou tifi ki anvi fer Lang ek Literatir, Ekonomi Domestik, Letid Biznes, Nersing, Pedagozi me Ganga ti desid pou fer Paleontoloji. Tou laport ki li ti tape ouver me referme, zantiman ou brit, me ferme kanmem san mem enn ti promes manti-manti. Apart Sir Ralph.

Sir Ralph ti enpresione par personalite Ganga ki ti kouma enn zetwal ki briye depi lwen dan enn lesiel goudron petri ar menas tourmant ek destriksion. Pa ti kapav dir ki Ganga ti sexi ousa fizikman enn bote. Non. Li ti ase ordiner. Rafine me ordiner. Selman dan so personalite ti ena enn ti kiksoz, kouma enn letensel ki tanzantan flas enn kou enn fraksion segonn. Dimoun ki remark sa santi ki zot anprezans enn dimoun ki ena enn lalimier spesial ki alim so nam. Ganga ti ena laz so tifi me pou Sir Ralph sa li ti koumansman so prop veritab istwar-damour. Li pa ti kone kouma sa ti pou fini me li ti sir ki nanye pa ti pou anpes devlopman enn relasion adilt ant li ek sa zennfi ki ennsel kou ti pers enn trou dan routinn ek konfli pou les lalimier ki sorti enn lot liniver vinn bengn so lekzistans.

Grasa so soutien, Ganga ti gagn finansman nesaser pou so degre, enn BSc an paleontoloji. Pou apre tou ti pou depann lor so rezilta. Sir Ralph ek Ganga ti fer promes ki zot ti pou zwenn enn fwa par an, zour laniverser Ganga, dan enn restoran parski Sir Ralph ti bizen cheke sipa Ganga ti pe bien nourri so lekor, pa zis so lespri. Apre zot deziem rankont zot ti desid pou zwenn pli souvan. Enn swar apre dine, li ti aksepte pou al pass lanwit ar Sir Ralph dan enn lotel. Li pa ti oblize. Li ti anvi. Sir Ralph ti enn bon amoure ki ti konn montre boukou afeksion ek tandres. Li ti ole donn so bieneme boukou konfor, enn loto ek enn flat dan rezion delix me Ganga ti refize parski ti ena enn limit ki pa ti gagn drwa depase. Li ti kone ki lavi delix ti kapav detourn li depi so gran plan.

Trwa-zan pli tar, kan li ti gagn enn 'first class' otomatikman so liniversite ti donn li enn labours pou fer so PhD. So lendepandans ti permet li rapros ar Sir Ralph e souvan zot ti pe pas wikenn ansam.

Ler Ganga ti ena trannsenk-an li ti deza finn fini vinn enn lotorite dan so domenn me anmemtan enn karyer iniversiter ti pe koumans perdi so sarm. Ganga ti bizen enn pli gran chalenj. Lemonn bizness ti koumans atir li. Sir Ralph ti ena rezon profesyonel ek personel pou ankouraz li lor sa sime la. Depi bien-bien lontan Sir Ralph ti remark enn zafer. Bann fam ti ena enn kapasite okip plizier zafer anmemtan. Parkont bann zom malgre ki zot bann jak dan zot domenn, souvan panike, perdi laboul kan kat-senk gro problem tom lor zot latet anmemtan. Zot exselan kan ena pou okip enn problem par enn problem. Dan so holding li ti anvi entrodire jennder manejment. Met plis fam dan bann pozision responsab. Ganga ti dimoun pli kalifie pou fer sa inovasion la. Anmemtan zot ti pou kapav pas pli boukou letan ansam.

Bolema Holding ti desid pou rekrit li pou enstal enn politik jennder manejment partou. Sa operasion la ti enn sikse. Prodiktivite ti bien amelie, profi ti

ogmante e bann aksioner ti bien apresie. Kote travayer ti ena problem. Bann travayer zom ti pe dir ki sa fam la ti pe fer zot travay pli dir pou ki gran kapitalis tap plen; bann travayer fam ti pe plengne ki sa fam la li ti pe fer kouma zom, li ti prefer zom. Me touse pa ti anpes li monte for-for dan yerarsi Bolema Holding ziska ki li ti vinn nimerò enn dan Lasos ek Lasos Ko. Lmt.

Ganga ti pez bouton enterkom pou apel so sekreter. Claudine, enn fam anviron senkant an, rantre.

- Claudine, to finn prepar bann dokiman pou sanz nom konpagni?

- Wi madam.

- Pa bliye fer prepar dezene pou de dimoun dan mo salamanze prive. Mo ti donn twa tou bann detay.

- Wi madam.

- Si renion bord pa'nkor fini dir Mamzel Devi atann mwa dan mo ti salon. To rann twa kont, Claudine, mo nies pe gagn dizwit-an. Yer li ti enn ti bout piti. Letan pas vit.

- Wi madam.

Tou sa bann zom ki ti ena labitid fer zot vantar ti, enn sel kou, sanz zot manier. Normal ki bann oportinis ti pou adopte nouvo taktik. Avan Madam Ganga Bolema ti depiouti-jeneral-manejer. Aster li ti vinn prezidan bord ek jeneral manejer, enn prezidan ar pouvwar ekzekitif. Bann ki ti sayde ar so rival parski zot ti sir enn fam pa pou gagn sa job la, ti koumans fer zot zoliker ar li. Trwa zom ti galoupe pou akeyir li, pou avans sez pou li asize. Poliman Ganga ti fer enn sourir ar zot pou dir zot touse pa nesaser. Tou bann propozision ki Ganga ti fer ti pass kouma kouto dan diber. Bizen rekonet ki bann manm bord ti konn valer Ganga. Depi ki li ti finn rant dan Lasos ek Lasos konpagni la ti finn fer bel progre. Valer so aksion ti finn ogmant par de san pour san. Ar bann nouvo proze devlopman tou dimoun ti sir ki valer aksion ti pou ogmante ankò e si tou ti mars dan lord Bolema Holding ti pou vinn nimerò enn dan Gonndouana. Normal tou dimoun aste fon seval favori. Sir Ralph ki ti pe koumans gagn problem lasante ti bien kontan ki li ti pran enn bon desizion kan li ti desid pou marye ar Ganga. Zot pa ti ini par enn gran pasion me par enn vizion komen e ant zot de ti ena boukou tandres.

Aprè renion bord li ti al direk dan so ti salon personel kot enn zoli mamazel dizwit-an ti pe atann li. Shakti Devi ki tou dimoun ti apel Devi, may li for, anbras li. Sir Ralph ek Ganga pa ti ena zot prop zanfan e toulede ti extra kontan de zanfan Nilou me pli spesialman Devi ki ti enpe zot zanfan adopte malgre ki li ti pe touzour viv ar so prop paran.

- Bonnaniverser, mo koko. To finn vinn mazer. Alor, kouma to santi pwa laz lor to zepol.

- Tantinn, to kone ki mo pou zis gagn drwa fer legalman seki mo pe fer depi enpe letan.

Zot toulede ti riye. Ganga santi ki riye so nies li ti spontane, natirel. Li ti exprim enn lekilib ant seki tris ek seki ge, ant realite ek ideal.

- Eh tantinn, mo trouve ki to finn met foto granmer lor miray dan to biro. Bien

enpresionan.

- San li pa ti pou ena nou, Devi.
- Me lemonn ankore plen ar Jamouna, Tantinn Ganga.
- Mo kone. Me omwen tifi Jamouna finn reysi deloz enn zom pou pran so plas. Mo'nn vanz so soufrans enpe. To pa kwar?
- Mama dir twa telefonn li. Li anvi organiz enn ti fet pou selebre to sikse. Enn fet anfami.
- Rayt! Kouma mo gagn enn tipe letan. Nou pas atab?

Ganga ti ole servi sanpagn me Devi pa ti tous lalkol. Li pa ti realize ki so nies ti osi vinn vezetaryen. Li ti panse ki sa ti zis lamod parmi bann zenn. Me amizir li ek so nies diskite li ti koumans realize ki Devi li ti enn lot kalite dimoun. Li pa ti paret enterese ar bann zafer ki normalman fer bann dimoun normal galoupe. Li pa ti anvi al liniversite toutswit. Li ti anvi gagn enpe lexperyans dan lavi reel. Li pa ti anvi enn travay biro. Li ti plis atire par enn ti job dan lizinn. Li ti anvi aprann ar bann fam ki ti pe manz zot margoz. Ganga pa ti sir sipa sa li ti zis enn faz blaze dan lavi enn ti bourzwaz ki bien vit ti pou rant dan leran. Ti ena enn laflam dan so lizie ler li ti pe koz so vizion lavi. Ganga ti rapel enpe so prop demars ler li ti ena laz Devi. Me li ti santi ki ti ena enn diferans, enn gran diferans mem. Li pa ti pe rod enn bon plas korek-korek dan lanklo me koumadir li ti pe panse ki lanklo lamem ti bizen disparet; li pa ti ole enn plas lor podiom me li ti panse ki sivilizasion podiom ti bizen fonn. Tou sa bann koze la ti bien zoli me realite li seki li ti ete, Ganga ti panse. Zoli rev pa ti pou kapav sanz nanye. Olie perdi letan reve, bann dimoun entelizan kouma Devi ti bizen fer zot bes pou montre ki fam kapav fer pli bien ki zom. Samem ti sel sime pou amenn progre dan lavi.

Amizir letan pase repitasion Ganga ti grandi. Li ti vinn enn kamwad personel premie minis Gonndouana, konseye spesial minis finans ek devlopman ekonomik. Kan ti ariv ler pou swazir enn nouvo prezidan pou Koney Nasional Devlopman Ekonomik, tou dimoun ti kone ki se Ganga ki ti pou nome.

Anplis li ti gagn repitasion enn fam ki fer zom tranble e Ganga ti kontan sa rol la.

Dan galaxi kot nou zistwar ti pe deroule ti ena enn gran evennman politik ki serten dimoun ti panse pou amenn enn revolision dan rapor ant zom ek fam. Dan Lanpir Kamanber Mazer enn fam ti vinn komandan siprem. Nouvel la ti fane kouma lapipi ki anfen fam ti finn gagn so drwa ek so dinite. Partou dan galaxi ti ena forum, kolok, tabronn, konferans, latelie travay pou ki sa evennman la fer tibaba enpe partou. Dan Gonndouana bann delegasion fam regilierman ti pe vinn get Ganga pou dir li ki ler ti finn arive pou ki li pran renn gouvrenman pei. Enn fam bizen diriz Gonndouana. Kifer non! Kan Ganga koz sa ar Sir Ralph, bonom la ti zis fer enn ti sourir e li ti dir so fam ki li ti bizen kone kot so priyote ti ete. Diriz Gonndouana ousa diriz Bolema Holding ki diriz lekonomi ek gouvrenman Gonndouana. Kan Sir Ralph ti entrodire jennder manejment li pa ti fer li pou ki fam asiz lor latet zom me pou itiliz lentelizans feminen, konpran feminen pou konsolid pouvwar maskilen, lekonomi maskilen,

sivilizasion materyalis. Dan Bolema Holding ti ena boukou bon akter me se Sir Ralph ki ti pe tini lafisel ki ti fer poupet danse. Enn ti fraz Sir Ralph ti fer Ganga konpran kisannla vre sefdorkes.

Depi enpe letan dimoun ti pe koumans trakase parski maladi respiratwar ti pe vinn tro kouran. Ena zour lopital ek klinik ti ranpli ar pasian ki soufer lasm. Mem dimoun ki normalman pa ti konn sa problem la ti pe gagn difikilte pou respire. Depi enn bout letan ti ena siyantis ki ti pe atir latansion lotorite lor nivo karbonn dayoksayd ek karbonn momoksayd ki ti bien tro ot pou ki lavi ti kapav deroul normalman. Me ideoloji prodiktivite, liberte antrepriz, ensten pran-tou-pou-mwa ti bous zorey ek paraliz lespri. Dan latet bann gran oustad tou ti bien senp. Si tou dimoun ti vinn antreprenere, si tou tidimoun investi, si tou tidimoun prodir, distribie ek konsome Gonndouana ti pou dan mangann, dan nisa apar. Kan enn dimoun gagn bon tou dimoun gagn bon ti vinn prensip fondamantal lor ki ti pe batir. Me malsans pou abitan Gonndouana. Pandan ki larises ti pe monte kouma laroul kan letan koumans gate, monte mem san arete, anmemtan lamizer ti koumans fer piti lor latet tidimoun - somaz, exklizion, mizer fizik, materyel, moral. Tou ti pe debalanse. Dousma-dousma bann sant irben dan Gonndouana ti pe vinn enn sivilizasion kadna. Sekirite ti vinn biznes pli serye. Partou ti koumans ena lapolis paralel. Problem la ti pe koumans enfilte dan lavi vilaz. Mem parmi bann disip krwasans global ti koumans ena lavwa ki ti pe dir ki ti bizen solidarite pou anpes sosiete eklate. Me dan Konsey Nasional Devlopman Ekonomik, Ganga ek so ekip ti panse ki bann problem sosial zot ti pasaze e ki kan vites devlopman tap plen bann problem la ti pou disparet par zotmem.

Dan Gonndouana andire lanatir ti finn vinn pagla. Kan sezon lapli ti arive se soley ki ti pe fonn koltar; bann tirbilans klimatik ti pe vinn move kalite feros; bann maladi etranz ti pe kas lere popilasion. Dan vilaz, partou-partou ti ena servis pou dimann Konntou pardon; dan lavil ti ena trwa kalite reaksion. Mazorite ti telman dan pens ki, kouma zombi, zot ti pe kontinie trenn-trenn zot lipie lor santie trase dan routinn; ti ena bann teknisien ki ti pe rod solision dan siyans ek teknolozi; apre ti ena enn minorite ki ti panse ki ti bizen envant enn nouvo sivilizasion ki baze lor pran-kont ek partaz. Bien tigit dimoun ti pe pran zot kont me zot ti teti. Zot pa ti dekouraze malgre ki zot ti pe pas par boukou difikilte. Zot ti sir zot ti ena rezon. Polision, debalansman ekolojik pa ti pou diminie. Okontrere.

Donk Mouvmant Pou Nouvo Lavi (MNL) okoumansman ti enn ti group. Detrwa dimoun bien aktif ti kone ekzakteman seki ti bizen fer pou mark pwen, fer dimoun pran konsians, donn ti sok sikolojik. Bann dirizan ekonomik ek politik pa ti pe pran zot kont parski detrwa latet brile pa ti pou anpes tren devlopman kontinie so lamars ver lavenir lasie ek beton.

Mem lepok ti ena enn lot mouvmant, enn mouvmant pou globaliz prodiksion materyalis. Bann responsab ekonomik ek politik, Ganga divan-divan, ti pe rant dan sa jalsa la plen-plen. Pa ti bizen get divan-deryer. Nek ti ena pou bes latet fonsé. Bann diskour ti pe promet bienet, konfor, zwisans, zwisans ek ankor

zwisans. Pa ti manti ditou. Larises materyel dan Gonndouana ti pre pou tous lesiel. Bilding ti pe met paryaz ar bilding, lotorout ti pe met paryaz ar lotorout, beton ti pe met paryaz ar goudron lor flan montagn, zako ti pe met paryaz ar zako. Zot ti pre pou asfalte lesiel. Parfwa kan li ti pe get tousa grimas la, Konntou ti pe gagn mari traka. Li ti per ki so ti badinaz fini dan trazed. Gran-gran dada ti pe vinn pagla.

Amizir letan pase popolarite Mouvmant Pou Nouvo Lavi (MNL) ti pe grandi so lenflians parski krwasans ekonomik, manier ki ti pe deroule, ti pe anpwazonn lavi sosial, amenn pli gran fristrasion. Souvan-souvan enn ti ensidan ousa aksidan ti provok bouwersman ek violans e Rayot Younit ti bizen entervenir pou anpes sitiasion dezerere. Bann dirizan MNL ti viv ar lepep kouma pwason dan dilo e zot mesaz ti kler. Sak evennman ti pe donn zot enpe plis rezon. Trouve ki dimoun ti plen ar enn sitiasion kot zot ti dan nwar toultan, kot zot nepli ti konpran kouma lavi la ti pe deroule. Bann zom ti pe grogne, manga kont zot prop sor me bien vit zot ti pe gagn zot konsolasion dan klib ek dan bar. Bann fam ki ti bizen tini lamans pwalon toultan, ki pa ti kapav al dan klib ousa bar pou bliye traka, ti pe koumans rod enn sime sorti pa zis pou ennsel me pou mari ek zanfan, pou fami, pou vwazen. Partou-partou bann fam ti pe koumans form bann ti korporativ pou kapav komersializ zot prodwi, organiz gardri pou zanfan, okip sekirite fami. Tousa ti pe fer andeor kontrol zom ki ti enkapab imazinn enn lot kalite lavi apart seki zot ti abitie viv.

Difisil pou dir si mазisien-artis Konntou ti program Gonndouana so devlopman dan sa manier la ousa si li ti pe aprann par experyans me seki kler se ki depi dan vant ansien nouvo ti pe ne. Ti ariv enn moman kot ti ena de kalite lavi ti pe deroule anmemtan. Andire ki roulman ki ti may Jamouna dan so langrenaz ti pre pou devid so bobinn, ki so tifi ki ti fer serman pou vanz soufrans so mama ti pe apiy plans pou bobinn la devide net lor vites. Me anverite roulman ti rant dan faz antiroulman; krwasans ti kouma enn moter ki ti pe tourn for-for dan sans kontrer. Li ti pe prodir for-for tou seki pa ti bizen. So negatif ti pe bwar so pozitif. Ladrog ti pran plas dipen-diber; fer labous dou ti pran plas merit; stres ti pran plas serenite. Amizir ki bann plan devlopman Konsej Nasional Devlopman Ekonomik (KNDE) ti pe raport zoli fri pou enn ti group, bann manifestasion organize par MNL ti pe atir bann gran-gran lafoul. Parfwa zot ti pe mem obliz KNDE azourn zot travay. Olie zwisans ek ankor zwisans ti pe ena partou fristrasion ek ankor fristrasion.

Pou Ganga ti bizen plis disiplinn. Ti bizen ki lapolis fer so travay. Detrwa latet brile pa ti kapav anpes limanite devlope. Enn swar li ti pe get niouz lor televizion. Ti ena enn lamars pasifik bann gay. Bann homo ek lesbienn ti gagn soutien MNL. Ala solision li ti panse. Montre ki MNL ti pe soutir bann deprave, bann devergonde. Enn zafer ti donn li sok. Li pa ti'le kwar so lizie. Devi ti parmi bann dirizan ki ti pe mars divan-divan. Enposib! So Devi pa ti kapav enn lesbienn. Li ti telefonn Devi toutswit. Nilou ti reponn. Devi pa ti la. Pou kasiet so prop fristrasion li dir ki li ti telefone pou dimann zot si li ti kapav vinn get zot Dimans ki ti pe vini.

De zour pli tar Ganga ti debark kot Nilou. Dernie fwa zot ti zwenn ti pou lanterman zot papa. Tou dimoun ti la pou enn dine dan lentimite.

Nilou ek Prem ti fer tou pou ki zot lavi maryaz pas bien. Zot toulede pa ti ole fer mem erer ki zot paran. Kouma toulede ti profeser lekol primer e donk zot ti bizen sorti boner gramaten pou al travay e retourn ase tar dan tanto, zot ti partaz tou travay dan lakaz. Zot ti konpran osi ki fale zame pran lamour pou lamone kontan, ki pou fer lamour dire ti bizen swagn li, pran li kont. Zot ti aprann viv kouma amoure malgre plis ki ven-tan maryaz. Prem ti ena enn karakter kalm. Par kont Nilou ti lekotrer ar so karakter petar. Me kouma petar li ti alim vit e tengn vit. Kan zot dispite, biz-biz pa dire lontan. Bien vit enn sourir, enn ti kares, enn ti parol dou ti reamenn lakorite. Zot de tifi ki ti bien diferan ti ena enn zafer ankomen. Zot ti konn valer lamour.

Kouma ti ena enpe letan avan dine e ki Prem ek Nilou ti dan lakwizinn, Ganga dimann so de nies si zot pou vinn ar li al plonz enn kou dan dilo lamer. Shanti pa ti bien parski li ti gripe me Devi ti sot lor sa sans la pou li kapav pas enn ti moman ansam ar so tantinn. Ganga ek Devi ti evit laplaz piblik parski Dimans tanto normalman ti ena lafoul. Zot ti konn enn ti kwen apel Ti Filao ki pa ti popiler parski ti ena boukou ros, laf ek oursen me si ou ti mars environ san pie dan dilo ver brizan e ou ti get bien kot ou ti pe met ou lipie, ou ti pou ariv kot enn basen natirel borde ar ros kot mouvman vag ki ti pe kraze lor brizan ti kre enn lefe zakouzi. Tantinn ek nies ti larg zot lekor dan dilo e ti les lanatir fer so travay. Dilo la ti tied e ti donn zot enn santiman biennet koumadir zot ti retourn dan vant zot mama. Zot ti kal zot lekor kont parwa zot basen e ti pe tini anplas grasa enn ti mouvman zot lipie. Zot ti pe blag-blage kan enn kou san panse Ganga poz Devi enn kestion direk.

- To enn lesbienn, Devi?

- Mwa? Non. Kifer?

- To ti dan lamars bann gay lot zour la. Mo sir mo ti trouv twa lor televizion.

- Wi, mo ti ar zot par solidarite.

- Solidarite?

- Wi, solidarite.

- To dakor ar zot?

- Mo kwar ki zot ena drwa viv zot lavi kouma zot kwar li bon pou zot. Ki nou ete nou pou dir zot kouma zot bizen viv zot lavi.

- Li pa malsen sa?

- Malsen?

- Wi, malsen.

- Depi kan lamour finn vinn malsen?

- Lamour? Devi, pa lamour sa. Lavi devergonde plito!

Devi ti kone ki diskision la pa pou avanse. Li ek so tantinn zot ti lor de planet sakenn lor so prop orbit. Depi enn bout letan li ti kone ki zour kot zot ti pou bizen met tou kart lor latab ti pre pou vini. Devi ti enn militant aktif dan MNL, Ganga ti prezidant KNDE. Eski zot lamour ti pou tini zot ansam malgre zot ideoloji ki ti san-pour-san diferan?

Pandan dine toulede ti evit net nenport ki koze ki ti kapav soulev diskision. Nilou ek Ganga ti prefer koz lepok lontan avan ki enn zour dan enn lakrwaze sakenn ti pran enn sime diferan. Pou anpes konversasion tom net dan nostalgzi, tanzantan Prem ti fer enn jok pou fer tou dimoun riye. Kan ti ariv ler pou separe, Ganga ti anbras zot tou e vinn ver Devi an dernie. Devi ti may li for. Ganga ti santi tristes so nies. Li ti ser li for kont so leker, kares so seve, anbras li lor so fron. Zot toulede ti kone ki desten ti finn fini fer plan pou separ zot.

TRWAZIEM PARTI

Seki ti arive ti bizen arive. Ti ariv ler pou ki Tantinn Ganga ek mwa separe. Tro boukou kiksoz ti pe separ nou. Poutan mo ena boukou lafeksion pou li; boukou lafeksion, boukou rekonesans pou led ki li finn toultan donn mwa. Mo kone ki Tantinn Ganga ek Tonton Ralph konsider mwa enpe kouma zot prop zanfan. Zot finn mem propoz pou pey tou mo letid iniversiter; peyna ler ki zot pa avoy kado pou mwa. Mama ena rezon. Zot gat mwa. Me zot lamour zenere pe touf mwa, anpes mwa vinn seki mo anvi deveni. Zot ole mo rant plen-plen dan zot lemonn, zot ole koul mwa dan moul zot sistem. Si mo aksepte mo pou materyelman dan bien. Me se pa sa ki mo anvi. Me eski mo kone ki mo anvi? Eski li pa danzere tourn paz brit koumsa, vir led ar lepase, dir non kategorik ar tou krwayans, valer ek koutim? Danzere pa danzere, mo finn desid pou les mo entwision gid mo pa. Mo finn plen ar rezon rezonab! Bann dimoun ki dir zot rezonab pe kraz tou ar zot polision, lager, koripsion, gaspiyaz, destriksion ek violans. Bizen efase, refer. Sel fason pou ki mo kapav vinn seki mo bizen devini. Mo bizen dabor kit mo nik familial pou mo kapav vinn seki mo ole, enn dimoun lib. Lib pou rezet lepase, lib pou sey nouvo lexpéryans, lib pou fer erer si bizen fer erer pou aprann.

Mo desizion pou fer papa ek mama soufer, mo kone. Me se pri ki bizen peye pou mo liberte. Mo liberte bizen pas avan tou. Apre mo finn plen ar zot romans dan maryaz. Eski lamour sa, ousa fer kwar, zwe rol? Vre-vre ousa sinema? " To finn ranpli mo lavi, vinn ranpli mo nam." " Mem si dime aret vini, pa bliye enn lot ki twa pa ekziste." Zot ole fer nou kwar ki zot lamour finn travers vinnsenk-an lavi maryaz san perdi so romans. ... Enn lamour atase. Seki bizen se enn lamour detase. Seki bizen se liberte, liberte ek ankor liberte. Veritab lamour pa kapav ekziste kan bann menot sosial ankor pe amar nou lekzistans. Lafami, responsabilite sosial, profesyonel. Mo plen, plen, plen. Bann ki finn plis fane, finn fer plis ditor, ki finn ferm liberte, vre lamour dan tirwar lakes, zotmem for-for pe kriye bizen prezerv lafami, bann valer ansestral. Ki valer ansestral? Lamizer, martir ki mo granmer ti soufer?

Tantinn Ganga dir ki li finn fini vanz soufrans Jamouna me ena Jamouna par tonn partou. Dan so tourdivwar finans ek pouvwar politik li trouv zis dernie lalinn balenns-shiit. Profi! Dividenn! Deryer tousa Tonton Ralph ki tini renn. Lot kote MNL pe pietine. Amizir nou mouvman grandi olie li vinn plis efikas, li pe vinn pli lour, pli maf, kouma gouni tranpe. Bann mam komite kordinasion pe

koz for-for lenportans disiplin, santralizacion. Aster ar kreasion enn sekretarya ek nominasion enn sekreter-zeneral, birokrasi pe ranplas spontaneite ek kreativite. Fini fraternite-sororite ki ti tini nou ansam. Fini solidarite. Aster zot koz disiplin-efisians, efisians-disiplin. Farouk finn rant dan zwe la. Depi ki li finn vinn sekreter-zeneral MNL, li finn koumans devlop reflex administrater, vadire Tantinn Ganga. Dan tousa, mwa ki finn perdi; mo finn perdi mo Farouk, sa zom ki ti konn fer mwa voltize dan lamour. Nou ti pou sanz lavi. Ler gete, lavi ki finn sanz nou. Tou dimoun pe rant dan zot ti kazot. Mwa mo refize. Finn ler pou kit tousa, desan ver bann dimoun ki plis dan pens, dimoun ki ankor kapav reazir natirelman, ki pa finn fini kabose par koutim, konvansion ek simagre sosiete. Wi, mo kone ki mo bizen fer. Ekzakteman ki mo bizen fer. Toultan mo finn tann dir ki ena enn site-ouvriyer ki bann abitan zotmem apel Planet-de-Senz. Se laba ki nouvo lavi pou ne. Se dan nik dezespwar ki veritab lespwar pou ne. Mo bizen fer zot aksepte mwa. Si neserer manz lamerd mo va manz lamerd ar zot.

Mo finn reysi lwe enn godon dan enn ti lakaz. Mo propriyeter li enn fam ki so mari finn abandonn li ar so de zanfan e finn al viv ar enn fam pli zenn ek pli kler. Rosemay li dan obligasion tir jab par lake pou fer de bout zwenn. Li travay servant kot enn dokter dan kartie rezidansiel gran dimoun. Li kit lakaz bien boner, depoz so de zanfan lekol kot zot bizen atann de-zertan avan lekol koumanse. Tanto ler li fini travay, li al sers zot lesan. Pou Rosemay enn sans ena lekol ek lesan parski li pa ti pou kone kot pou kit sa de zanfan la pandan ki li travay. Pou Rosemay lekol ek lesan zot mem zafer ki enn gardri. Li pa mem kone ki bann zanfan la pe fer. Limem li pa konn ni lir ni ekrire.

Detrwa zour apre ki mo finn vinn res kot Rosemay, ler mo finn koumans abitie ar de zanfan la mo desid pou okip zot ledikasion. Sok. Mo gagn sok. Tipol ek Zanzan ki dan siziem (Tipol pe double) pa konn lir, ekrire ousa konte. Me ki zot fer dan lekol ek lesan? Mo rapel ti ena dimoun ki ti pe dir ki ena boukou zanfan ki malgre zot al lekol pandan set, wit an, kit lekol san mem ki zot kapav lir, ekrire ousa konte. Mo ti kwar ki zot ti pe ekzarere. Aster mo aprann ki dan Planet-de-Senz mazorite dimoun koumsa. Kouma zot debrouye dan enn lemonn kot bizen konn lir-ekrire pou kapav debat? Kifer sa koumsa? Exklizion? Ousa zenosid par linnyorans? ... Ki linnyorans? Okontrere, lekol pa pe reysi koronp zot ar so bann lide bizar. Zot ena enn proteksion natirel kont polision kiltirel. Wi, se sa laverite. Vre kiltir liberte pou sort dan site kouma Planet-de-Senz pou konkerir Gonndouana. Konntou pa pou kapav bar sa. So rengen pre pou fini. Li pou zis enn stati dan lasapel Tantinn Ganga, enn foto dan lasam lapriyer Prem ek Nilou. ... Ki mo mama pe fer la? Kifer souvan mo mazinn li?

Bann dimoun dan site finn koumans aksepte mwa. Mo sey viv kouma zot. Pa fasil. Mo finn gagn enn travay dan lizinn kot laplipar bann tifi ek fam site travay. Bien vit patron finn dekouver ki mo ena ledikasion e li finn koumans enteres ar mwa. Mo finn aprann travay la lor vites e lor vites mo finn koumans organiz mo bann pou fer louvraz la al vit. Ler patron ofer mwa pos soupervayzer mo ezite parski mo pa'le mo bann koleg santi ki mo pe mont lor zot latet. Mo finn dimann zot ki zot panse e zot finn dimann mwa aksepte

parski lerala mo pou kapav defann zot pli bien. Mo finn reorganiz travay mo bann. Nou travay plis me nou gagn plis. Me kan patron dir mwa pran enn travay biro pou organiz travay bann diferan bann mo prefer refize parski mo kone ki lerala mo pou pran sime Tantinn Ganga. Deza asterlamem mo santi ki mo finn vinn enn pion dan lame patron enn kote ek enn pion dan lame mo prop koleg ki servi mwa pou zot lentere. ... Pez nene bwar dilwil, mo bizen travay pou mo bouse manze.

Dimoun dan site konn amize. Zot lamizik kouma zot danse swiv kadans natirel mouvman lavi, eklat timidite ki sivilizasion ipokrit finn fons dan nou krann. Souvandefwa zot envit mwa sant ar zot. Nou finn mont enn ti lorkes e mo pe montre zot seki mwa mo finn aprann dan konservatwar. Bien vit zot pou depas mwa. Zot lentelizans mizikal natirel permet zot absorb nouvo lide vit san perdi zot freser. Kouma zot fer sa?

Nou finn gagn envitasion pou zwe dan fennsifer. Bann organizater finn ofer enn bon fiz. Nou pe gagn popilarite parski nou lamizik diferan. Ena dalon dan lorkes ki kwar ki nou bizen ris enpe dansez dan nou lekip. Piblik kontan sa. Ler mo dir zot ki li pa enn bon lide parski nou bizen abitie nou piblik ekout lamizik ek parol olie get mamzel bouz waya, zot mekontan. Erik mem dir mwa anfoutan ki lepep bizen nisa, pa mesaz dan zoli anbalaz. Me kouma mazorite dakor ar mwa diskision finn aret anplas. ...

Lafoul finn rant dan lanbians, parfwa zot mem sant ansam ar nou. Kan nou sant sante lagam zot danse. Kouran pas bien ant nou ek nou piblik. Apre fet ki problem finn lev latet. Zilber ek Kolo ki melanz mas ar larak finn dekontrole e ler koumans kas-fann zot dimann doub par kan nou ti tom dakor ki tou reset pou partaze egal-egal. Zot vinn violan ek vilger e Kolo fons lor mwa pou bat mwa. Sans bann lezot finn tini li, anpes li fer so fraka. Mo sir dime ler li desoule li pou regrete. Bizen dir bann manm fale pa melanz mas ar lalkol. Kan zot zis fim mas zot koul me kan zot melanz sa de la zot vinn bebet.

Pie flanbwayan kot laboutik Taikat kouver ar fler. Saler lete pe donn bal. Preske toulezour vann magazen ZeroDepo vinn rann vizit dan site. Bann ki travay pou gagn zot gratifikasion biento. Komersan pe tap plen. Dimoun dan site pa kwar dan ramas larzan. Lamone sorti pli vit ki li rantre. Tout lazourne gro-gro bafoul larg filwar lor filwar tapaz mizikal dan tou kwen Planet-de-Senz. Rosemay dir mwa ki dan detrwa mwa vann la pou revini e silans pou retourne. Dan vilaz kot mo'nn grandi dimoun pa koumsa. Bann grandimoun dan landrwa toultan dir ki bizen fer lekonomi. Kan gagn enn roudi, depans katroven-dis sou e ramas dis sou. Sa li kouma enn komannman me isi tou enn lot manier. Tantinn Ganga ti pou gagn kriz si li ti vinn viv isi enn sel zour. Me mwa mo trouv zot korek. Kifer soufer aster pou enn meyer dime kan nou kapav zwir enn meyer zordi.

Dan Planet-de-Senz dimoun pa ipokrit. Zot les zot ensten diriz zot lekzistans. Si zot anvri kriye, zot kriye; si zot anvri lev lager, zot lev lager; si zot anvri fer malis, zot fer malis. ... Eski zot fer lamour ousa zot fer malis?

Ki pas dan latet enn papa fer enn zafer koumsa? Viol so prop zanfan. Ena enn tifi douz an res pre kot nou ki ansent. So papa ki'nn fer sa. Rosemay dir mwa, ler li trouv mwa soke, ki souvan sa arive. Boug la rant lakaz soule, trap fam bate e lerla viol zanfan. Ankor viktim lalkol. Ki kalite lemonn? Si ou fim mas ou al dan lazol. Rom vande dan tou kwen lari. Poutan mas kalme fimer, rom eksit biver.

Dan Planet-de-Senz ena bann tranzaksion bizar. Rosemay dir mwa mo pe vinn tro kirye, ena maler ladan. Boukou zenn pe may dan lak ladrog. Kan zot yenn pran zot, zot kapav fer krim pou gagn lamone pou enn doz. Fam kouma zom. Lopital mantal ek prizon ranpli ar bann zanfan Planet-de-Senz me bann trafikant sorti andeor site. Dimoun dan site konn zot. Zis lapolis ki pa kone. Drol! Enn fwa mo finn koz ar detrwa gran dimoun dan landrwa pou gete ki kapav fer pou dam pion bann trafikant, farous zot depi site. Nou finn koumans enn louvraz ar bann zenn; konsiatiz zot lor problem; organiz aktivite korek ki ed dimoun gagn dinite, aret detrir zotmem. Nou'nn koumans servi nou sante ek lamizik pou soutenir mouvman la. Boukou dimoun dan site ti pe felisit nou, ankouraz nou. Me pa tou dimoun ki dakor. Kolo dir ki nou pe melanz lamizik, enn zafer prop, ar bann zafer malprop. Artis pa bizen fer politik. Pa politik sa mo dir li. Travay sosial, travay imen. Ler pas ovot li tousel vot kont. Depi sa li boud ar mwa.

Rosemay ek so de zanfan pa pou la zordi. Zot envite dan maryaz dan enn ti lavil dan les Gonndouana. Enn kouzinn kote so mama pe marye. Mo pa pou gagn letan santi solitud. Apre travay mo ena repetision. Mo pou retourn lakaz bien tar. Mo sir ar lafatig kouma mo poz latet mo pou dormi. ...

Repetision finn pas mari bien. Kolo finn aret boude. Mo kwar nou finn revinn torsenn.

Enn sans ena zetwal dan lesiel. Sinon ti pou difisil trouv sime. Dan Planet-de-Senz ekleraz sime enn lix. Enn fwa letan sanz bann lanp brile; laplipar letan sime touf dan nwar. Bizar! Sa loto la koumadir pe swiv mwa. Li'nn aret zis akote mwa. Laport finn ouver. Miray agos. Pa kapav sove. Kikenn chombo mwa, bous mo labous. Zot ris mwa dan loto la. Li demar kouma fles. Senk zom maske. Kat ladan bien kosto. Zot finn bayonn mwa, atas mo lame deryer ledò. Ayo ki pe ariv mwa!

Loto la aret kot enn laplaz lwen ar abitasion. Zot tir mwa dan loto, trenn mwa lor disab, desir mo lenz, met mwa touni. Kat zom tini mwa, kart mo lame-lipie, senkiem la viol mwa sakenn so tour. Ar enn sereng zot pik pwazon dan mo disan. Ler tour senkiem la vini kikenn dir li, 'Ale gogot, bour li twa aster, bour to malad dan so fes, liki so mama piten la.' Tou sa finn pas kouma enn kosmar ki long kouma enn leternite. Mo korde ar douler koutpie lor mo lekor. Mo tann loto demare. Apre mo nepli rapel nanye.

Ler mo lizie ouver, mo trouv mwa dan enn ti lakaz tol, lor enn matla. Enn

madam anviron senkant-an lor enn ban pe asiz kot mo latet. Kouma mo lizie ouver li dimann mwa si mo pou bwar enpe dite. Mo dir li non. Pli tar mo pou aprann ki ti ariv mwa. Mo ti tom san konesans lor laplaz koumadir ti finn krisifie mwa. Ton Koulall, madam la so misie, gramaten ler li ti pe al lapes, ti trouv mwa san konesans lor laplaz. Li pran so palto pou kasiet mo touni. Ler li trouve ki mo ankor vivan, li lev mwa amenn mwa kot li pou dimann so madam ki pou fer. Eski pou al lapolis ousa non? Matant Alice pa fer konfians lapolis. Li desid pou okip mwa limem. Kifer? Zame mo pou kone. ...

Ton Koulall ek Matant Alice finn aksepte ki mo res kot zot. Mo finn gagn enn ti travay dan enn lotel pa lwen ar vilaz kot nou reste. Me mo pe vinn enn fardo pou tou dimoun. Pou enn wi, pou enn non, mo tom malad.

Depi plis ki enn mwa mo lor lili lopital. Mo finn gagn enn malad ki touye san pitie. Senk zom maske finn ponp pwazon dan mo disan. Enn ladan apel Kolo, sa mo sir. Limem dernie ti mont lor mwa. Li ti pe mars ar mafia ladrog. Mo ler pe aprobe. Mo onte pou fer mo paran ek Farouk kone. Avan mo tom malad net enn swar mo ti trouv Tantinn Ganga dan lotel kot mo ti pe travay. Mo ti al kasiet. Tantinn Ganga ti abiy an nwar. Li ti paret vie ek fatige. ... Farouk, to figir, to parfen pa'le kit mwa. ... Pardonn mwa mo gate. Mo ti desir to poem. Aster mo bizen rekonstrir li avan ki tro tar. ... To'nn ranpli mo lavi kouma ler dan mo poumon, kouma soley dan lesiel, kouma lapli an Mars ... kouma ... kouma ... kouma rafal enn siklonn, ... ble lamer kalm. To'nn ranpli mo lavi, ... vinn ranpli mo nam. Les mo kontan twa, les mo donn twa mo lamour, les mo ploz dan to lazwa, mor dan to lebra, ... la toultan koste ar twa ... Nou res ansam pou touzour. ... Les mo kontan twa, ankor kontan twa ... tro tar. Ayo ki mo finn fer ar mo lavi? Farouk pa ale! Dir mo mama pa plore, dir papa pa sagren. ...

Dir zot lor Montagn Signo mo ti trouv li. Li ti pe trap lame Marie-Madeleine. Dir zot Konntou so rengn finn fini. Zezikri finn revini ... Dimann li ed nou kas roulman.

TANTINN TIMI

Pou Rachel, nouvo diya ki pe ekler mo sime ver aswar-lalimier.

© Dev Virahsawmy
All rights reserved

AK 1

Sapit 1

DEMANN

Pou tou dimoun dan vilaz li ti finn fini tas lor poto. Li ti fini gagn venntwa-zan e li ti ankor viv kot so mama. Pourtan depi laz sez-an li ti pe gagn demann me bien vit bann pretan ti pe fonn. Ti ena mem enn ki ti vinn fer so demann me ti marye ar so ti ser. Ti ena boukou palab lor li. Li ti enn touk perse; so labous santi pi; so manier fer zom degoute ... Me laverite, zis Balram ti kone. Sa ti res zot gran sekre.

Ler Balram ti fer so demann, tou dimoun ti sir ki li ti pou frekante de ou trwa fwa e lera ti pou kas bag. Non. Li ti frekante enn fwa par semenn, de fwa par semenn, enn semenn net. Sannkoutla dan vilaz ena ti koumans dir ki Balram ti garrdamaj. Ena ti dir 'garrdamde'. Sirman li ti enn nwar touni ki ti pe rod enn bout ar so boper ki, tou dimoun kone, ti bien posede. Seki zot pa ti kone se ki ant Timi ek Balram ti ena enn mazik ki ti pe atas zot ansam. Romans li pa ti ekziste zis dan fim 'meriken'. Enn lot zafer zot pa ti kone. Papa Timi pa ti fer Balram konfians ditou e ti aksepte li parski so tifi ti tas lor poto. Akoz kiafer li ti aksepte 'sa voryen la'.

Timi ti enn ti fam bien popiler dan vilaz. Li ti kontan rann servis. Dan lakaz so paran limem ti pe fer tou. Kouma so mama ti malad-malad, li ti bien vit vinn sef: gete ki komision bizen aste sak mwa e ki bizen kwi toulezour; ki bazar bizen fer sak semenn; toulezour limem ti prepar dilo so pou so papa lav so lipie dan bake; servi li so manze. So vre nom ti Lachimi. Lachimi ti vinn Timi parski dimoun kontan fer lekonomi koze e zot ena rezon. So ti ser ek ti frer ti apel li Appa Timi pou montre respe pou enn gran ser. Bann lezot zanfan dan vilaz ti apel li Tantinn Timi. Ena ki ti apel li Tantinn Appa Timi parski zot pa ti realize ki 'appa' li ti enn mo spesial ki ti frer ek ser ti servi pou montre respe pou enn gran ser.

Balram so kote ti ena pre tanssenk-an e dan so vilaz, Hamlet, ki ti anviron dis mil depi vilaz Lermitez kot Timi ti reste, li ti ena repitasion akter dan natak ek santer dan gamat. Kouma li ti zoli garson e so talan akter-santer ti bien

apresie, li ti pe ant rev sekre boukou zennfi. Me li ti decide ki li ti pou marye andeor so vilaz parski dan Hamlet tou dimoun ti kouma fami ou preske.

Balram, pa kone kifer, rapel enn regar zennfi ki li ti krwaze set-wit-an pli avan dan enn maryaz. Enn tifi kenz-sez-an gos-gos dan so sari ki klerman li ti mete premie fwa. Andire li ti per so lipie may dan so lenz. Pou dimoun kan enn tifi koumans met sari, sa li ti enn sign ki so paran ti panse ki li ti finn pare pou maryaz. Me pou Balram maryaz ti bien-bien lwen dan so program. Kouma mous dimiel li ti pe gout nektar dan toutsort kalite fler. Dan so langaz zom li ti kontan dir: kifer nouru vas si kapav bwar dile par kar? Me souvenir enn regar gos-gos dan premie sari ti kol dan so memwar.

Enn gramaten apre enn lanwit san somey, li ti al get enn vie tantinn dan vilaz Hamlet pou dir li rod enn bon tifi pou li parski li ti'a kontan marye. Me li ti ole kikenn ki pa viv dan Hamlet ousa tro pre ar vilaz la. Rod kote Lapoudor, Bonnvenn, Lermitez, Mapou, Kotez, Grangob.

- Dan Lermitez ena enn tifi ... li ena enpe laz. Pa kone si to pou kontan. Bon fami me enpe tabardenn, garson manke. Enpe fami ar mwa.

Vie tantinn ti dres papie pou 'al get tifi' e se koumsa ki Balram ti retrouv regar ki ti perdi dan brouyar letan pandan set-wit-an.

Lor vites fami de kote ti tom dakor. Fami Balram ti soulaze. Zot ti bien per ki akoz so lavi ki li ti pe amene, li ti kapav zwenn tase ar enn fam ki ti pou fer fami gagn onte. Kote Timi ti ena bel soulazman. Zot ti per ki li ti pou mor vieyfi. Me amizir letan pase papa Timi ti koumans santi enn tristes e anmemtan enn lafreyer. Kisannla pou okip lakaz kan Timi ale? Eski Balram pa ti pe marye akoz leritaz ki so madam ti pou gagne kan so papa mor? Bolom la ti vadire lor labrez. Akoz samem ler Balram ti koz maryaz sivil li ti kont. Pa bizen maryaz sivil. Pa nesaser. Me Timi ek Balram ti bien decide pou fer maryaz sivil apre maryaz relizie, san les personn kone.

Pa ti fer enn gran maryaz. Apre maryaz, Balram ti al viv dan vilaz Kotez ki ti lamwatie distans ant Lermitez ek Hamlet. Balram ti ena enn teren apepre enn arpan lor lekel li ti konstrir enn ti lakaz de lasam, enn godon, plis lavarang. Lakwizinn ek lasamben ti detase e latrinn ti lwen ar lakaz dan enn kwen dan fon lakour. Timi ti dimann li fer aranz enn lekiri pou nouru kabri ek enn poulaye. Timi ek Balram ti bien decide pou okip zot later pou ki li nouru zot ek zanfan ki ti pou vini.

Apart lelvaz ek plantasion Balram ti pe kontinie sant dan gamat. Kan zot ti fek marye parfwa Timi ti pe akonpagn li me ler zanfan ti koumans vini Balram ti pe ale tousel ziska zour kan li ti decide pou sed so plas bann pli zenn ki ti pe lev latet. Dan di-zan maryaz zot ti gagn senk zanfan (trwa garson ek de tifi). Zot ti panse ki senk ase e zot ti desid pou pratik familiplaning ki ti fek rant dan pei.

Sapit 2

BANN ZANFAN

Dis premie lane maryaz ti pase san gran problem. Lavi ti difisil. Bann zanfan ti

pe vini enn deryer lot. Ti bizen grandi lakaz, azout lasam pou bann zanfan. Lot kote papa Timi ti refiz ed so tifi parski li ti dezobeir. Ti dir li pa marye sivil. Me Balram ek Timi ti decide ki zot pa pou tal lame. Zot ti swazir sime liberte ler zot ti desid pou ranz zot lakaz lwen depi Hamlet ousa Lermitez. Zot pa ti'le ki fami fouraye me pou sa ti ena enn pri pou peye. Ti bizen aprann debrouy tousel. Me dan vilaz Kotez 'si ti ena vwazen ki ti pou galoupe vini ler zot tande ki ena difikilte.

Trwa garson ti vinn enn deryer lot e lerla de tifi ti swiv. Zot premie garson, Tamby, ti foto so papa me ler get bien dan so regar ti ena douser so mama. Depi bien zenn li ti kontan desine. Kouma li ti gagn enn ti sans li ti desine; desinn lor later ar enn baton balie; desinn lor lardwaz, lor papie; parfwa li ti kontan larg so lekor lor lerb dan karo, get lesiel e desinn sat, lisien, kabri, zwazo ar bann kalamindas niaz. Dan lekol li ti pe debrouye me bien vit li ti perdi konsantrasion. Li ti trouv matematik bien rann. Me pandan brek limem ti plis aktif dan lakour lekol.

Samy li, li ti kontrer Tamby. Disipline, pratik, metodik. Li ti vinn fierte so papa. Li ti toultan premie dan klas. Apart devwar lekol ek travay lakaz li pa ti enterese ar nanye. Li ti kone kan bizen sem lagren, kan bizen transplante, kan bizen rekolte; li ti konn netway lekiri, tir dile ar kabri; li ti mem donn so mama koudme dan lakwizinn, okip ti baba. Li ti vinn lebra drwat so paran.

Kan Ramou ti ne Balram ek Timi ti gagn enn ti desepsion. Zot ti dekouyone kouma koze la ti dir parski zot ti sir zot ti pou gagn enn tifi. Balram sirtou ti anvii enn tifi. Andire depi li ti baba Ramou ti santi ki li ti enn endezirab e li ti grandi enn lot fason. Li ti toultan tousel, kapon-kapon, tris-tris. Samy ti profit so febles. Pa Tamby. Tamby ti sagren li. Katriyem groses ti amenn Balram so Luxmi. Enn bote tifi; enn bon melanz elegans Balram ek feminite Timi. Zot ti donn li nom Ramba. Kamla so nesans ti enn aksidan. Personn pa ti'le li me li ti vini. Enpe kouma Ramou li ti kontan bat karte ar lezot e parfwa ar Ramou me pli souvan tousel li ti pe zwe ar bann personaz imaziner ki ti peple so latet.

Dan tou so zanfan Timi ti plis sagren Tamby ki ti bien frazil. Pa so lasante. Me pou enn wi, pou enn non so gargoulet kase. Li ti move kalite sansib. Timi ti per ki so garson les bouldozer lavi kraz li. Kifer li pa ti kouma so ti frer Samy ki, kouma Hanouman, ti kapav lev montagn? Pa kapav fer nanye. Sakenn so desten.

Malgre zot diferans, fami Timi-Balram ti ini par lamour ant paran, lamour paran pou zanfan, zanfan pou paran ek lamour ant zanfan. Tonbe-leve zot ti ansam.

Travay zame ti fer Timi ek Balram per. Zot ti arpan later ti pe donn bel rannman. Balram ti kontan sey nouvo lide. Kouma ti ena enn ti larivier, larivier Bonnvenn dimoun ti apel li, ki ti pas lor balizaz so teren, dilo zame ti enn problem. Li ti fouy enn kantite ti kanal pou fer dilo rant enpe partou dan so plantasion e dan enn landrwa bien santral li ti fer enn gran basen e dan so basen ti ena bred kreson, bred sonz ek tilapia. Ler li ti pe ranz kanal ek basen dimoun ti dekonsey li parski moustik ti pou donn bal. Balram ti tande ki tilapia kontan manz moustik. Li ti desid pou met detrwa tilapia dan so basen sonz ek kreson. Zot ti peple kouma mirak e anmemtan ti nouri kreson ek sonz ar

fertilizan natirel. Souvan bann kanar dan lakour ti vinn azout zot bout. Li ti lir parla ki vas ki ekout lamizik donn meyer rannman dile. Si bon pou vas kifer pa seye ar kabri? Li ti konekte enn vie oparler ar so radio e tou seki dimoun ekoute kabri 'si ti tande. Zame personn pa ti reysi kone ki lefe ti ete me zame bouk, kabri ek zot zanfan ti proteste. Kan Balram ti pe fer so bann experyans, Timi, sourir kasiet lor lalev ti pe yam li depi lwen. Li ti kone ki so bonom ti enpe drol e kikfwa aköz sa so latasman pou Balram ti for kouma labaka.

Zot plantasion ti pe raport bien. Malgre depans ti pe ogmante, sirtou kan Tamby ek Samy enn deryer lot ti fini lekol primer pou al kolez, zot ti kapav fer fas. Ti ena so bontan ek so movetan; ti ena ler kan ti bizen ris jab par lake me zot ti toultan gard latet andeor dilo. Balram ti aste enn vann pa zis pou al livre marsandiz me osi pou aste angre an gro anvil e revann an detay ar bann ti planter. Anplis li ti koumans aste prodwi lezot planter pou al livre arkanter anvil. Li ti enn gran debrouyar. Atraver so bann kontak li ti reysi gagn enn latab dan bazar pou vann so legim, poul, dizef ek laviann kabri. Lepok konze so de garson ti pe al ar li anvil. Samy ti dan so pla me Tamby ti onte ki so bann kamarad kolez kapav trouv li e apel li marsan bred. Li ti toultan gos-gos e ti profit sak lokazion ki li ti gagne pou pa al anvil.

Me enn Samdi swar Timi ek Balram ti gagn sok. Dan Kotez kan ena enn maryaz dan enn fami tou dimoun envite dan gamat ki deroule lavey maryaz. Sa Samdi swar la fami Timi-Balram net ti rant dan vann pou al dan gamat. Depi lontan Balram ti aret sant dan gamat me tanzantan kan letan permet li, ti kontan bat enn kare pou replonz dan lanbians. Manier zwe lamizik ti finn bien sanze; bann nouvo lenstriman ti pe avoy ansien dan godam; nepli ti ena zom degize an fam; santez fam, dansez fam ti pe rant dan kiltir for-for. Sa swar la lanbians ti extra. Enn kou, san atann, enn ti garson anviron kenz-an dibout divan mikro; lorkes koumans zwe e enn lavwa velour anvlop zot tou. Timi ek Balram ti kwar zot pe reve. Limem sa? Wi, Tamby ti pe sant enn sante ritme e vit tou dimoun ti koumans tap lame pou donn lagam. Zot garson timid, lakagn mem parfwa, ti pe met plis ki san dimoun dan lazwa. Piblik ti dimann ankor. Tamby pa ti kil parad.

Sa swar la, lor sime retourn lakaz, bann paran ti sey konn plis lor zot garson me li ti revinn gounga.

Timi ti rapel bien ki ti ariv enn so tantinn ki ti marye ar enn boug ki ti okip tou zafer limem. Tou dimoun ti pe dir ki kantite li ti kontan so fam. Li pa ti les li fer nanye par limem. Li ti kontrol tou; li ti diriz tou; so madam pa ti ena okenn traka. Enn zour mari la ti mor dan enn aksidan. Madam la ti koumadir paralize dan so lekor, dan so lespri. Timi ti deside ki sa zame ti pou ariv li. Aköz sa li ti pran kont tou seki so mari ti pe fer; li ti mem aprann kondir vann la. Dan lavi zame kone! Enn madam lor volan? Sa ti enn zafer rar sa lepok la. Souvan kan zot ti sorti ansam pou al dan enn fet e ki Balram ki ti kontan tap so ti zafer - li ti apel sa manndou, enn lot mo pou meksinn - ti gagn enpe konpran, Timi ti pe pran volan pou retourn lakaz. Samy ti pou al asiz akote so mama e Tamby, dan siez deryer, ti pou ser so lamaswar telman li ti gagn per. Bann lezot zanfan ti pou dormi vadire tou normal. Tamby li, li ti toultan per ariv so mama enn maler.

Erezman ler maler ti koup dan zot karo, Timi ti pare pou fer fas. Balram so lasante ti pe koumans lok-loke. Dan so fami jabet ti enn maladi erediter. Balram ti pe remarke ki ler li ti gagn enn dimal li ti tarde pou sek me li pa ti pran kont ziska ki enn zour enn ti dimal ti koumans fane. So dokter ti dir li ki so lipie ti finn gagn lakangrenn. Ti bizen anpit enn lazam. Lor vites ti bizen reorganiz travay. Kouma Samy pa ti tro enterese ar lekol, so mama ti dir li okip bazar. Timi li, li ti pou pran plas Balram e Balram ti pou okip lakaz ar led enn servant ki zot ti deza pe anplwaye. Okoumansman bann zom ki pa ti abitie fer tranzaksion ar fam ti tike me vit zot ti konpran ki si zot pa ti fer atansion Madam Balram ti pou ploy zot, met dan so boursak. Apartir sa moman la ti ena ant zot ek Timi enn respe partaze. Ena fam ti admir Timi me ti'ena osi ki ti pe kritik fam ki rod fer kouma zom.

Ler Timi ti gagn karant-senk-an li ti fini vinn enn dimoun popiler ek enportan dan so paraz. So repitasion ti pe vwayaze pou al dan bann vilaz vwazen kouma Mapou, Bonnvenn, Grangob, Lapoudor, Roster, Melvil, Mamzelzann, Plato san mansionn Hamlet ek Lermitez kot zom kouma fam, vie kouma zenn ti admir li. Boukou dimoun ti pe deza apel li Tantinn Timi.

Si li ti donn Tamby ek Samy boukou letan e ti okip zot bien, akoz so nouvo responsabilite, li pa ti pe kapav okip Ramou, Ramba ek Kamla. Me erezman pou sa bann zanfan la Balram ti dan lakaz e malgre so andikap li ti fer so bes pou so zanfan.

Sapit 3

LESPAS GRANDI

Aprè so letid segonder Tanby ti anvi al liniversite pou gagn enn degre ki ti pou permet li ansegne dan kolez. Balram, Timi ek Samy ti dakor pou soutenir li parski travay ti pe mars bien. Lespas ti pe grandi, Samy ti kontan dir. Mem si Timi-Balram pa ti aste teren otour zot arpan, zot manier organiz zarden, karo ek lekiri ti permet ogmant rannman. Anplis dan bazar anvil zot ti ena bon ripitasion; zot marsandiz ti bien apresie parski li ti bien fre; e zot pa ti met lame dan lagorz kliyan. Samy ti aprann ar so mama kimanier pran swen kliyan, pran zot bien kont. Me plis enportan ki tou, Timi ti pe elarzi kontak.

Kouma travay ti pe mars korek-korek, Timi ti vann so ti vann pou aste enn ki pli gran. Li ti fer tolie enstal letazer de kote pou ki li kapav klas bien so marsandiz. Net par deryer li ti fer met de siez pre kot laport, enn sak kote. Li ti osi anploy enn sofer ek enn anfle. Amizir letan pase 'vann Tantinn Timi' ti vinn enn obze familie dan tou bann vilaz dan paraz, depi Mapou ziska Mamzelzann, depi Hamlet ziska Helvesia. So zom kouma so fam, me sirtou bann fam ti konsider Timi kouma model. Li ti ena enn manier nef fer komers. Bien sir li pa ti travay pou mersi misie me apart tranzaksion ti ena enn kiksoz anplis. Santiman. Ti ena santiman. Si li pe al anvil li ti donn plas dimoun dan so vann; si ti bizen aste meksinn ki pa gagne dan vilaz li ti ofer pou aste li e ti vinn kit li lor sime retour. Li ti konn melanz travay ek rann servis. Ennde dimoun ti pe abiz so labonte me an zeneral li pa ti gagn drwa plengne. Dan sa rezion la ti ena enn propriyeter-sofer taxi ki ti pe araze. So nom ti Sagar me dimoun ti

apel li Kolen Kaskole parski li ti toultan pe sey roul pwenmor pou fer lekonomi. Li ti mari peng, enn veritab lare-kaka. Kan li ti fer komision pou kikenn li ti pran so komision. Timi, dapre li, ti pe met later dan so manze. Li ti sarye dimoun gratis, li ti fer komision gratis; li ti tro kontan rann servis. Li ti pe gat travay. Pou li fam ti bizen res lakaz, okip menaz olie rod met paryaz ar zom.

Timi ti kone ki ti'ena koze malsen kont li me li ti movi ar zot. Plis enportan li ek so fami ti pe viv bien. Bann ki pa ti kontan li zot ti fer koutchou-koutchou deryer so ledò me divan so lizie zot sourir ti pe fer letour zot latet.

San ki li ti realize, so baz operasion ti preske kouver sirkonskripsion elektoral ki ti reprezante dan parlman par gouvènmàn. Prensipal parti lopoziyon li, li ti pe fer latet-lipie pou rant ladan e devier bol. Ler eleksion ti pe aprozè bann depite opouvwar kouma depite ek militan lopoziyon ti pe koumans vinn get li souvan-souvan. Li ti panse ki se akòz zot ti konn Balram ki ti enn dimoun bien popiler dan landrwa. Parmi bann viziter ti ena enn minis ki ti exper lor degizman. Li ti met kostim tradisionel tou bann diferan group etnik pou montre ki li ti parey kouma zot. Bann ki kontan fer palab ti pe mem dir ki, kan li al anim enn renion fam, li ti abiy kouma fam.

Me Timi 'si ti finn vinn bien popiler. Zot tou, so zenn kouma so vie ti pe apel li 'Tantinn Timi'. Li ti vinn tantinn sa bann gran dimoun, ki kouma fler sezon, paret zis kan zot soley kapav briye e apre fonn. Timi pa ti tro fer zot konfians malgre ki li ti pe koumans gagn toutsòrt kalite envitasion. Pa envitasion haldi ousa maryaz. Me envitasion inogirasion sant sosyal, nouvo bazar; poz premie pier batiman, kolez, latrinn piblik; envitasion kongre noktirn, kongre madam ... Me Timi zame pa ti ale. So fami, so travay, so responsabilite ti pran tou so letan. Sirtou ki depi enn bout letan li ti pe gagn traka ar Kamla. Li ti vinn enn rebel ki ti pe fer so papa pas kord. Balram nepli ti kone seki ti bizen fer. Pa zis li ti pe santi laz pez lor so zepòl e kraz so kor parfwa, so lasante ti pe vinn plizanpli frazil. Zour so laniverser swasant-an Kamla ti dir li ki li pe kit lekòl. Li ti ena zis kenz-an. Ki li ti pou fer? Li pa ti kone me lekòl ti rann, sa li ti sir. Kouma li ti gagn sez-an li ti deside li ti pou al travay dan lizinn. Sa li ti bien deside.

Kamla pa ti'le fer so paran soufer me parfwa san ki li ti reysi kontrol limem li ti pe dir ou fer bann zafer ki ti fer so paran tris ek trakase. Balram ti panse ki kikfwa li ti vinn koumsa parski li pa ti finn gagn ase lamour maternel. Timi ti panse ki li ti tro gate, ki li ti bizen grandi.

Ar Ramba pa ti ena okenn problem. Li ti kone ki li bizen fer e san proteste li ti fer li. Papa Timi ki ti gard distans ar fami Timi-Balram, ti koumans atase ar Ramba dan so vie zour. Sel zanfan ki ti gagn ti kado ar so granper. Tou dimoun ti dakor. Ramba ti resanble so granmer e sa kikfwa ti enflians Bonom la. Me ti ena enn lot rezon. Ramba ti plis atire par tradision ki par sanzman. Li ti pengn so seve dapre koutim, met lenz dapre koutim, fer lapriyer dapre koutim e konport limem dapre koutim. Sa ti fer so granper ere parski li ti trouve ki Timi ti pe donn bann fam move lekzanp. Parkont, Kamla ti lekotrèr. Pourtan li ti pli zoli ki Ramba, pli sexi, pli alert, pli lafam me li ti toultan get tou seki pase divan so lizie ar enn regar ki ti souvan fer so paran trouv drol. Depi lekòl primer li pa ti kontan profeser 'meusieu'. Li ti prefer so 'mis'. Kifer madam pa

fer servis dan legliz? Nek misie. Li ti fier ki so mama kondir vann. Balram ti toultan trouv so 'Tififi' bien drol. Amizir li ti grandi li ti pe dir ek fer bann zafer ki fer Balram gagn sok lor sok.

Eleksion zeneral ti pe aproz. Bann depite sortan dan sirkonskripsion ti vinn get Timi. Zot ti dir li kare-kare, se 'Tantinn Timi' e pa Balram ki zot ti vinn gete. Zot ti dimann li vinn zot azan prensipal parski touletrwa ti pe repoze. Tou depans ti pou dan zot lame; ti pou ena enn travay dan gouvernman pou Tamby, Ramou ek Ramba; Balram ti pou siez dan bann komite; anplis ti pou donn li enn gran vann nef e plizier latab dan bazar. Premie Minis ti dir zot vinn get li. Timi ti zis dir zot ki li ti bizen reflesi. Sa ti ase pou ki zotpanse ki zot ti bizen ogmant valer rekonpans. Kikfwa sa fam la ti anvi vinn anbasader? Ki kone? Tansion lopoizion ti finn fini aste li? Ti bizen raport sa Premie Minis e dimann li ki ti bizen fer. Ler zot ti ale Timi ti al dan ti godon kot Balram ti ete. Kouma so mari ti pas pli boukou letan lor lili, zot ti ena sakenn so lasam. Tanzantan kan li ti anvi enn ti gate Timi ti al dan godon so bonom. Me sa swar la se pa ti gate ki li ti pe rode. Li ti kone ki Balram ti bien konpran politik. Li ti pou kapav explik li ki ti pe arive. Kifer li, enn senp fam, ti finn vinn sitan enportan?

- Me to enn dimoun enportan, mo koko.
- Aret fer to zoliker ar mwa. Mo pe koz serye.
- Koze lamour pa serye?
- Ki to kwar zot'le?
- Senp Timi. Mach la sere dan nou sirkonskripsion. Zot ole gagn twa ar zot. Zot kone to popiler. Boukou dimoun pou swiv twa. To pwa dan balans vedir laviktwar. ... Drol ...!
- Ki zafer?
- Zot pa finn ofer twa enn tiket. Bengker to eli. Me okenn maron pa'le sed so plas. Marke garde. Si to res trunkil, fer vadire to pa enterese, Premie Minis pou ofer twa enn tiket pou poze isi.
- Mo pa enterese.
- Pa trouv drol si lider lopoizion vinn fer twa enn lof poz kandida.
- Me mo pa konn nanye dan politik.
- Pa fer nanye sa. Zot pa bizen dimoun ki konn kiksoz; zot bizen dimoun ki amenn vot.

Sa swar la Timi ti pas lanwit dan godon so mari. Boner lelandime gramaten li ti dir li ki so fami ek so travay ti plis enportan. Balram ti get li ar enn sourir plen ar douser, rekonesans ek admirasion.

Sapit 4 DAN DIF KI ...

Ler rezilta eleksion zeneral ti tonbe Timi ti kontan ki li ti refiz tiket lopoizion ki

ti promet li enn minister si li ti eli. Lalit ti sere e governman sortan ti gagne par enn nene. Ti enn parlman dan balans.

Sa lane la pei ti dan pens. Resesion, enflasion, somaz. Dan koumansman lepep ti aksepte manz zot margoz me amizir lespwar amensi, enn santiman degou ek revolt ti koumans paret lor miray lavil kouma lakanpagn. Me kouma maler zame vinn tousel, lasesres ti pe trap lavi par lagorz. Dan karo, bann plant ti pe griye ar soley.

Enn gramaten pei ti travers enn sok. Gouvernman ek lopoizion ti fer enn koalision. Zis enn 'Gouvernman Linite Nasional' ti pou kapav tir pei dan pens e donn lespwar lepep. Pou kre enn deklik, ti amann konstitision pou ogmant nonm minis e pou kre bann pos minis san portfey. Tou bann reprezantan lepep ti gagn rekonpans pou zot lespri sakrifis. Tou dimoun ti bizen travay ansam pou rekonstriksion nasional.

Depi sa zour la Timi ti realize ki politik li ti enn zafer spesial ek drol anmemtan. Kan toulede kote ti vinn get li, pa sa ki zot ti koze. Toulede kote ti rod met li dan lak, mont dadak lor so ledon. Enn sans li pa ti tom dan zot pano. Dimoun ti pe dir 'sa politik sa' koumadir dan politik fale pa pran nanye pou lamone kontan. Bann politisien ti kontan dir: 'Zame dir zame an politik.' Pou Timi so premie kontak ar politik ti negatif net. Bizen rekonet ki Timi ti ena enn kalite ki ti vinn so defo; enn defo ki ti vinn so kalite. Kan li ti gard enn kikenn dan zwen, ti difisil fer li bliye. Li ti teti e li ti kontan ki li ti koumsa. So papa ti dir ki ti li enn 'tetarr', enn mari latet dir. Me Timi ti deside ki li pa ti pou sanze. Vit Balram ti realiz sa. Akoz samem li ti fer bien atansion kan li ti bizen dir li kiksoz. Apart sa Timi ti enn lakrem dan dimoun. Me kisannla ti pou kwar ki enn zour ... Pli tar mo va dir zot.

Zame ti gagn sa kalite lasesres dan pei. Ravaz partou, lamizer ek soufrans partou. Olie okip travay dan karo ek dan bazar, tou dimoun ti pe rent zot nam rod dilo. Mem larivier ki ti pe nourri later Timi-Balram ti vinn mari peng. Partou-partou pios, panie ek larozwar ti pe plen ar nanye-a-fer.

Souvan se maler ki alim far dan marenwar. Pandan ki dan biro anvil ena ti pe koz enportasion aysberg, dan bann vilaz retire fam ek zom ti pe tras nouvo kismat. Dan plizier plas zot ti dekouver danpi ki dimoun lontan ti pe servi. Andire lepase ti pe vinn fer leprezan pran anmars. Zot ti al ekout vie dimoun ki ti rapel landrwa kot zot ti al sers dilo avan ki gouvernman ti met robine piblik partou. Travay lafouy ti donn ase bon rezilta. Tou dimoun, so zom kouma so fam, so zenn kouma so vie, ti mobiliz tou zot resours ek lenerzi pou donn lavi enn gran kout pous. Partou-partou ti ena bann geng travayer volonter pou fouye, sarye later ek ros, enstal lesafodaz. Tou saret, vann, kamion ti mont lor baz. Zot ti pe sarye dilo dan barik pou aroz plantasion ar lamok pou ki pa ena ditou gaspiyaz. Tou dimoun ti pe kopere e ti pe donn koudme zot prosen. Premie fwa, otan ki zot rapel, souvan se bann madam ki ti pe marse divan-divan, sirtou kan labitid ti pe kay linisiativ maskilen. E bann zom ti pe oblize swiv. Bann zom ki ti pe fer zot zeb ti pe gagn sikane par so fam kouma so zom. Maler ti pe donn nesans boner e sirtou enn lot kalite lavi.

Timi 'si ti pe sanze. Avan sa, so relasion ar bann dimoun ti enpe diferan. So

lipie pa ti lor mem nivo ki lezot. Li ti pe ed dimoun enn pake me finalman so fami ek so travay ti toultan pas avan tou. Lezot ti kouma sipor pou so lavansman malgre ki endirekteman li ti pe ed zot avanse. Lasesres la ti pe ouver lizie boukou dimoun ki avan ti pe pran tou pou lamone kontan, andire lavi ti enn fixdepozit. Andire zistwar vie Tonton Toulsi, ki ti kontan rakonte kimanier lontan-lontan dan enn pei lezander lepep ti soulev enn montagn ki ti pe mars lor zot latet e devier li anbalao, ti pe vinn vre. Amizir lalit kont move sor avanse, Timi so regar lor tou sa bann dimoun ki ti pe tir jab par lake, ti pe sanze. Avan zot ti swa bann fourniser, swa bann kliyan ar ki li ti bizen gard bon relasion akoz so travay. Aster relasion ti pe vinn pli kordial, familial, fraternel. Ti ena boukou plis konpran feminen, plis partaz, plis pran kont. Timi ti pe realize ki so travay ti enportan pa zis parski li ti pe fer so fami viv me sirtou parski li ti pe fer lavi dan so gawn bouz dan bon direksion. Sakenn ti pe nouri so ti arpan ki ti pe nouri so dimoun e anmemtan ansam zot ti pe fer kreasion avanse, koumadir zot ti pe donn Bondie enn ti koudme pou fer lavi vinn meyer. Bann dimoun ki Timi ti pe zwenn ti nepli zis enn relasion travay me ti enn nom, enn sourir, enn boude, enn lespwar, enn dezespwar, enn lalimier, enn niaz ki kasiet soley, enn ti zafer spesial, enn endividi.

Lontan kan li ti pe pas lor larout Bonnvenn, pou li sa ti enn larout kouma tou larout. Li ti pe amenn li kot li ti deside pou ale. Aster souvan li ti aret kot enn ti lakaz kot Sinndi ti pe reste. Sinndi ki ti ena anviron trant-an, ti ena boukou malsans. So mari ti gagn tiberkiloz e li ti dan enn lopital spesial kot rar dimoun sorti vivan. Li ti ena enn zanfan andikape e so fami ti rezet li parski li ti marye kont nasion. Sa zour la li ti al kot Sinndi ar enn tant rasion. Bann zafer debaz: diri, lafarinn, dilwil, disik, ek enn bout pwason sounouk. Ler li rant dan lakwizinn li santi enn loder bizar. Petrol. Sinndi so linz ti tranpe.

- Sinndi, ki to pe fer? Pa fer sa mo ser. Pa fer sa. Mazinn to zanfan.

Tro tar. Li ti fini rap zalimet. Timi trouv enn gouni, pran li lor vites anvlop Sinndi e zot ti roul anba. Li ti pran enn gran risk parski li'si ti kapav fini ansam. Erezman li ti reysi anpes enn katastrof. Li ti fer Sinndi sanz so linz, met so zanfan dan vann e olie okip so travay li ti retourn so lakaz. Li ti kone ki li pa ti gagn drwa les Sinndi tousel. De labous anplis pou nouri? Pa fer nanye. Balram, ki sa lepok la ti pe gagn boukou difikilte akoz so maladi, ti anvi proteste me li ti prefer res trankil parski Timi pa ti dan enn moud pou diskite. Me lelandime, zot ti kone zot ti bizen met tou okler. Balram ti dimann li.

- Ki to'nn desid pou fer?

- Gete Bal, to lasante pa pe permet twa okip lakaz kouma bizen ..

- Me mo ..

- Mo kone koko, to fer to bes. Me ekout ki mo ena pou dir. Nou ena enn depandans ki nou ti konstrir pou ed nou zanfan si zame zot ti bizen enn ti landrwa separe, enn ti nik to ti apel sa. Nou les Sinndi ek so zanfan res ladan. Anretour li okip twa ek nou lakaz.

- To pa pou donn li enn lapey?

- Lapey?

- Tim, esklavaz inn aboli! Sinndi, apart tou seki to donn li, bizen enn lapey. Li bizen so lendepandans mem si li viv dan to depandans. To ena enn bidze pou sa?

- Si bizen va ena.

Se koumsa ki Sinndi ek so ti garson andikape ti rant dan fami Timi-Balram. E se koumsa e pa par lien disan ki Timi ti pe grandi so lespri fami. Li ti pe koumans mazinn enn gran kominote dimoun depi Grangob ziska Bonnvenn, depi Mapou ziska Mamzelzann, depi Hamlet ziska Plato. Enn kominote dimoun ki ti kopere san perdi zot idantite; ki ti partaze san touy kreativite; ki ti avanse san kraz kor lezot. Pou sorti dan dif zot ti envant enn lot manier viv.

Transformasion pa ti ena zis dan tir dilo, dan okip karo e dan vann marsandiz. Dan ranz lakaz, dan fer meb, dan okip zanfan, partou enn lot kalite fer ti pe ranplas ansien.

Me pa tou dimoun ki ti kontan. Bann piper politisien ti koumans kriye parski zot ti santi ki zot pie douri ti dan dif. Dimoun pa ti pe bizen zot pou sey gagn enn ti bout ar misie la. Bien vit bann politisie 'si ti koumans santi toufann pe vini. Li pa bon sa! Sa koze lendepandans la ti pe vinn danzere. Pa kapav toler nesans enn sosiete paralel. Pa gagn drwa ras lerb anba lipie leta. Sa pou amenn anarsi. Gouvernman linite nasional ti bizen anpes bann aktivite antipatriotik.

Premie dabor bann responsab politik ti al get bann latet dan sa nouvo mouvman sosial ki ti pe atir dimoun. Ti konsey zot fer atansion. Boukou zafer ilegal ti pe traverse. Ti pe tir dilo dan danpi san pey drwa-dilo; ti pe fouy nouvo danpi san permi fouy-danpi; ti pe sarye marsandiz san laysenns transporter; ti pe plas marsandiz dan bazar san pas par arkanter; ti pe konstrir san pey tax konstriksion ... Sanepepasekontinie! Lapolis pou ramas zot. Apre konsey ti ena menas e bien vit represion ti koumanse.

Enn tanto Timi ti retourn lakaz tris, fatigue ek dekouraze. Dan enn lazourne li ti finn gagn trwa kontravansion. Andire lapolis ti gagn lord rod lipou poul ar zot. Sa swar la television ti fer enn gran reportaz lor travay dan parlman. Premie Minis, Vispremie Minis, tou Minis ek depite ti koz enn sel koze. Enn mouvman sibversif, finanse par enn pei ennmi demokrasi, ki ena lien ar mafia ladrog ti pe rod ranvers gouvernman lezitim eli par lepep admirab. Akoz sa ti oblize met leta dirzans.

Mem swar lapolis ti aret bann dirizan mouvman sibversif. Timi ti parmi. Me pa ti gard zot lontan dan prizon. Lelandime ti larg zot tou lor kosion. Lapolis ti pe kontinie so lanket. Anverite zame kees la ti pas lakour.

Sapit 5

DAPRE LORD

Pou kraz net latet anarsi gouvernman ti desid pran kontrol danpi, karo, transpor, lantre bazar, tou. Minis ek depite ti met zot dimoun partou, dimoun onet, dimoun konfians. Samem dan sazes popiler ti apel protez montagn. Si sak zako protez so montagn, montagn ek so zako pou toultan dan bien. Tou

bizen mars dapre lord. Alantour danpi ti sele. Ti bizen pas spesial pou rantre. Dilo ti pas par konter pou ki konsomater peye dapre konsomasyon. Dapre kontra travay, kontrolo lapon ek konter ti travay depi nev-er ziska kat-rer e zot ler dezene ti ant midi ek e-ner. Bien sir si kouran ti koupe pa ti pou ena dilo. Ti apel sa somaz forse.

Malgre lasesres dimoun ti koumans gagn fri, legim ek laviann fre dan bazar. Me ler ti ferm bann sibversif danzere, robine ti referme. Apre kan gouvènmàn ti desid pou pran prodiksyon dan so lame bann konsomater ti rekoumans gagn lespwar. Pa bliye ki ti ena enn program e-ner tan dan televizyon pou inogir nouvo proze prodiksyon alimantè. Premie Minis ek Vispremie Minis ti fer zoli diskour lor modernite. Prezidan ti pez bouton pou demar laponp. Bann mazoret ti fer enn spektak maryonet.

Pandan premie semenn prodiksyon ti pe move karote. Kominike ti dir ki piblik ti bizen ena pasians parski li ti normal ki ti bizen enn ti peryod rodaz. Apre, tou ti pou vinn korek. Bann planter ti enpe aryere. Zot pa ti konn sejoul. Zot ti rod dilo boner gramaten avan soley leve. Be biro dilo ti ouver ne-ver, plito di-zer. Ti bizen donn letan kontrolo kas so palto. Planter ti rod dilo tanto ler soley pe al trap lorizon. Sa li pa ti korek. Zot ti bizen mazinn drwa travayer. Pa ti ena overtaym pou fer lekonomi, evit gaspiyaz. Biro dilo ti ferme kat-rer, plito trawer, parski bizen omwen e-ner tan pou ferm kont. Planter ti bizen enpe pli rezonab.

Dan karo, dan bazar, partou mem zafer. Dimoun pa ti rezonab. Zot pa ti konn sejoul. Enn ti lagazet rezional ti ekri enn ti editoryal pou dir ki finans ki ti pe depanse pou kontrolo irigasyon, prodiksyon ek distribisyon ti pe kout san fwa plis ki lamone ki ti pe rantre. Premie Minis ek Vispremie Minis ti bien ankoler. Zot ti plen ar mantalite boutikie ki nek kont ti sou, ti kas. Gouvènmàn ti pe moderniz pei, pe kre nouvo enfrastriktir - Dilo Otorite, Transpor Otorite, Bazar Otorite etc. etc. - pe kre travay pou somer ki grasa vizyon gouvènmàn nepli bizen brile dan soley. Pa ti kapav permet bann ensten peizan aryere blok lamars eroik ver devlopman, modernite ek dinite.

Apre arestasyon Timi, ti ena enn ti peryod flotman ki li dan mouvman kominoter, ki li dan travay fami Timi-Balram. Me mari vit sitiasyon ti sanze. Pa parski Timi ek so bann koleg ti bann ero ki zame ti kil parad me parski lapli ti rekoumans tonbe. Bann rezervwar ek nap souteren ti angorze ar dilo. Sannkoutla ti ena tro me sa enn lot zistwar. Mem peryod, grasa bann investiser etranze ki ti vinn enstal zot lantrepriz dan pei parski tax ti tro ot kot zot e sirtou parski dan nou pei ti ena lalwa spesial pou permet investiser pey travayer dipin-diber - ena ti apel sa tipwa napa kwi, diber margarinn. Akoz somaz ti pe kraz nam dimoun, pez nene bwar dilwil, dimoun ti pe pran travay dan lizinn ki zotmem ti apel zonn soufrans. Anplis bann lagazet ki ti ranpli ar nouvel lor represyon kont mouvman kominoter ti pe sanz zot priyorite. Prosesis modernizasyon ti fer progre teknolojik rant dan prodiksyon lagazet. Ofset ek foto kouler ti pe dominn lapres e bann ti lagazet rezional ti pe disparet enn par enn. Bann lagazet gran tiraz ti pe tret problem sosyal kouma bann ti fediver e bien vit inisiativ popiler ti al fonn dan royom bliye, pa pran kont. Zistwar skandal, foto fam touni, zafer drol ek sansasyonel ti vinn meni kotidien.

Gouvernman Linite Nasional ti ena so prop bondie pou protez li. Li ti reysi fer linite otour lamone.

Sapit 6

SINKANT-AN

Pou so laniverser sinkant-an Timi ti desid pou prepar enn bon dine pou so fami e li ti dimann tou so zanfan prezan. Tamby ki ti fini so letid e ki ti pe viv ar Celine dan enn flat anvil ti promet so mama ki li pou vini ar so kopinn. Toulede ti pe travay pou enn firm kontab. Drol sa! So garson frel-frel ki ti deteste matematik, ki ti kontan desen ek lamizik, ti fini par vinn enn fwet dan manejment. Timi ti oblize aksepte ki lavi pa swiv okenn reset. Samy ti res lebra drwat so mama ek so papa. Li ti ena enn bon nene pou biznes e Timi pa ti per les tou dan so lame. Ramou li, li pa ti sanze. Li ti gagn enn ti travay dan laboutik Misie Ibrahim. Timi ti soupsonne ki se Aisha Bibi, tifi Misie Ibrahim, ki ti pe fer travay laboutik vinn enteresan. Ramba ti satisfè ar so ti job klerikal dan gouvernman. So ambition ti extra simp. Li ti pou marye enn garson so nasion, fer zanfan so nasion e gard koutim so nasion. Kamla ki ti kit lekòl pou al travay dan lizinn ti finn montre kler so oryantasyon. Li ti pe viv ar Celimène, enn fam vinn sink-an. Li ti dir so mama si Celimène envite li pou vini, sinon 'get ladan'. Timi apre ki li ti finn koz ar Balram, ti desid pou envit koup Celimène-Kamla.

Swar so laniverser, pou premie fwa apre bien lontan, Timi ek Balram ti reysi regrop tou zot zanfan otour zot. Timi ti prepar tou manze ki so fami ti kontan manze. Li ti donn Sinndi konze. Li ti anvè kwi tou limem. Ti ena chapati ar lafarinn konple pou so bonom; ti ena manze vezetaryen pou Kamla ek Celimène; ti ena rason, kari pwason, sakremanga ek aplon-payason. Ti ena labier pou Tamby, wiski pou Samy, diven pou Celine, Celimène ek Kamla. Ramou ti decide ki li pa pou tous enn gout lalkol ziska li mor; Ramba ti kont fam bwat lalkol; Balram ti pran zis enn ti wiski. Timi sa swar li ti desid pou bwat enn ver divin. Normalman li pa bwat me pou sa swar la enpe diven pa ti detro.

Apre dine li ti dimann so fami ekout li.

- Mo finn desid pou retourn lekòl. Pa get mwa gro-gro lizie. Mo pa fol. Balram kone ki mo plan. Seswar mo ole ki mo bann zanfan okouran. Tamby so letid finn fini; zot tou pe travay; Samy pe diriz nou lantrepriz kouma enn sef. Mo pa ti kapav kontinie lekòl apre katriyem. Apart sign mo nom mo pa konn gran soz dan zafer lir-ekrir. Mo anvè konn plis. Mo pou ed Samy dan travay, Sinndi dan lakaz; mo pou okip mo bonom. Me plis enportan mo'le konn lir, ekrir, lir gran liv ek lagazet.

- To pa pe rod fer politik twa? Kamla dir ti li pou sikann li.

- Kikfwa.

- To pa ti dir ki to deteste politik ek politisien? Tamby ti dimann li.

- Mwa? Zame! Enn lot Timi. Pa mwa.

- Ma, twa ki pe koze ousa divin? Ramba ti komante.

- Non, Ramba, mwa sa, Timi, madam marye Balram. To mama. Ena boukou kiksoz mo pa kone, mo pa konpran. Me enn zafer mo sir. Mo pa pou res deryer midi.

Samy ki ti kontan manz so krann ti dir: "Ma, kan to vinn Premie Minis, kapav gagn enn travay sofer ar twa?"

- Rod sikann ar mwa. Taler mo tourn to zorey.

Sa swar la Timi ti al pas lanwit dan godon so mari.

Sapit 7

TIMI ZELEV

Balram ti enn bon profeser. Li ti dir ki premie tes se ki Timi ti bizen ekrir enn ti ese lor limem dan environ san senkant mo. Pandan preske enn-an samem ti so obzektif. Toulezour li ti fer trwa-zer tan pratik lir ek ekrir. So bann zanfan ti fer ferm. Zot ti aste liv pou ed li aprann; zot ti pe pran konsey ar zot bann konesans, kontak ek kamarad pou ed zot mama ki ti pe fer enn progre rapid. Eple-eple li ti pe kapav lir bann ti lartik kourt dan lagazet. Enn zour Balram ti dir li ki ti finn ariv ler pou li ekrir so ti ese san sinkant mo environ lor limem. Li ti donn li enn zourne net pou fer sa. Ler li ti fini so ese Balram ti fer detrwa ti koreksion e ti dir li rekopie li, garde. Samem so premie sertifika.

"Mo apel Timi. Mo misie marye apel Balram. Mo ena sinkante-enn-an e Balram ena swasantrwa-zan. Nou ena sink zanfan. Pli gran apel Tamby. Li enn manejer e li ek so kopinn Celine travay dan biro. Zot res anvil. Mo deziem zanfan li apel Samy. Li li ed mwa ek so papa fer nou roulman marse. Mo trwaziem garson li diferan. Mo sagren li. Li tro dous. Mo per li pas mizer dan lavi. Mo katriyem zanfan li enn tifi. Nou premie tifi. Li li travay dan gouvernman. Li bien relizie. Li apel Ramba. Nou dernie tifi li, li enn felonn. So papa dir li latet dir kouma mwa. Kamla se so nom. Li travay dan lizinn. Li ek Celimène viv ansam. Li pa kontan garson.

Mo pe aprann lir ek ekrir parski sa de kiksoz la zot enportan pou viv dan lemonn modern. Mo pou ankouraz bann fam fer kouma mwa. Tou seki mo pe aprann mo pe partaz ar Sinndi. Apre nou pou al montre bann lezot madam fer parey.

Mo ena boukou lasans. Mo bonom ek mo bann zanfan kontan mwa. Zot donn mwa kouraz. Mo dimann Bondie beni zot.

Septam 1976"

Enn-an pli tar li ti al konpoz lekzame ansam ar bann zanfan douz-an. Lagazet ti mem met enn lartik lor li. "Granmer ek ti zanfan konpoz lekzame ansam." Li ti gagn bon rezilta.

Li ti kontinie fer zefor ziska ki li ti kapav lir lagazet, liv serye e avoy ti lartik dan lagazet. Enn zour li ti mem resevwar enn chek mil roupi pou enn lartik ki ti gagn enn ti pri. Bann lekter lagazet la ti vote.

Literesi ti donn Timi enn pli gran konfians dan limem. Li ti santi ki so lorizon ti

pe elarzi. Boukou kiksoz ki ti flou ti pe vinn pli kler. Li ti realize ki zis entwision pa ti ase. Dan tou zafer ti bizen osi letid, konesans ek obzervation. So bann erer lepase ti fer li onte.

Enn swar li ti pe asize trankil divan so latab travay, lizie fixe dan vid. Balram ti kone ki so fam ti an reflexion e dousman li ti apros li, poz so lame lor so latet. Leria enn ti sourir mosad ti ekler so lalev.

- Ki pe fatig twa gate?

- Sans to'nn rant dan mo lavi. Ki mo ti pou ete san twa?

- Diferan me touzour spesial. To kone ki to anvi fer aster?

- Sey ed bann fam ... sey ouver zot lizie ...

- Ouver lizie zom 'si. Kikfwa zom pli bizen to koudme. To pe pans pou fer politik? ... Fer seki to leker dir twa fer.

Timi pa ti reponn. Me Balram ti kone ki so fam pa ti pou res anplas. Lenerzi ki ti pous li pou pran lantrepriz familial dan so lame, laflam ki ti enspir dimoun par santenn kan ti bizen mat ar dekourazman, lamour ki ti tini so fami ansam malgre ki ti ena boukou konfli, pa ti diminie. Li ti get so fam ar boukou lamour, ar boukou fierte, ar rekonesans ki ti ena enn plas pou li dan sa gran leker la.

Li ti kit so fam dan so reflexion, ti al dan so godon. Dan lanwit, kouma enn zwazo so nam ti anvole dan somey.

AK 2

Sapit 8

KONPRAN FEMININ

Kan li ti pli zenn so bann premie kontak ar politisien ti negatif. Li ti degoute ar zot me amizir li ti grandi dan so lespri li ti realize ki li 'si li ti fer erer. Dimoun bizen letan pou sanze. Enn petal rouz lor pie flanbwayan pa amenn banane. Enn mouvman spontane bien vit li vinn petar fizet.

Li ti bizen aksepte ki pei ti bien sanze; lavi ti vinn plis modern. Me sa kalite devlopman la li ti pe fer lor latet fam. Fam ti res deryer midi. Violans domestik, arselman sexiel, konportman bitor kont travayer sexiel, lepidemi SIDA ti pe kontinie fer ravaz malgre ki ti ena plis rises dan pei. Ti ena enn devlopman maskilen singilie. Me pa zis fam ki ti pe dir sa. Dan pei ti ena enn nouvo parti, bien zenn me ar bann lide nef. Bann zenn dirizan la ti pe gagn kouraz dir seki lezot ti pe kasiet dan fon tirwar. Timi ti anvi zwenn zot. Premie lokazion ki li ti gagne, li ti pran kontak. Trwa dirizan sa parti la ti vinn anim enn renion dan Kotez. Ti ena de zennom ek enn zennfi. Timi ti bien apresie zot koze e apre renion li ti al ver zot pou envit zot vinn bwar dite kot li. Dinesh, Pierre ek Magali ti aksepte toutswit.

Sa trwa zenn la zot ti diferan. Dinesh ti enn dokter pourtan me li pa ti met dan zar. Limem ki ti apel Timi tantinn e sa nom la ki ti revini ti pou reste sannfwala. Pierre ek Magali okoumansman ti apel Timi madam me lor vites zot ti adopte

Tantinn Timi. Pierre ti enn artis-poet e Magali ti enn sosiolog ki ti pe fer enn travay extra pou ed bann travayer sexiel regroupe, organize pou protez zotmem kont maladi, dominer ek violans.

Lablag ti bien bon e letan ti pe pase. San dimann zot nanye Sinndi ti prepar enn ti manze ki li ti met divan zot. Enn ti manze senp ki ti ena enn bon gou ospitalite.

Timi ti fini pran desizion pou rant dan DSD (Devlopman San Dominer) e pou koumans fer travay dan rezion Kotez. Sa swar la, premie fwa depi lamor Balram, Timi ti dormi enn somey profon.

Okoumansman li pa ti fasil. Dimoun ti per. Zot ti rapel ki ti arive dernie fwa ki Timi ti organiz enn mouvman. Timi ti adopte enn nouvo manier travay. Li ti rapel so prop experyans ler li ti chombo bien lir ek ekrir, kouma li ti gagn konfians dan limem, kouma so vizion ti grandi anlarzer ek anprofonder. Montre dimoun, sirtou bann fam, lir ek ekrir ti vinn so premie pa. Samem ti pou soubasman pou konstrir nouvo dimoun. San sa, zame dimoun ti pou vinn endepandan. Kouma li ti fini larg lame Sinndi, sa madam la ti pe kapav, kan li ti lib, donn li enn ti koudme. Dousma-dousma lekip ti pe grandi. Timi ti reysi form enn group moniter ki, sakenn so kote, ti fer so prop lekol literesi, parfwa dan lazoune e parfwa dan tanto selon dimoun zot lib ousa non. Bann lezot vilaz ti koumans swiv. Mouvman literesi ti fer so sime e pou soutenir zefor ti koumans vinn neseseer pibliy materyel pou dimoun lir. Akoz samem, paralel ar literesi enn kouran literer ti pe devlope. Ti zistwar, poem, ti pies teat ti koumans paret dan bann ti piblikasion ki ti pe vande kouma gato so-so.

Lekritir ti pe donn dimoun dinite ek konfians dan zotmem. Sa lepok la Timi ti santi neseseite enn asosiasion pou okip problem bann fam me ti bizen fer atansion pa antagoniz zom. Kouma Balram ti deza dir li, zom 'si ti bizen koudme pou trouv lalimier parski zot nek ti pe imit seki zot paran ti finn fer divan zot kan zot ti zanfan. Nouvo konportman se enn nouvo manier viv ki zom ek fam ti bizen aprann ansam. Lavi, manier li deroule, ti sou komannman lozik afrwa, rezonnman maskilen singilie. Ti bizen devlop so kontrere-konplemanter: konpran feminen, feminen pliryel. Akoz sa Magali ti pe anim enn organizasion paralel ar Devlopman San Dominer (DSD) ki ti apel Mouvman Konpran Feminen (MKF). Timi ti ouver enn brans dan Kotez apre ki li ti finn swiv enn staz dan lekol MKF anvil.

Enn swar kan li pa ti pe gagn somey malgre ki li ti finn pran enn ver dile so ki normalman ti fer li tom sek, enn lide extra koumadir tom depi lesiel. Li ti kontan ekrir ti poem ek ti skech komik. Kifer ar led so bann kamarad zot pa ti koumans fer lamizik ek teat? Kifer pa ti koumans ar enn ti komedi mizikal ki ti kapav servi pou fer azit-prop? Li ti desid pou ekrir enn ti spektak pou montre ki vre devlopman li posib selman si konpran feminen vinn soubasman nouvo kiltir e li ti desid pou apel li "Nouvo Zom". Li ti dimann Pierre zet enn koudey. Pierre ti fer boukou plis ki zis zet enn koudey. Li ti retravay tex la e apre li ti al get so kopen Ernest ki ti enn gran mizisien profesyonel ki ti toultan mari bizi. Me kan Pierre ti explik li ki Timi ti pe rod fer, li ti desid pou donn Tantinn Timi enn bon koudme. Li pa ti zis konpoz enn ti melodi pou sak sante. Li ti okip so laranzman e ti met so lakonpagnman lor latres pou ki spektak kapav vinn mobil. Santer ti

sant layv me lakonpagnman ti lor plebak. Enn metod extra pratik. Dan landrwa retire enn rajo-kaset ti sifizan pou ki spektak deroule.

Mem si nouvo mouvman kiltirel ti ankour bien marzinal, li ti rant enpe partou kot bann tipti group ti pe forme pou donn leson literesi, ankouraz kreasion literer e fer konpran feminen rant dan latet dimoun. Seki bon se ki li pa ti enn lamod ki anflame enn kou kouma lapoud petar e vit refrwadi dan lendiferans.

Dinesh ti montre boukou lentere dan travay Timi. Kan sa de la ti zwenn maskilen ek feminen, lar ek siyans ti vinn pil-fas, yinn-yang ti anekilib. Se Dinesh ki ti ankouraz Timi met enpe pli pwa lor so travay politik e Tantinn Timi, kouma li ti apel li toultan, ti permet li dekouver enn lot fason fer politik kot travay kiltirel pistonn travay politik.

“Nouvo Zom” ti vinn enn mwayen efikas pou pas mesaz. Li ti osi deklans enn nouvo lelan dan kreasion. Enn pake ti group kiltirel ti lev latet. Pa tou ti bon me ti ena ki ti bien bon parski zot ti konn marye politik ar estetik. Enn ladan ti apel 'Fangouren'. Zot lamizik ek parol ti telman bon ki zot ti gagn kontra pou zwe dan boukou pei deor e zot kaset ek CD ti pe kas pake lor itparad mondial. Lemonn lamizik, literatir ek spektak ti pas par enn veritab revolision.

Travay politik ti boukou pli lan. Me ti ena enn evennman ki ti montre klerman ki DSD ti ena dan so vant enn gran potansiel pou lavenir.

Sapit 9

TANTINN TIMI LEMER

Ramou ti desid pou kit so lakaz al res dan enn lasam lwe pre kot laboutik Misie Ibrahim. So pretext se ki li ti pe koumans travay bien boner e li ti pe fini bien tar parski Misie Ibrahim ki ti ena enn pake biznes pou okipe ti dimann li pran sarz laboutik la. Sa pa ti totalman fos. Ramou mem si li ti ena enn personalite feb-feb, ti les li enflianse, li ti enn ardwerker. Travay zame ti fer li per. Me Timi ti soupsonn enn lot rezon.

Enn zour Sinndi, ki ti al sant vilaz Kotez pou fer komision, ti retourne ar enn figir ki ti finn trouv mirak. Li pa ti'le kwar so lizie. Li ti trouv delwen Ramou ar enn fez, bone ki zom Mizilman mete kan zot al moske, lor so latet. Kikfwa li ti mal gete? Kikfwa pa ti li sa?

Li ti bien trouve. Ramou ti vinn Mizilman. So nom aster ti Raman. Enn Dimans tanto - enn fwa par mwa Timi ti envit tou so zanfan ek zot konzwen - li ti anons so maryaz e ti envit so fami vinn nika.

Timi pa ti soke. Li ti pe atann ki sa arive. Tou manier Ramou tousel gagn drwa swazir ki li anvi devini. Enn sel lavwa ti proteste ar boukou fermte ki ti pli pros ar isteri. Ramba pa ti dakor ditou. Li ti al ferm limem dan so lasam e ti refiz dir orevar so frer ler li ti pe ale.

Ramba depi ki li ti tom amoure ar Mukesh, enn fonksioner kouma limem, ti vinn extra relizie ek konvansionel. Okoumansman Timi ti panse ki sa ti pou

pase kouma enn lamod me okontrer, amizir letan pase li ti pe vinn pir. Li pa ti dakor ar oryantasion politik so mama parski li ti bizen soutenir parti Premie Minis ki ti pe fer tou pou prezerv kiltir ansestral. Li ti pe toultan kritik Tamby ki dapre li ti pe viv dan pese. Lor Kamla li ti prefer fer koumadir li pa ekziste. Pou Ramba, Kamla so oryantasion sexiel ti jabolik, enn moniman perversion. Dan entolerans Ramba pa ti ena so segon. Timi ti rod fer li konpran me abba.

- So drwa sa, Ramba.

- So drwa? Kifer tifi la pa vinn kouma nou? Kifer mo frer bizen vinn kouma zot?

Tou dimoun apart Ramba ti al nika. Timi ti bizen explike ki so tifi ti endispoze. Samem lane la Celine ek Tamby ti gagn zot premie zanfan. Zot ti apel li Timinn.

Malgre ki zot ti enn ti parti DSD ti fer enn bon performans dan eleksion minisipal. Bann vilaz tout otour Hamlet, Lermitez ek Kotez ti regroupe pou form enn minisipalite ki ti apel Grangob-Bonnvenn e dan sa rezion la Timi ti bien popiler. Dimoun ti apel li Tantinn Timi. Dimoun ti ankor rapel 'lepok danpi'; zot ti osi konn spektak 'Nouvo Zom'. Bann fam ti ena boukou sinpati pou mouvman 'Konpran Feminin'. Malgre ti ena de parti bien etabli, ki ti ena depite dan parlman, grasa proporsionel DSD ti gagn sis siez dan konsey minisipal. Timi ti parmi bann eli. Ar so sis konseye - kat ladan ti fam - DSD ki ti pou decide kisannla ti pou diriz konsey ek kisannla ti pou vinn lemer. Toutswit apre eleksion bann negasiason ti koumanse. Kouma DSD pa ti fer osi bien dan lezot rezion, Minisipalite Grangob-Bonnvenn ti vinn port-drapo DSD. Lavey eleksion lemer, ti ena enn renion kot Timi pou decide ki pozision parti ti pou bizen pran, ki taktik pou adopte. Pa ti reysi trouv enn lalign kler. Dinesh ti propoze ki donn Timi kartblans pou fer seki bizen.

Dan premie renion konsey ti ena enn atmosfer tansion telman epe ki ti kapav trans li kouma fromaz kraft. Li ti kler ki de parti prensipal dan pei pa ti reysi trouv enn diil akseptab pou toulede. Si DSD ti aksepté pou abstenir, prinsipal parti lopoizion ti pou kapav pran kontrol me Timi ki pa ti bliye movetour ki zot ti zwe li lepok 'danpi', ti refiz abstenir lor enn mosion pou ki lider groupman lopoizion pran mera. DSD ti pou vot kont. Konsey ti dan balans. Antou ti ena dis fam konseye: kat DSD, trwa groupman gouvernman ek trwa groupman lopoizion. Dan koulwar Timi ti koumans fer kannvasing pou ki enn fam vinn lemer. Bann lezot fam pa ti ena kouraz afront zot lider me zot sinpati ti pou Timi. Deza ti ena parmi bann zenn konseye zom detrwa ki ti pou aksepté enn lalians ar lekip Timi e travay sou so lidersiz si bann letamazor parti ti tom dakor. Apre plizier tantativ pou sorti dan lenpas, Timi ti propoz enn azournman konsey pandan enn-er tan. Li ti dimann enn renion tou ban konseye dan lakel li ti propoz kreasion enn groupman administratif sou so lidersiz avek partaz bann responsabilite ar bann diferan parti. Sa ti sel solision pou sorti dan take. Bann lider groupman ti telefonn bann lider nasional. Finalman ti desid pou soutenir eleksion Timi kouma lemer e kre enn lekip administratif. Se koumsa ki Timi ti demar so karyer politik. Pandan trwa-zan li ti tini gouvernay kouma enn vre kapitenn ziska ki sibversion koumanse.

Pa kapav dir ti ena devlopman materyel spektakiler. Me seki sir, moud ti sanze.

Premie fwa enn fam ti vinn lemer. Premie fwa ti pe swazir bann responsab dapre zot konpetans san gete dan ki group zot ti ete. Anplis administrasion ti ena enn lot vizaz. Tantinn Timi, kouma tou dimoun ti pe apel li, ti vinn enn senbol lavi ofeminen-pliryel. Bann sef departman anzeneral ti pe fer zefor pou ki staf fonksionn korek-korek; bann sitwayenn ek sitwayen ti pe kominik ar plis fasilite ar bann administrater; ti ena enn motivasion pou amelior nivo izienn.

Me ti ena de problem ki ti souvan anpes Timi dormi: marsan anbilan ek skwater.

Toultan ti ena marsan anbilan. Sa ti bann ti komersan ki dimoun ti apel kolporter ki ti bien souvan sarye zot marsandiz lor bisiklet ousa motosiklet e zot ti al ver zot kliyan dan bann rezion retire kot pa ti ena laboutik ousa magazen. Zot ti enn mayon enportan dan rezo distribision ek konsomasion. Zot ti kone kouma fer biznes marse, ar kisannla kapav donn kredi, ki lartik brodri ousa koutir kapav aste pou revande anvil. Ti ena osi ennde malonet ki ti osi kaser ki ti met lame dan lagorz dimoun ki ti dan pens me zot ti enn minorite. Timi rapel bien ki li'si ti enn kolporter lepok li ti pe sirkile dan so vann.

Me kolportar ki ti pe fer tranzaksion dan rezion minispalite Grangob-Bonnvenn ti enn lot kalite. Ni gouvernman santral, ni bann administrasion presedan ti reysi met lord dan sa domenn la. Piblik ti pe plengne, komersan ki ti pe pey tax e ki ti ena bel fre pou roul biznes ti pe dimann lotorite azir me dan vid. Timi ti decide pou met lord dan so prop manier san servi britalite.

Bann nouvo kolporter pa ti anbilan ditou. Anverite zot ti bann brakonie komers. Dan sant lavil ek gran vilaz zot ti konstrir zot letal e la zot ti pe vann zot marsandiz. Li vre ki konsomater ti pe gagn toutsort kalite marsandiz bomarse lor trotwar me sirkilasion ti pe vinn extra difisil, sekirite ti vinn enposib parski bann pikpoket, taker (voler ki ras sak sove) ti pe fer zot fraka. Anplis bann obsede sexiel ek roder bout ti pe profit lokasion pou pas lame ar fam ek tifi. Me pli grav ki tou, Timi ti gagn kab ki bann brakonie komers ti pe vann ladrog e marsandiz koken.

Dabor li ti al rann zot vizit dan diferan landrwa kot zot ti pe opere. Normal zot ti plengne ki lapolis ti pe arsel zot e obliz zot pey enn tay si zot ti ole kontinie travay. Timi ti kone ki serten polisie ti pe abize e li ti raport sa Komiser. Li ti fer enn pake tipti renion ar bann kolporter la. Parmi ti ena dimoun ki li ti kone. Rajesh par egzanp ti dir li antout konfidans ki zot ti pe pey enn drwa operasion.

- Ki drwa Rajesh? Ar kisannla?

- Pa dir mwa ou pa kone, Tantinn.

- Non, mo pa kone.

- Sa enn long zistwar sa.

Ti ena enn mouvman soumaren ki ti apel Lougarou e so sef ti apel Paren ki ti kontrol baz la net. Me lor so latet ti ena Bos ki so kote ti ena kontak privilezie ar Barrka Saheb, enn gran koko politik enn kote ek Mafia Enternasional lot kote.

- Pa rod sikann Tantinn. Zot for. Ena lamor ladan.

Ler Timi rod met enn lord dan problem skwater li kogn ar mem siko. Mem organizasion malfeter ti kontrol lespas la e seki ti fer Timi gagn sok se ki pouvwar politik santral ti okouran me ti pe fer sanblan pa konn nanye parski malfeter ti pe finans eleksion e fourni politisien gro lebra. Sistem kapitalis, organizasion malfeter, pouvwar politik santral ek konpran maskilen ti fer zot sent-alians.

Timi ti pran randevou ar Premie Minis e ti dimann pou zwenn li tousel dan so biro. Ler li ti rant dan biro la li ti trouv bann latet ki li pa ti anvii zwenn. Andre zot ti kone ki li ti vinn fer. Dimoun ki li ti vini pou denonse ti la akote sef politik leta.

Apartir sa moman la persekision ti koumanse: telefonn nwizans, let anomim, menasdemor, grafiti endesan lor miray ek sime, menas lor so fami, Tamby ti perdi plas, Samy ti perdi latab dan bazar. Anplis gouvernman santral ti koumans blok bann proze minispalite. E kouma pei ti fini rant dan lozik nouvo eleksion minisipal Timi ti santi ki leto ti pe sere. Enn zour enn konseye groupman gouvernmental ti vinn ar enn mosiondeblam kont zestion Madam Lemer. Groupman lopoziyon ti segonn mosion la. San gran deba mosion la ti pase. Legalman Timi ti kapav kontinie res Lemer ziska eleksion me so konviksion moral ti pe pens so nam. Pa pou lontan!

Enn zour ler li ti pe fer fouting dan tanto enn tapaz fren ek grensman kaotsou lor asfalt ti fer li soke, fer so leker bat fol. Trwa zom ankagoul ti antour li. So figir ti koumans anflame. Lasid.

Sapit 10

REAKSION

Nouvel latanta lor Tatinn Timi ti fane atraver pei kouma dife lor montagn kan labriz pe soufle. Senpati pou viktim ek degou pou bann kriminel ki ti proteze par pouvwar politik ti soulev enn popilasion ki ti pe dormi dan lendiferans. Tro! Zot ti finn depas kad.

Enn kou boul ti devire. Pa Timi ki ti bizen demisione. Popilasion ti pe dimann bann adverser Timi demisione. Pandan ki li ti dan lopital dan inntensivker, touleswar ti ena bann veye ar labouzi partou dan pei. Toulezour ti ena lapriyer dan legliz, kovil, manndil, pagod ek moske. Gouvernman ti pe tir kominike lor kominike pou dir ki lapolis ti pre pou may bann kriminel. Me dan lespri popilasion, gouvernman ek lopoziyon ti toulede konplis.

Ler Timi rebran konesans li ti dimann pou get so zanfan ek tizanzan dabor. Kan li ti koumans resevwar vizit, Dinesh, Pierre ek Magali ti vinn get li dan lopital e li ti fer zot par so lentansion. Li ti deside pou kontinie so konba si zot ti dakor pou soutenir li.

Tou bann obzervater politik ti kone ki pei ti pe al ver enn sanzman spektakiler parski Timi ti vinn, malgre li, enn eroinn nasional ki ti pe atir gran-gran lafoul ki ti pe ekout li koumadir li ti enn 'anwayededie'. Ar pratik Timi ti vinn enn gran orater ki ti konn evit grosierte maskilen dan diskour politik, enn zafer ki boukou militan politik fam pa ti konpran parski zot ti kwar ki emansipasion li ti

vedir ki fam ti bizen adopte konportman zom.

Sapit 11

FAMI, PARTI, PEI

Koumadir parfwa maler nesaser pou fer moter lavi pran amars e tras nouvo depar. Parey kouma lasesres ti fer dimoun envant lizour dan lepok 'danpi', latanta kont Timi enn sel kou ti deblok sitiason politik. Me plis enportan pou Timi se so lefe lor so fami. Bann ti biz-biz ti fonn kouma glason dan soley. Pa zis Ramba ti rekoumans koz ar Ramou, li ti koumans devlop enn afeksion pou Aisha Bibi. Fami Misie Ibrahim net ti solider malgre ki Misie Ibrahim ti enn partizan parti Premie Minis.

Lot kote firm ki ti met Tamby deor sou presion politik pa ti zis rebran li me ti osi donn li enn promosion. Administrasion Bazar Santral ti propoz Samy pou rann li so latab. Samy ti refize parski li ti fini pourswiv zot pou domaz. Anplis, debrouyar kouma li ti ete, li ti fini fer enn lot plan: ouver enn laboutik manze fre akote bazar kot so kliyan ti pou gagn pwason, laviann ek legim fre toulezour. Anplis ti pou ena fler sezon. Li ti sir ki so travay ti pou marse parski li ti konn okip so kliyan ki pa ti pou les li tonbe.

Zour Timi so laniverser swasant an Samy ti donn so mama enn gran bouke fler sezon ki Timi ti desid pou al met lor tom Balram. Samy ti amenn li simitier. Ar so prop lame Timi ti ras detrwa ti lerb, lav tom la, aroz later kot ti plant fler e lor latet so bonom li ti poz gro bouke ki so garson ti donn li.

- Ma, ki to pou fer si papa nek lev enn kou?
- Pov Balram, li pou gagn sok ler li trouv mo figir.
- Li pou trouv enn gran madam.

Sa swar la bann zanfan ti fer enn fet pou Timi. So fami ti bien grandi. So fami politik 'si. Li ti profit ti peryod akalmi pou zwe ar so de ti zanfan, Timinn ek Omar, ti garson Aisha Bibi ek Raman.

Me anvi pa anvi, konversasion ti lor politik. DSD ti fer enn aliens ar enn mouvman ekolojik e ansam zot ti sir pou ranport enn mazorite konfortab dan eleksion zeneral parey kouma zot ti balye karo dan eleksion minisipal. Timi ti rebran direksion Minisipalite Grangob-Bonnvenn e Dinesh ti dimann li poz kandida pou eleksion zeneral. Timi ti aksepte akondision pa dimann li vinn minis. Li ti koumans enn travay antan ki lemer ki li ti ole fini.

- Tantinn Timi, nou va get sa kan so ler vini.
- Non Dinesh. Mo pou aksepte fer seki mo kone mo kapav fer. Pa dimann mwa plis.
- Pa fasil ar twa, Tantinn. Tou dimoun lager pou vinn minis. Twa, donn twa enn minister lor plato, to refize. Ki kalite!

Timi ti panse ki dan so rezion kot sekter agrikiltir ti bien enportan ti kapav amenn devlopman enn lot manier. Lexperyans ki li ti gagne lepok 'danpi' ti ouver so lizie lor danze rod fer tou parey ousa rod fer partou parey. Li ti konn

so dimoun. Zot ti posed enn lenerzi spesial ki ti kapav large si pran bon desizion me ki ti kapav bloke net si fer fos. Tou rezion dan pei pa ti parey. Ena landrwa ki ti plis irbanize me dan Grangob-Bonnvenn lenflians riral ti pli for. Ti ena detrwa rezion koumsa ki ti pe nouru pei e sa bann rezion la ti bizen ena zot prop kiltir organizasion ek travay. Enn pouvwar desantralize ti kapav permet devlopman ki fit realite olie met program paspartou. Li ti sir ki si li ti pran responsabilite ministeryel zame li ti pou kapav realiz so proze: entegre devlopman lokal ek rezional ar priyorite global e anmemtan fors vizion global fer bann azisteman pou pran kont realite lokal ek rezional. Par egzanp ti ena exper ki ti pe dir ki dan pei net ti bizen plant enn sel varyete prodwi ki ti pou fasil pou vande dan marse mondial. Timi ki ti ankontak permanan ar bann planter ti pe tann enn lot kalite koze. Varyete ki pous bien dan Belmon pa donn bon rannman dan Plato. Si met enn sel varyete pou bizen dop later ar fertilizan. Avek letan later pou vinn pov. Ti ena enn lot problem. Ti ena enn sel firm ki ti pe kontrol semans sa varyete ki ti pe rod entrodwir. Monopol ti pou chombo zot par lagoz (pou pa mansionn enn lot parti anatomi). Ki serti prodwir enn sel prodwi pou exportasion e lerala enport tou manze ki pei ti bizen. Plito prodwir tou manze ki pei ti bizen e ki li ti kapav prodwir. Fale pa met tou dizef dan mem pagne. Lor prodiksion poule 'si ti ena mem deba. Pou prodwir anmas lor enn baz endistriyel gouvernman santral ti pe donn sibsid bann elver ki ti pe investi dan sistem batri, long poulaye kot poul ti dan kazot telman tipti ki zot ti apenn kapav bouze. Sa ti pe fer poul gro ek gra. Sa ti profitab pou elver ek konpagni exportasion. Me kouma Samy ti kontan dir, poule ti dilo-dilo kouma kalbas. Dan bann rezion agrikol sirtou, bann dimoun anzeneral e bann elver 'si ti pe nouru dan zot lakour poul vakabon pou zot prop konsomasion. Ti koumans ena enn ti marse pou sa prodwi la. Sa ti pe fer Samy so nouvo laboutik manze fre ek organik marse. Li ti pli ser ki poule batri me so gou ti extra. Li ti pli goute, kouma reklam la ti pe dir. Timi ti konvenki ki gouvernman santral ti bizen donn lervaz poule vakabon enn fasilite. Li ti fer met sa dan program gouvernmantal.

Desantralizasion ti pou osi rann travay literesi pli fasil. Si bizen pas par lotorite santral ti pou perdi boukou letan dan komite ek soukomite. Bann diferan rezion ti ena sakenn so prop realite kiltirel. Enn program iniform ti pou provok rezistans parsi-parla. Par kont, lexperyans Kotez ek lezalantour anpartikilie ek Grangob-Bonnvenn anzeneral ti fini zet soubasman pou enn program spesial. San perdi letan ti pou kapav demar bann reform san pietine dan deba steril lor nivo nasional. Pli tar lexperyans Grangob-Bonnvenn ti pou sirman gid lezot rezion.

Timi ti sir ki ti ena enn travay ki li ti pou kapav fer san tanbour, ni tronpet e kit bon rezilta deryer. Li ti fixe enn maximem di-zan ava li pran, Bondie beni, so retret politik.

Kouma tou dimoun ti pe atann, DSD ek so alye ti gagn eleksion ar enn mazorite konfortab e Dinesh ti form enn gouvernman kot ti ena bann fam dan boukou pos enportan. Malgre presion lor li pou aksepte minister administrasion rezional apre so eleksion kom depite, Timi ti refize pou li kapav konplet so travay. Madam Lemer ti kone ki aster li ti pou gagn pli gran fasilite parski so parti ti pe kontrol leta net malgre ki Dinesh, ki zame ti pou les li tonbe, ti dir li

ki li ti bizen fer atansion parski enn nazer ki al kont kouran li fatigue vit e letan ti pou iz li plis ki lezot.

Okoumansman Timi pa ti tro bien konpran parol Dinesh.

Sapit 12

KONT KOURAN

Pandan so deziem manda kouma lemer li ti paret koumadir lalign ki administrasion Timi ti pe swiv ti pe donn bon rezilta ek satisfaksion me ver lafen ti koumans ena bann sign friksion, kikfwa sign fatig osi. Enpe partou lapolis ti pe raport enn lamonte vandalism ki ti louvraz bann zenn. Timi pa ti pran sa tro kont. Bann zenn partou ek toultan parey! Ler eleksion pou so trwaziem manda ti vini Timi ti realize ki pa ti ena mem antouziasm ki avan. Pou gard kontrol minispalite so lekip ti pou bizen fer enn gro zefor. Nepli kouma kouto dan diber!

Apré eleksion ki lekip Timi ti gagne ar enn tipti lavans, li ti vinn kler pou bann obzervater politik ki enn nouvo divan ti pe soufle e bann rafal ti pli for dan bann rezion kouma Grangob-Bonnvenn. Aspirasion lazenes ti pe sanze. Atraver televizion satelit zot ti pe dekouver enn lot kalite viv. Model Timi nepli ti bon model. Anplis alenteryer pei ti ena bann rezion ki ti pe modernize lor vites e bann zenn dan rezion agrikol ti pe anvi zwir plezir lavi modern. Dan zot latet Tantinn Timi ti vinn enn vie sat e lor miray ti koumans ena grafiti ki parfwa ti ensiltan ek vilger.

Gouvernman santral 'si ti pe gagn difikilte. Dan lemonn antie ideoloji dominan ti apel globalizasion e se enn siperpwisans ki ti pe enpoz so kondision partou. Bann pei ki ti pe refiz swiv so direktiv ti pe fer fas difikilte parski li ti kontrol bann enstitision enternasional. Poul vakabon ti kapav pli bon pou pale ek lasante me poul batri ti meyer pou biznes mondial sou direksion siperpwisans ek miltinasional. Onom liberte ti pe met presion lor bann governman pou liberaliz komers ek privatiz bann sekter ki leta ti pe kontrole. Sa ti pe permet bann miltinasional kouma GlobalCom rant partou dan lemonn, pran kontrol lantrepriz la e enpoz so lalwa. Otomatikman pri bann prodwi ek servis ti pe mont anflés. Dilo, kouran ek telefonn ti vinn extra ser. Gouvernman Dinesh ti rod reziste pou anpes popilasion soufer me lalwa profi miltinasional ti kraz tou lor so sime. Lopozision ti fini swazir so kan. Li ti fini rant divan-divan dan tren globalizasion, leberalizasion ek privatizasion. Ankor enn fwa boul ti pe devire. Pou move rezon. Siperpwisans ti pe pratik proteksionism, ti pe donn sibsidi so dimoun pou vann zot marsandiz bomarse dan lezot pei me anmemtan ti pe sant laglwar liberte komers. Parti DSD ek so alye ti kone ki sa politik la ti pou amenn lamizer dan pei me bann konpagni lokal ti prefer vinn partner bann miltinasional olie reziste zot. Mem bann lantrepriz ki ti tipti ek mwayen, ki ti gagn bon devlopman atraver bann innsentiv governman Dinesh ti pe negosie ar 'partner stratezik'. Dinesh ti kone ki bann miltinasional ti pou aval enn par enn tou sa bann latrepriz ki ti efisian dan bann sekter profitab. Dinesh ti bien lisid. Li ti kone ki enn bon doz nasionalism ti nesese pou ki bann pei ek bann lepep fer fas kont gourmandiz ek larogans bann pei ris ek for. Me kouma pou

fer lepep konpran sa? Bann media ti deza dan lame bann miltinasional; laplipar bann 'gran' zournalis ti swazir sime fasilite. E zot ti pe gagn zoli rekonpans pou soutien ki zot ti pe donn 'bann arsitek progres ek prosperite'. Finalman lepep ti pe tann enn sel son. Santiman antigouvernman ti pe grandi.

Administrasion minisipal Grangob-Bonnvenn ti an difikilte. Detrwa konseye ti kit parti Timi pou siez kouma endepandan. Sak fwa ti ena pou vote, zot ti abstenir. An pratik lopoizion ti vinn mazoriter. Zot ti pe zis atann zot moman pou vinn ar enn mosiondeblam. Zot ti kone ki sa ti pou kas moral Timi e amenn dezord, konfizion e defet DSD.

Timi ti tourn ver Dinesh pou gagn enn fon spesial pou ed bann planter so rezion. Sa ti pou donn li enpe lespas ek letan pou respire. Lor telefonn Dinesh ti dir li ki dapre enn konvansion ki pei ti finn oblize signe, pa ti gagn drwa donn okenn sibsidi. Nenport ki sibsidi dan sekter ekonomik li ti kont lespri liberte-dantrepriz ek komers.

De zour pli tar, lopoizion ti vinn ar enn mosiondeblam. Bann 'endepandan' ti abstenir. Timi ti perdi kontrol minisipalite.

Parski pei ti pe al ver eleksion zeneral e ki li pa ti ena lentansion poz kandida, li ti desid pou pa demisione kom konseye ek depite pou ki li pa met Dinesh dan lanbara. Dan so latet li ti fini ferm sapit politik. Malgre ki li pe dir ki li pa ti ena okenn santiman amer, bann ki ti konn li bien ti konsian ki Timi ti gard enn move souvenir. Lavi politik difisil parski dimoun pa get pli lwen ki zot nene e politisien kontan mont dadak lor vag. Me vag, li pa toultan al kraz lor resif?

EPILOG

GET LETAN PASE

Malgre so laz - li ti pe al lor swasanndis - Timi ti ena bon lasante. Zis enn ti tras jabet ti pe obliz li fer atansion sirtou ar gato dou ki li ti tro kontan. So bann zanfan ti pe debrouye. Sakenn ti pe viv so lavi dan so manier. Timi ti sagren Ramba ki, apre enn desepsion serye (Mukesh ti fer kanay ar li), ti rant dan enn asosiasion relizie pou fam selibater. Tou so letan, lenerzi ek lamone ti pe fini dan so bann aktivite relizie. Relizion ti vinn so bwe sovtaz. Li ek Balram ti fer senk zanfan me so bann zanfan ti donn li zis de ti zanfan, Timinn ek Omar.

Aster ki li ti andeor politik aktif, li ti ena boukou letan pou so de tizanfan ki ti vinn so prop bwe sovtaz. Timinn ki ti ena douz-trez an ti dan lekol segonder. Li ti foto Celine plis enn ti zafer spesial dan so regar ki ti fer Timi rapel Balram. Omar ti enn bon melanz Raman ek Aisha Bibi. Li ti pe fer so dernie klas primer. Dapre so papa li ti enn pares. Aisha Bibi pa ti dakor. Pou li Omar ti ena boukou sansibilite ek talan. Sirman li ti pou vinn enn artis. Bann granparan, zot kote, ti plis enterese ar zot tizanfan parski zot ti rapel, atraver marmay, inosans ek natirel ki disparet amizir ki zanfan grandi. Granparan pa ti ena mem responsabilite ki paran. Paran bizen prepar lavenir zanfan, disiplin zot, montre zot manier. Granparan nek pans pou donn boukou-boukou gate. Sak fwa bann zanfan ti vinn pas vakans kot Timi li ti telman gat zot ki apre bann paran ti

gagn difikilte pou remet zot lor rel.

Timi ti pas so letan get letan pase. Enn laniverser swiv enn lot. Dilo larivier Bonnvenn kontinie koule, sarye enpe plis pestisid ziska lamer sak lane. Bann sezon ti pe vinn plizanpli bizar. Dan lete parfwa ti fer fre. Liver ti tike pou vini e parfwa omilie lanwit li ti bizen tir moulton lor li telman ti pe fer so. Koumadir termostat lesiel ti detrake.

Ti ena moman dou, moman eg; moman boner, moman maler. Enn gramaten Kamla ti vinn kot Timi. So lizie ti gonfle ek rouz. Ti kler ki li ti pas enn lanwit blans.

- Ki to gagne mo fifi?

- Celimène ...

- Li'nn kit twa?

Sanglo ti chombo so lagorz. Celimène dan lopital. Enn aksidan grav dan travay. Li finn brile. So sitiasion grav.

- Kifer to pa ti telefonn mwa yer? Mo ti pou vinn res ar twa.

De zour pli tar Celimène ti mor. Bann fami Celimène ki ti refiz frekant li ler li ti vivan, deswit koumans enterese ar so dibien ki li ek Kamla ti konstrir ansam. Kouma later ek lakaz ti lor nom Celimène parski li ti aste later la avan li ti zwenn Kamla e ler zot ti desid pou ranz zot lakaz tou papie ti fer lor nom Celimène pou rezon pratik, bann fami la ti dimann Kamla kit lakaz la malgre ki li, ansam ar so partner, ti finans konstriksion. Lalwa pa ti rekonet drwa partner vivan dan enn relasion koup-mem-sex. Me erezman Celimène ti ensiste pou met meb, tou lezot zafer dan lakaz ek zot kont seving lor nom Kamla.

Timi ti dir so tifi ki li ti kapav vinn viv dan lakaz so paran me Kamla ti prefer lwe enn ti lakaz pou gard so lendepandans.

Sinndi ti kontinie okip Timi ek so fami ziska ki Bondie ti ramas li. So zanfan ki ti andikape - li ti trizomik - ti viv bien lontan, plis lontan ki labitid parski, Timi ti panse, tou dimoun ti donn li boukou gate. Mem Samy ki normalman pa ti montre so emosion, ti okip ti bonom la. Samy ek Sinndi ti ena enn relasion bien diskre. Akoz sa zame li ti marye. Ler Sinndi ti gagn kanser e dokter ti donn li bien tigit letan pou viv Samy ti move kalite bouverse. Enn zour Timi ti al get li dan so ti apartman ki Samy ti fer aranze dan plas depandans. Sa lepok la Sinndi ti aret travay parski so maladi ti bien avanse. Timi ti trap so lame zantiman e ti dir li: " Tou sa letan la to ti mo belfi e mo pa ti konn nanye, mo Sinndi." Larm dan lizie, Sinndi ti bes so popier.

Aprè bon rezilta dan segonder Timinn ti al liniversite pou vinn avoka. Li ti bien enterese ar politik. Akoz samem li ti swazir profesion liberal. Omar ti swazir pou rant dan biznes so nana, papa Aisha Bibi.

Apart ekout nouvel lor rajo ek televizion, Timi pa ti gagn boukou niouz lor politik. Dinesh ti retir li e bann zenn ti pran labar dan DSD ki ti pe fer enn travay extraparlmanter orizinal. Aprè enn ti peryod prosperite, pei ti rerant dan difikilte parey kouma boukou pei ki pa ti pe kapav fer fas diktatir siperpwisans. Problem se ki ti ena enn sel siperpwisans. Si ti ena de, bann diferan pei ti pou

kapav zwe enn kont lot. Dan pei kouma dan lemond, fose ant ris ek pov ti pe elarzi e bann gra-gran promes prosperite pou tou dimoun atraver komers lib zame ti trouv lizour. Okontr. Dan bann pei pov bann vre entelektiel ti pe kontinie rod solision. Kan lapli tonbe pa al kasiet dan lagel reken.

Ver lafen 2024, enn letid enportan, dapre lagazet, ti tourn far lor politik dan peryod 1970-1995. So konklizion se ki si lalign ki ti trase sa lepok la ti kontinie pa ti pou ena katastrof ki pei ti pe traverse. Ti ena enn sapit enportan lor Minispalite Grangob-Bonnavenn sou administrasion 'Tantinn Timi'.

Kouma li ti lir lagazet, Timinn ti telefonn so granmer ki ti pe viv dan enn home pou vie dimoun.

- To enn gran dimoun Meme. Lagazet pe koz to koze zordi. ... Bernard ek mwa nou pe vinn get twa seswar.

Timinn pa ti koz long lor telefonn parski li kone ki sa ti bien penib pou so granmer ki ti ase sourd e ki ti deteste koz lor telefonn.

Apre so letid iniversiter Timinn ti al travay dan boukou pei ziska laz karant-an. Li ti fek retourn dan pei ar so mari, enn Sinwa Hongkong, ki ti apel Bernard. Drol! Apart so Meme li pa ti ena personn dan pei. Pandan so labsans ti ena enn lepidemi Ebola serye dan pei e simitier ti ranpli ar zanfann Timi. Mem so zoli Omar ti pas dan pake. Lerlamem li ti fer vann tou so dibien pou al viv dan enn home.

Lagazet ek televizion ti rod fer reportaz lor Timi; zot ti rod enterviou. Politisien ti pe rod gagn milaz lor so vie ledokabose ar laz ek souffrans. Me li ti refize.

Zour so laniverser sant-an, preske enn-an pli tar, Minis Sekirite Sosial ti debark dan home akonpagne par zournalis lagazet ek televizion pou donn li enn bouke san roz ek enn chek san mil roupi. Ti pou osi anons enn desizion gouvernman pou sanz nom Minispalite Grangob-Bonnavenn, pou rebatiz li Minispalite Tantinn Timi e fer Timi vinn sitwayen-doner avi.

Manejer home ti dir li li pa gagn drwa refiz sa kalite loner la. Li ti bizen prepar li. Dan senk minit Misie Minis ti pou rant dan so lasam ki, sa zour la, ti prop ek parfime. Ti ena fler artifisiel partou e apre seremoni ti pou reramas zot pou enn lot gran lokazion.

"Bann ipokrit la", ti so dernie panse.

Ler delegasion ofisiel ti rantre, enn figir imobil - kot rid vieyes ek sikatris lasid ti melanze pou dir "Chou! Zot pa'nn gagn mwa!" - ti fixe zot dan vid.

PRENSES PRATHNA

Pou tou bann toktok lor later.

© Dev Virahsawmy
All rights reserved

SAPIT 1

Enn fwa dan pei Banndoukland ti ena enn Sadou ki ti viv dan lafore Makonde anba enn pie lafours. Sadou la ti ena enn gran pouvwar mazik. Li ti rapel lepase, li ti konpran leprezan e li ti souvan okouran bann evennman avan ki zot ti deroule. Enn zour ler li ti pe medite li ti tann enn lavwa profetik ki ti revel enn orak: "Banndoukland pou rant dan so faz Bomatom Bharat, so Kalyoug, ziska ki enn tifi, enn zanfan mirak, pou vinn efas fernwar e permet reyon soley travers lekran gaz pwazon." Sadou ti fer enn sourir, pran so baton, al dan direksion soley leve kot li ti sir li ti pou zwenn zanfan mirak.

Pou Sadou enn long lamars ti koumanse. Kouma li ti perdi labitid marse ousa fer lekzersis, bien vit li ti fatigue. Li ti bizen asiz lor ros dan bor sime pou regagn respirasion me avek pratik so landirans ti amelieure. Li ti pe kapav kouver enn long distans sak zour. Sak zour li ti pe santi li enpe pli pre ar Prathna, zanfan mirak. Pou pa perdi letan, li ti evit landrwa abite; dormi an plen-ner; manz fri, maniok, patat; e bwar laroze matinal lor petal fler. Enn zour ler li ti pe apros enn lakrwaze, depi lwen li ti santi enn prezans me li pa ti trouv nanye parski sime la ti kas kontour e bann touf ti pie ti pe bar gete. Enn kout sek, kouma enn vizion, so prop zimaz paret divan li koumadir li ti pe get dan laglas. Zimaz la ti koz premie.

- Depi de zour mo pe atann twa Karann. Kifer to anretar?

- Anretar?

- To pa ti tann mwa pe dir twa degaze? Mo apel ...

- Ayo Karinn! We, mo ti tann twa me enpe lwen. Mo kwar mo pe vinn sourd.

Ayo!

- Non, to pa sourd. To lespri ki fouka. Enn zwazo sante e to arete pou kontanple so bote. Enn fey tonbe e to ramas li. Ki to fer ar tou sa bann fey mor la? Bon degaze! Karonn pe atann nou dan prosenn lakrwaze. To'nn manze?

- Wi, koko, banann e mo'nn bwar fangouren.

- Mo espere Karonn pa perdi sime. Sa enn lot sa! To dir li tourn agos, li li tourn

adrwat.

- Kouma to kone Karinn?
- Karann, to pa'nn tann li dimande kot nou ete?
- Ayo! Lavwa bien feb. Aster mo tann li bien.
- Normal to pou tann li bien. Li la divan twa.
- Kotsa?
- La anba pie bangasay. Normal li pe antone. Apre li pou dir li gagn kolik.

Trwa Sadou, Karann, Karinn ek Karonn ti kontinie zot larout. Amizir zot ti marse, zot vites ti akselere. Si touletrwa ti kouma Karinn zot ti pou avans pli vit. Souvan Karonn ti tourn dan move sime e lot de la ti bizen al lasas li. Kriye li pa ti ase. Li ti fons drwat, fer koumadir li pa ti pe tandé. Karann, so kote, ti kas zot lelan parski enn papiyon ti pe zwe kouk ar mous dimiel. Parfwa Karinn ti sap lor kal.

- Karann, aret koz nenport! Fode pa fer Prensés Prathna atann.

Karonn pa ti konpran.

- Prensés?

- Me wi bourbak! So papa Lerwa liniver. Normal bizen apel li Prensés, Prensés Prathna. Peyna letan pou perdi. Twa Karann to vey Karonn, anpes li perdi sime; twa Karonn to vey Karann, anpes li aret enn tren pou li krase. E zot toulede, swiv mwa. Apartir aster nou marse aswar e repoze dan lazourne.

- Ayo! Kifer?

- Ayoyo! Kifer?

- Aret zot ayo ek zot ayoyo. Zot trouv sa zetwal briyan laba dan les. Limem ki pou endik nou nou sime. Swiv mwa.

Amizir soley ti pe kouse zetwal la ti pe vinn pli briyan e li ti pe deplase lantman pou permet nou trwa Sadou swiv li. Pandan plizier semenn zetwal la ti gid zot. Enn swar zis minwi li ti arete. Trwa Sadou ti arete e kouma ti pe fer bien nwar zot ti prefer atann soley leve.

Anba enn gran pie lafours nou trwa Sadou ti dormi enn somey telman profon ki ni barlizour, ni sante zwazo tou kouler ti reysi kas zot somey. Ti bizen enn reyon for saler lete lor zot lizie pou ki zot realize ki ti finn ariv zot. Karann ti koz premie.

- Ayo! Sa reyon soley la li kouma enn benedikcion lor mo popier.

Karonn ti azoute.

- Ayoyo! Soley pe mouy mwa.

Karinn ti aret so lelan.

- To pe transpire, gopia.

- Ayoyo!

Karinn ki toultan ti pran desizion vit, ti dir zot ki bizen fer. Me kot ekzakteman ti bizen ale li pa ti sir parski aköz soley ti pe briye, zetwal-gid pa ti vizib. Karann ti bizen anpes Karonn perdi sime; Karonn ti bizen anpes Karann fer ler an plen-ner. Karonn ti dimande.

- Ayoyo! Kot pou ale?

- Bizen atann soley kouse. Lerla zetwal-gid pou vinn vizib. Li pou dir nou.

Apenn li ti fini koze, lalinn ek soley ti fer enn lalians pou plonz Planet Ter dan nwar total. Kouma far dan nwar zetwal-gid manifik e imobil ti koumans flase.

- Ayoyo, li pe apel nou.
- Ayo, ala zoli la!
- Kot Karonn?
- Mo kwar li laba.
- Kotsa?
- Laba.
- Karonn, kot to pe ale?
- Ayoyo, li pe apel mwa.
- Kisannla?
- Prensés Prathna. Ayoyo, li tousel pov jab la!

Sannkoutla Karinn ek Karann ki ti swiv Karonn. Zot rant dan enn vilaz kot tou dimoun ti sitan okipe ar zot prop lokipasion ki zot mempa ti remark prezans trwa etranze. Ti ena enn misie dan so karo. Ler trwa Sadou la ti dir li bonzour, li ti get lao dan lesiel e ti kriy for: "Boukou-boukou douk! Lapli pou tonbe." E li ti kontinie so lokipasion. Enn madam ti pe donn poul manze dan so lakour. Ler bannla ti dir li namaste, li ti galoupe, rant dan so lakaz, resorti ar enn balye e ti koumans balye lapousier dan ler. Karann ti enpresione. Me de lot la ti trap so lame, ris li. Ler ti ariv divan enn lakaz abandone, Karonn ti arete.

- Ki to gagne Karonn?
- Ayoyo! Li ladan do dos.
- Kisannla?
- Nou Prensés Prathna, dos.
- Kouma to kone?
- Zot pa tann li pe apel nou?

Ler zot ti rant andan zot ti trouv enn tipti tifi, enn zanfan mirak.

SAPIT 2

Li ti enn tifi wit-an apepre. Li ti bren; li ti met enn long rob ble lesiel ki ti desann ziska so sevi; lor so latet li ti ena enn sapo lapay e dan so lipie enn per champal. Karann ek Karinn ti vinn gounga ar sok. Karonn ti premie pou koze. Li ti dimann Prathna: "Depi kan to la beti?"

- Mo fek arive ... zis avan zot rantre. Ou, ou ? ... Pa dir mwa. Ou ou Karonn. Sannlala Karinn, lotla Karann.
- Bravo! San lor san.

Prensés Prathna ti enn tibout bonnfam. De ledan dile divan ti finn tonbe; li ti tourdey; enn so lipie ti enpe pli kourt ki lot. Me so prezans ti kouma kouran elektrik. Karinn ti dimann li si li ti fen? Fatige? Non, li ti ni fen, ni fatige.

Karinn ti zet enn koudey rapid otour li e ti pran detrwa desizion vit. Premie dabor ti bizen met lord dan lakaz, prepar enn lasam pou Prensés Prathna e enn

lot pou bann Sadou; answit ti bizen netway lakour, pas enn kout lapentir, balizonn miray, plant enpe fler ek legim, ranz enn poulaye ek enn lekiri. Travay pa ti manke me tou ti pe mars kouma mirak.

Detrwa zour pli tar ler bann pasan pase zot ti gagn sok. Personn pa ti rapel ki ti ena enn zoli lakaz koumsa. Zarden plen ar zoli fler, rido afler lor lafnet e toultan ti ena enn bon parfen manze ki ti pe fit zot lapeti. Me drol! Zame zot pa ti trouv personn. Dimoun ti pe koumans koze. Kisannla ti pe viv dan sa zoli lakaz la? Bon lespri ousa movezer? Kikfwa ti bizen all rann zot enn vizit. Zot ti fezer? Ousa timid? Kiryozite ti pe trangle zot. Bann misie ki ti pe al travay lor bisiklet ti pe gagn pann zis divan lakaz la; bann madam ki ti al sers lerb pou nouru kabri ek vas ti santi fatig zis divan lakaz la. Tousa ti enn senn pou ki zot ti kapav louk enn kou dan lakaz la. Me abba! Louke ti dan vid.

Enn gramaten ti ena bel exsitation dan vilaz. Dan lavarang ousa lor lafnet sak lakaz ti ena enn kart envitasion. Prensès Prathna ek so trwa Sadou ti gagn gran plezir envit zot dan enn gran fet ki pou dire ziska minwi. Ti pou ena manze, bwar, danse ek spektak mazik. Tou dimoun ti envite, so vie kouma so zenn, so madam kouma so misie.

Kot pou met tou sa dimoun la? Zour fet la, amizir ki envite ti pe arive, lakaz ek lakour ti pe grandi e finalman divan zot lizie ti ena enn gran sato. Partou-partou ti ena latab garni ar manze spesial; mizisien ek artis ti pe donn lagam; ti ena spektak pou zanfan, adilt ek gran dimoun. Ti enn fet mahasiper. Jalsa ti telman korek ki personn pa ti panse pou konn propriyeter fet ki pourtan ti parmi zot. Tou dimoun ti remark trwa bonom ek enn tifi wit-an ki ti bwat-bwate enpe. Zot ti partou e toultan zot ti ena enn bon parol pou tou dimoun. Ti ena enn moman kot lagam sega ti telman maja ki Karann dir Karonn: "Ayo! Mo anvi danse." Karonn ti reponn: "Ayoyo! Mo 'si parey."

San perdi letan zot ti trap lame Prensès Prathna e ti koumans trase. Vadire profesyonel. Tou dimoun ti antoure. Mem Karinn ki ti pe boude okoumansman ti rant dan jalsa. Karann, Karonn ek Prensès Prathna gagn sok, dir ou. Ver minwi enn santer ar so lagitar koumans sante. Ti enn sante tris. Tou dimoun ti ekoute, enn mous pa ti anvole:

ODEK

Odek,
lalinn laba pe zigzage, enn gro zetwal pe aval li;
soley pe perdi so petal ki grene kouma vit kraze;
larkansiel ki finn gagn enn fit pe pandi ar lakord enn wit.

Gro zero manz ti zero, samem nou takdir mo bayo.
Bliye to tanbour tanbourye!
Ramas to ravann ravanie!
Lapli finn mouy lapo bouk.

Odek,

Laflam pe griye Makabe e so soufrans pe touf lesiel;
lasid pe ekrire ar lank rouz lor ros lagal Montagn Signo;
lasann pe anvole partou, ranpli poumon ar lamor gri.

Gro zero manz ti zero, nou dal pa pe kwi do matlo.
Bliye to tanbour tanbourye!
Ramas to ravann ravanie!
Lapli finn mouy lapo bouk.

Odek,
Disel finn fini bwar lamer, leponz pe bronze lor disab;
niaz lao gagn lafiév karant, pe rod meksinn dan koray mor;
enn dernie dofen pe kriye, peyna zorey pou ekout li.

Gro zero manz ti zero, dife dan langka mo frero.
Bliye to tanbour tanbourye!
Ramas to ravann ravanie!
Lapli finn mouy lapo bouk.

Odek,
Nou bann zanfan pa rapel yer, zot viv dan zordi permanan
e zot refiz get pli divan - pou zot dime pa ekziste.
Ayo ki erer nou finn fer? Nou finn fer lavi vinn lanfer.

Gro zero manz ti zero, tou finn vinn golmal mo dalon.
Bliye to tanbour tanbourye!
Ramas to ravann ravanie!
Lapli finn mouy lapo bouk
finn mouy lapo bouk
finn mouy lapo bouk
finn mouy lapo bouk ....

Enn kout sek, zis minwi, tou lalimier tengn, sato disparet e bann artis fonn. Lao dan lesiel enn boul enkandesan ti envit dimoun retourn lakaz e montre zot sime dan nwar. Tou dimoun marse, retourn lakaz vadire dan enn rev. Dan zot lakaz bann Sadou ti pe tengn lalanp pou al dormi. Karann ek Karonn ti ole konpran ki ti arive.

- Ayo! Ala ti bon la!

- Ayoyo! Mo 'si parey. Karinn, to kapav explik mwa ...?

- Pa sey konpran. Nou pe viv dan sant enn gran mirak. Nou al dormi. Pa fer tapaz. Prensens finn fini gagn somey.

SAPIT 3

Lelandime lavi normal ti retourne. Anfen preske normal. Dan vilaz, dan lespri dimoun anzeneral ti ena enn gou merveye. Person pa ti kone kifer me boukou dimoun ti santi enn ti lazwa spesial, enn santiman boner ki pa ti kapav explike.

Li ti enpe koumadir pe get figir enn baba fek ne. Enn mirak vivan. Me ti ena osi detrwa ki ti pe santi egrer lestoma monte. Parmi ti ena Banndouk alias Lalang Soumra. Lavey ler tou dimoun ti pe amize, leker kontan, Banndouk so groker ti pe fer li gagn maloker. Li ti kasiet dan enn kwen pou espionn deroulman. Li ti enn mous dan larme Lerwa, Samazeste Dandouksingh Mahaking e li ti gagn so galon kaporal parski li ti enn sef dan raporte, palabre ek pas siro. Dan vilaz person pa ti fer li konfians me tou dimoun ti per li parski li ti zanfout, piner ek san pitie. Depi ki li zanfou li ti ena lar kas lakok sekre e lera vann lenformasion la ar seki donn plis pitay ek zwisans. Anplis li ti enn move krab. Akoz touse dimoun dan vilaz ti apel li Banndouk Lalang Soumra. So lespri biznes ti dir li ki si li konn trase, nouvo deroulman, nouvo sitiasion ousa nouvo evennman ti kapav plen so pos. Bizen aksepte ki dan so domenn li ti enn sef, enn mahamous. Ler tou dimoun ti pe okip zot zafer, li li ti al pionn kote lakaz Prens Prathna. Lor enn oter, anba enn pie, deryer enn touf, ledi apiye kont tron-zarb, li ti vey tou detay. Tou ti paret kouma enn lakaz normal. Bann rido lafnet ti ouver pou les reyon lalimier pous imidite dan lakaz; ti ena lavwa enn tifi ki ti pe sant 'Zozo Mayok'; dan lakour ti ena trwa bonom ki ti pe okip zarden. Pa ti ena nanye spesial. Me kifer enn ti signal dan latet Banndouk Lalang Soumra, ti pe dir li ki normal pe kasiet pa normal? Li veye, veye, veye ziska ...

Enn lavwa dous ti kas so somey. Ler li ti ouver so lizie, li ti trouv enn tifi, frazil me kokas, pe dibout pre kot li.

- Hen!

- Mo kapav ed ou, tonton?

- Ed mwa?

- Wi, ou'nn tom lor later e fourmi rouz finn antour ou.

Banndouk ti sote.

- Kotsa? Kotsa?

- Mo'nn fini fer zot ale. Pa per!

- Per!

- Ena dimoun per fourmi. Mwa mo pa per zot. Akoz sa zot pa pik mwa. Mo pa fer zot dimal, zot 'si zot pa fer mwa dimal.

- Kouma to apele?

- Mwa mo apel Prathna?

- Prathna?

- Dan enn pei bien-bien lwen, lot kote lesiel, prathna vedit lapriyer.

- Lapriyer?

- Ou kouma ou apele, tonton?

- Mwa, mwa mo ... Sssm ... Lllan ... Bbbbanndouk.

- Difisil ou nom la.

- Apel mwa Banndouk.

- Banndouk? Enn nom drol. Ki vedit Banndouk?

- Bbbeeee! Pa kone.

- Ou pa konn ou nom?

- Mo konn mo nom me mo pa konn so sinifikasion.

- Atann mo dimann Karann, Karinn, Karonn.

- Karannkarinnkaronn?

- Non. Karann li enn dimoun, Karinn li enn lot, Karonn li enn trwaziem. Ala zot laba, pe okip nou zarden. Les mo al apel zot.
- Non, pa fer sa. Mo anvi koz zis ar twa. Prathna, dir mwa kisannla sa trwa bonom la. To papa ek to de tonton?

Prenses Prathna ti riy enn ti riye rar koumadir enn ti laklos kristal pe petiye ar lazwa.

- Kifer to riy mwa?
- Pa pe riy ou tonton. Mo trouv ou koze komik. Li ti rakont Banndouk ki li ti fek fer zot konesans, ki li koz ar zot mem zot pa la, ki zot finn gagn enstriksion ar so papa pou vey li ek okip li.
- To papa? Kisannla to papa?
- Limem lerwa.
- To papa lerwa? Lerwa to papa?
- Pa sa lerwa la. Enn lot. Vre lerwa.
- Vre lerwa! Ki to'le dir?

Prenses Prathna ti santi ki li ti finn rant dan enn lak. Par telepati li ti dimann sekour e trwa Sadou ti paret. Karinn ti koz premie.

- Beti, finn ler pou retourn lakaz. Ase zwe.

Karann ti azout so bout.

- Ayo Prathna, nou'al lakaz fifi.

Normal Karonn ti pou met so bout.

- Bizen fer vit Prenses.

Banndouk ti sot lor sa.

- Ki ou'le dir? Prenses?

Toule trwa Sadou ti reponn anmemtan.

- So nom gate Prenses. Nou'ale fifi.

Prenses Prathna ti rapel enn ti zafer.

- Karinn, ki vedir banndouk?
- Banndouk? Banndouk ... mo kwar li vedir fizi. Kifer?
- Akoz samem.

Karinn, Karann, Karonn ek Prenses Prathna ti retourn kot zot. Banndouk ti get zot disparet deryer feyaz. So lizie ti fixe sirtou lor Prenses Prathna. So ti bwate, so lipie enpe kroze marmit ti fer li rapel enn vie proverb dan Banndoukland:

Kan marmit bwi, fernwar vantar,
Kroze marmit tengn dezespwar.

SAPIT 4

Lelandime, boner gramaten, avan tou dimoun, Banndouk ti al tap laport Samazeste Dandouksingh Mahaking pou raporte seki li ti kone. Ena enn ti group teroris danzere ki ti pe prepar sibversion kont Samazeste pou met lor tron enn lot lerwa ki zot ti apel vre lerwa. Anplis ti zot pe antrenn enn ti tifi pou vinn prenses. Zot ti apel li Prenses Prathna.

- Ki laz li ena?
- Set, wit-an.

- Banndouk, aret to komeraz! Ti baba pe fer sibversion?
- Kwar mwa Mazeste, zot fer jadou. Mirak mo dir ou.

Dandouksingh ti enn lerwa dan douk. Li pa ti kontan pran desizion. Kan ti ena enn desizion pou pran, li ti apel so bann minis, les zot pran desizion. Si rezilta ti pozitif, normal li ti pran tou grander. Si rezilta ti negatif, li ti fer sot detrwa latet. Lepep ki ti kontan tamasa ti kontan get ekzekision. Kan disan ti koule zot ti gagn zwisans apar. E lerala pozision lerwa ti vinn pli for parski lepep ti kontan e ti sote-pile, kriye for-for, "Sa zom!"

Li ti donn lord.

- Fer vinn mo bann minis, mo bann konseye, mo bann minis-konseye e mo bann konseye-minis.

Enn timama apre lasal tron ti ranpli ar kourtizan, kourtie, komiser, komisioner, arpanter, arkanter, bayan, bayanter, e bachara ki ti an mazorite. Fer ler ek koz nenport ti pe fane partou kouma enn lepidemi. Mo tann dir ki so minis lanvironnman ti pe pans pou met enn tax lor koze pou diminie polision sonor me so konsye ti dir li fer atansion parski so prop kont tax personel ti pou vinn tro ot. Kisannla kontan pey tax?

Samazeste Dandouksingh Mahaking ti dimann Banndouk explik bannla problem la. Pa bizen dir ou! Kan Banndouk ti gagn sans koze e ki ti ena dimoun oblize ekoute so lalang lor vites ti pran sime zeping olie sime zegwi.

- Bonzour otankevouzet! Bonzour, namaste, goudmorning, salam malekom! Malgre mo ran sosial, malgre mo B.A (SBF) ...

- Ki ete sa?

- Sat but failed.

- Banndouk, finn dir twa koze. Aret zaza. To'le mo plen to latet ar diplom?

- Pardon Votmazeste. As I was saying, since brevity is the salad of nef? Dis? ... of ... wit, les mo dir zot ena douniya dan toufann kouma ena toufann dan douniya. Krose marmit pe met dan zar. ...

Lerwa ti oblize entervenir pou donn lenformasion anbref. Ti bizen pran desizion. Me ki desizion? Aret bann sibversif. Eliminn sibversion. Me sibversif kapav kasiet, degize. Kouma pou kone? Enn paser siro repite ti sot lor lokazion pou fer lerwa plezir.

- Sel solision Votmazeste, avoy zot tou manze. Dan liv istwar mo ti lir ki enn lerwa ti touy tou zanfann pou anpes sibversion fann so pikan.

- Pa liv istwar, gopia! Dan Labib. Kouma to apele?

- Gopia, Votmazeste!

- Mwa mo fek apel twa gopia parski to enn gopia. Me ki to vre nom foutou?

- Gopia, Votmazeste!

- Gopia. ... Savedir to swiv to desten. Ki to ti dir nou bizen fer?

- Touy tou zanfann ant set ek di-zan, Votmazeste.

- Mwa mo dan douk e mo antoure ar bann gopia, bourbak, voryen, nenport, gonaz. Nou dan veritab dife. Dife dan langka! Marmit pe bwi!

- Kan marmit bwi, fernwar vantar,

Krose marmit tengn dezespar.

- Ki ariv twa Gopia?
- Pa mwa sa, li sa.
- Li, kisannla?
- Banndouk.
- Banndouk, to pe fer transfiz? Tansion twa!
- Non Votmazeste. Depi yer, kouma mo tann mo 'marmit' vie proverb sort dan mo labous kouma orak. Dir ou bann zom koup mo lalang. Kouma ou kone, lalang peyna lezo. Li bat fol, li fer Soumra perdi pwen.
- Taler nou okip twa. Ala mo desizion. Pa kapav nek swiv seki lezot ti fer; pa kapav fer zako, fer peroke. Nou bizen enn solision orizinal ek dirab. Nou bizen kreatif. Non! Pa neserer disan fane. Bizen may responsab, avoy li an-ekzil. Kisannla responsab?
- Krose marmit.
- Ala li rekoumanse! Taler twa ki pou al an-ekzil, Banndouk.
- Pa mal konpran Votmazeste. Tifi la so lipie krose marmit.
- Ayo gopia, to pa ti kapav dir mwa sa depi koumansman.
- Pa mwa sa Votmazeste.
- Mo kone Gopia. Twa to Gopia; li li Banndouk gopia. ... Bon fer ramas li, avoy li lor Lil Galimacha. Ena plen galimacha laba. Li va vinn Penses Galimacha.
- Votmazeste!
- Wi Banndouk.
- Ki pou fer ar so trwa Sadou?
- Avoy zot montre galimacha fer yoga.

Enn semenn pli tar ler lerwa ti dimann so bann minis si zot ti finn regle zafer krose marmit, li ti aprann ki krose marmit ti pe pouse partou kouma sanpiyon apre lapli. Partou, dan lari, dan lekol ti ena par ta bann tifi set, wit-an, enn lipie pli kourt ki lot, ledan divan manke, lizie enpe tourdey ek lipie enpe krose marmit. Mem dan sato lerwa, tou zanfan ti vinn koumsa. Pir, zot tou ti pe dir ki zot ti apel Prathna. Bann gran peto gagn kongolo. Lerwa so leker ti desann dan so vant. Bwat sa!

SAPIT 5

Kouma zot ti gagn nouvel ki ti ena enn mouv pou avoy Penses Prathna an-ekzil, trwa Sadou la ti prepar enn plan me zot pa ti kone ki ti ena enn siper masiswa ki ti gagn enstriksion pou vey Penses Prathna e anpes maler tom lor li. Masiswa la ti pe met lide ki bizen dan latet trwa Sadou. Trwa Sadou la ti desid pou al kasiet Penses Prathna damilie enn gran lafore kot anpe zot ti pou kapav okip so ledikasion e prepar li pou efas fernwar e permet reyon soley travers lekran gaz pwazon.

Trwa Sadou ek Penses Prathna ti bizen enn peryod dan Bannwas. Penses la ti bizen letan ki neserer pou gagn matirite. Bann Sadou 'si ti ena pou aprann. Karinn ti dir so de konper enn zour:

- Mo ti fane. Zot ti ena rezon kan zot ti dir mwa pa organiz sa tamasa la. Mo ti

vinn enpe fezer. Dan fer fanor mo ti met lavi Prensés andanze. Mo vanite, vantardiz ti pou met nou gran travay dan lakle.

Lot de la ti bos tayt. Zot kone ki zot pa ti obzekte ar lafors. Enn ti obzeksion timid-timid fasil pas pou wi. Zot pa ti realize foul-foul kosekans zot vantardiz. Anplis li ti bien bet perdi letan lor lepase. Zot toule trwa ti realize ki se lavenir ki ti enportan. Ti bizen fer seki nesese pou prepar teren. Dabor ti bizen enn lakaz konfortab pou ki Prensés Prathna so devlopman pa bloke. Answit ti bizen plant manze. Toule kat ti vezetaryen. Ti bizen nouri kabri pou gagn dile. San perdi letan zot ti fer leneseser.

Di-zan ti pas bien-bien vit. Prensés Prathna ti vinn enn zoli mamzel. So long seve nwar ti desann drwat lor so ledò. Parfwa li ti tres li, parfwa atas enn lake seval, parfwa fer enn poutou. Nenport ki manier, so bote ti kas pake. Li ti ena zoli ledan e so tourdey ki ti touzour la ti donn li enn regar spesyal, lenpresion ki so lizie trouv pli lwen, pli profon ki lizie normal. So enn lipie ti touzour enn ti lide pli kourt ki lotla me so kroze marmit nepli ti vizib.

Nou trwa Sadou ti pe get zot zanfàn grandi ar fierte, ar boukou lazwa. So rob ble ek so sapo lapay 'si ti pe grandi amizir li grandi. Akoz sa dan lespri nou trwa Sadou Prensés Prathna tipti ek gran ti mem zafer e dan zot latet li ti pou toultan zot ti baba.

Prensés Prathna ti devlop enn pasion pou zanimo, ensek, plant, lerb ek fler. Nanye pa ti sap dan so gete. Li ti obzerv zot, pran not, fer bann experyans, fer bann gref. Amizir letan ti pe pase li ti koumans konn bann diferan reméd pou bann diferan maladi. Bizen rekonet isi ki bann Sadou ti pe fourni li boukou lenformasion. Me li pa ti pe zis gard dan memwar seki li ti pe aprann ar lezot. Li ti ena enn lentelizans spesyal ki ti pe permet li dekouver seki ti envizib pou lezot. Nou trwa Sadou parfwa ti gagn sok ar li.

Gramaten boner, apre ki li ti finn aranz so lili e met lord dan so lasam, li ti rant dan fon lafore. Trwa Sadou ti dir li ki zot ti pou okip manze. Donk li ti ena tou so letan. Li ti konn bann fri sovaz ki bon ek fri ki pa bon. Li ti kone osi ki ti ena fri ki pa ti bon pou manze me ki ti donn enn dile ler kas li. Sa dile la ti enn meksinn kont douler vant ki li ti gagne sak fwa ki li ti pe gagn so reg. Ti ena enn feyaz ki ti kime kouma savon. Li ti servi li pou bengne dan ti rwiso ki ti pas deryer zot lakaz. Prensés Prathna ti erez e bann Sadou zot leker ti kontan.

Pandan sa di-zan la ti ena bel-bel sanzman dan Banndoukland. Samazeste Dandouksingh Mahaking pa ti enn tro move dimoun. Me kouma li ti malad-malad li ti deleg responsabilite ar plizier minis sou responsabilite so sef-minis ki ti apel Baron Toupoumwa, so prop ti-frer. Toupoumwa ti ena enn gran anbision pou limem e li ti pe servi lafors Banndoukland pou reysi satisfè tou so dezir. Non selman li ti pran kontrol e diriz tou bann biro, li ti ole osi fer tou bann lezot lerwa dan bann pei vwazen vinn poz zot kouronn kot so lipie. Pou li Banndoukland ti bizen vinn Bomatom Bharat. Akoz depans militer, ti bizen ferm lekòl ek lopital. Dokter, ners, profeser ek zelev ti oblize rant pioner. Tou dimoun

ti bizen met iniform.

Laplipar lerwa lor vites ti sayde ar li pou gagn enn bout dan partaz gato. Me ti ena ennde ki ti pe reziste mantalite kaptou. Pli zoli, alenteryer Banndoukland ti ena bann ti group dimoun ki pa ti dakor ar lespri dominer Toupoumwa. Lagazet ti apel zot "Toktok" parski pou rant dan zot renion ti bizen tap laport de fwa: tok, tok. Bann toktok pa ti bien kone kot zot ti pe ale. Zot pa ti form enn mouvman politik; zot pa ti ena enn manifes; zot ti kont lidersip. Dan zot program ti ena zis de mo: lamour ek liberte. Dapre zot ar sa de lagren disel la tou manze ti pou gagn bon gou.

Enn zour enn group toktok ti desid pou fer enn retreat dan leker lafore. Ti ena sis tifi ek sis garson ki ti prepar enn wikenn reflexion lor diferan aspe lavi. San realize zot ti pik zot latant dan bor enn rwiso pa tro lwen ar lakaz kot Prensès Prathna ek trwa Sadou ti pe reste. Aswar zot ti alim enn dife pou griy pwason ki zot ti lapes e apre dine zot ti koumans sante. Kouma divan ti pe soufle dan direksion lakaz Prensès Prathna, li ti santi enn loder drol e pli tar li ti tann enn lamizik nouvo. Li ti pran direksion landrwa kot loder ek lamizik ti pe sorti e ler li ti ariv pre, li ti kal deryer enn pie lila pou louk douz zenes apepre mem laz ar li. Enn ladan ti pe sant enn sante dou ek tris.

MO TI MATLO

Mo ti matlo,
souy to lizie mo ti koko!
Anou ansam travers aswar,
obliz soley lev so latet
mem nou kone li pou'al kouse.

Ayo matlo,
To papa finn ramas maler,
amenn lakaz donn to mama;
dan so dile to pov mama
san li kone finn les maler
ranz nik amer, touy to boner.
Mo ti matlo,
souy to lizie mo ti koko!
Anou ansam travers aswar,
obliz soley lev so latet
mem nou kone li pou'al kouse.

Ayo matlo,
To granpapa so granpapa
ti bril karo, ti bril danbwa;
ti sem disab dan plantasion,
dan lesiel ble ti kras pwazon.
Aster to mank respirasion.
Mo ti matlo,
souy to lizie mo ti koko!

Anou ansam travers aswar,
obliz soley lev so latet
mem nou kone li pou'al kouse.

Ayo matlo,
to tonton ti enn gran saser
ki ti servi so konesans
pou efas net tou diferans,
kraz lopital ek dispanser.
Aster peyna ners pou swagn twa.
Mo ti matlo,
souy to lizie mo ti koko!
Anou ansam travers aswar,
obliz soley lev so latet
mem nou kone li pou'al kouse.

Ayo matlo,
To lizie dir to pa kone
ki to ete, ki bizen fer,
kot pou ale, kifer to per.
Mo pov matlo, bann gran peto
finn deside to enn zero.
Mo ti matlo,
souy to lizie mo ti koko!
Anou ansam travers aswar,
obliz soley lev so latet
mem nou kone li pou'al kouse.

Ler li ti fini sante, Prensès Prathna san panse ti aplodi. Tou lizie ti tourne dan so direksyon. Zot ti may li anplen. Li ti fer enn demars pou ale. Enn lavwa ti dir, "Pa ale mamzel."

SAPIT 6

Dan sato Samazeste Dandouksingh Mahaking ti ena enn gran tourman. Enn gramaten ler li ti pe al donn li so meksinn, serviter lerwa ti dekouver ki Samazeste ti mor dan lanwit. Bann palabrer (ou kone partou ena sa!) ti pe fer kwar ki kikenn ti finn avoy li manze ousa, si ou'le, ti donn li enn koudme aret respire. Baron Toupoumwa ek so konfianser, Kaptann Toutouk Touni, ti organiz enn lanterman spektakiler ek enn semenn dey nasional. Zot ti telman bien fer zot grimas ki lanterman rwayal ek dey nasional ti permet Baron ek Kaptann vinn de ero nasional. Ti mem met zot larm dan fiol e sa ti pe vande kouma gato-pima so-so e dimoun ti pe met bann fiol la akote stati bondie parski zot ti ena pouvwar mazik dapre piblisite.

Kouma dey nasional ti fini, nouvo fennsifer ti koumanse. Baron ti fer enn deklarasion ki tanka li ti bizen atann senk-an avan swazir nouvo lerwa me

sitiasion ti difisil e grav. Toumanier li pa ti korek les enn tronn vid. Se akontreker ki li ti aksepte al asiz lor tronn so frer. Dan memwar Banndoukland, zame ti ena otan tamasa. Amize koumans gagn gou rans. Me Samazeste Toupoumwa ek so premie minis, Lord Toutouk Touni, ti kone ki ti bizen fer. Kan lepep dan mangann, dirizan gagn lape.

Lor vites Samazeste ar led so premie menis ti koumans met an pratik so gran proze: kreasion enn lanpir kot soley zame kouse. Larme Bomatom Bharat (samem ti vinn nouvo nom Banndoukland) ti pe anvayir tou so vwazen e atraver enn lalians ar lezot lerwa ki ti bann katastrof sir-pat, bann tiran ki swaf disan gramaten, midi ek aswar, li ti pe kraz dinite san pitie. Bann roder bout partou, ki toultan mars ar seki for, ti pe telman pas siro ki ti bizen met disik lor rasionnman. Dimoun anzeneral ti pe viv dan lafreyer. Apart bann toktok, ki ti zis enn ti pwagne, pa ti ena okenn rezistans. Faypat sankler gourmandiz, leker sal, gran-nwar ek dominer ti pe met sime kler e ti pe balye karo san get divanderyer. Fernwar kouma enn tapi epe lour ar douler ek larm ti fini anvlop lekzistans lanpir dezespwar.

SAPIT 7

Depi sa swar kan Penses Prathna ti gagn premie kontak ar zot, douz toktok ek penses la ti pe zwenn ase souvan. Parmi ti ena enn zennom (so nom ti Yosi) ki ti ena enn latirans spesial pou Penses Parthna e sa santiman la ti resiprok. Yosi ti garson inik Banndouk (Lalang Soumra) me li ti kontrer so papa. Dan koumansman Banndouk ti pe bros-bros so latet parski so garson pa ti enn bon zom. Li ti ena enn gran plan pou so garson ki ti bizen vinn enn terib dan larme lerwa. Me olie li enteres ar fizi li ti pe pas so letan ekrir poem ek grat so lagitar. "Li pou amenn laont dan fami sa voryen la", Banndouk ti pe panse. Li ti mem ena doutans ki Yosi pa ti so vre garson. Kikfwa ti finn ena erer dan lopital. Kikfwa erer pli grav. Kot pou kone dan sa lemonn bankal la? Me kan boul ti devire apre lamor ansien lerwa ek kouronnman Toupoumwa e sirtou kan Toutouk Touni ti vinn Lord Premie Minis, Banndouk so dal pa ti kwi. Li ek Toutouk Touni ti de ros. Banndouk ti vinn enn nenport, enn setaki.

Sa sitiasion la ti enn benedikcion pou Yosi parski so papa ti telman dan tourman ek tristes ki li ti donn lape ek liberte so garson. E Yosi so personalite ti pe epanwi. Aster ki ti ena lenflians Penses Prathna dan so lavi li ti pe gagn gabari. Li ti mens ek ot; so seve nwar, boukle ti tous so zepol e so labarb nwar ti kouma enn kolie briyan lor enn lapo lis. Li ti preske mem kouler ki Penses Prathna sof ki penses la so lapo ti enpe plis kwivre. Bann ti ezitasion, ki avan ti pe fer li paret gos, ti pe disparet tigit par tigit e li ti pe gagn enn pli gran konfians dan limem. Me ti res enn ti begeye ki ti paret plis kan li ti nerve.

Penses Prathna ek Yosi ti pe pas boukou letan ansam. De Sadou, Karann ek Karonn, pa ti paret ena okenn traka.

- Ayo! Enn zoli koup!
- Ayoyo, to tir koze dan mo labous.

Karinn ti pe get pli lwen. Eski lamour, maryaz, zanfan ti dan progam pou tengn fernwar e fer soley releve? Kikfwa wi, kikfwa non. Kikfwa zis sannyasi pa ase pou remet lekzistans lor sime Lalimier-Benediksion. Lamour Koumansman bizen lamour imen ki donn lavi pou fer lavi mont dan lesiel. Karinn ti prefer gard so reflexion dan so leker. Li ti koze zis kan li ti sir.

Sak fwa bann zenn la ti zwenn nou trwa Sadou zot ti dan lazwa. Tapaz zenes dan lavi vieyes, li ti enn garanti ki larelev li ti prezan. Me kan zot pans orak ki ti dir ki zanfan mirak ti pou tengn fernwar e fer nouvo soley leve, fer Kalyoug fonn dan lalimier kristal, zot ti santi lagorz amare. Tifi mirak ti fini vinn enn gran zennfi e li ti paret pe plis atire par zoli lizie Yosi ki mision ki desten ti trase pou li. Di-zan ti fini pase. Trwa Sadou ti pe santi laz pez lor zot zepol. Eski vremem nouvo soley pou leve? Eski zot pou la pou get sa arive? Souvan bann lide som koumsa ti vinn brouy sourir. Pa pou lontan. Bien vit sourir dan lizie Prensés Prathna ti realim lespwar.

Enn zour Prensés Prathna ek Yosi ti vinn get zot pou anonse ki zot ti finn decide pou al zwenn papa Yosi pou prezant li so pretan belfi. Enn silans glason ti paraliz nou trwa Sadou. Sa pa ti dan program. Eski zot kone ki rol Banndouk, papa Yosi, ti zwe dan zot maler ki ti obliz zot al dan Bannwas? Prensés Prathna ti santi for ki so trwa gourou e protekter ti dan enn gran tourman.

- Kifer zot tris? Kifer zot gagn per?

Nou trwa Sadou ti fini pas mesaz telepatik ant zot. Zot ti decide ki zot pa pou dir nanye parski zot pa ti'le ki de zanfan la soufer akoz erer enn papa. Kouma Yosi ti soupsonne ki ti pe pase dan latet bann Sadou, li ti ole met tou okler.

- Mo papa nepli travay dan servis ransengnman lerwa Toupoumwa ek premie minis Toutouk Touni.

Karinn ti koumans reponn.

- Pa sa ... me ...

- Papa finn bien sanze. Li anvì zwenn Prathna.

Karinn ti dimann Prensés Prathna.

- Ki to panse Prensés?

- Kikfwa dan koumansman Bannwas ena so lafen.

- To kwar?

- Ki kone?

De zour pli tar, boner gramaten, Prensés Prathna, akonpagnè par Yosi, ti kit kabann dan lafore pou al get Banndouk Lalang Soumra dan so lakaz. Ti ena enn long lamars divan zot. Mo pa pou pran zot letan dir zot dan detay tou bann problem ek difikilte ki nou zwenn kan nou antreprann enn long vwayaz. Enn sans ki dan Banndoukland pa ti ena zanimo feros me, ayo mamma!, ti ena dimoun feros (voler, taker) par tonn. Pou Yosi sa vwayaz la ti fini vinn routinn me rapel ki Prensés Prathna ti fer li enn sel fwa dan bann kondision difisil ler ti bizen debat pou sap dan karay. Zordi li ti pe mars dan lot direksion, Bannwas par deryer. Anplis li ti pli gran, li ti pli for e li pe al rann vizit so pretan boper.

SAPIT 8

Ler zot ti ariv kot lakaz Banndouk Lalang Soumra, Prensés Prathna ti trouv enn vie dimoun frazil, tranble-tranble dan enn fotey lavwal dan lavarang. Bonom la ti fixe li enn bout letan. So lizie ti larme par laz ek lemosion. Dan enn lavwa tranble-tranble li ti dir, "Prensés Prathna?" So garson ti gagn sok.

- To konn li Papa?

Bonom la pa ti reponn. Li ti zis bes so latet.

- Yosi, beta, ena danze pou to fianse isi. Prensés Prathna kone ki mo pe dir. Vit zot bizen ale depi isi. Enpe plis ki di-zan desela mo ti fer enn tipti tifi enn gran ditor. ... Mo ti kwar ki lamor Samazeste Dandouksingh ti pou fer dimoun bliye zistwar kroze marmit. Me kotsa! Nouvo lerwa ek so lantouraz plis pir. Depi enn tan zot koz nesesite fer sakrifis imen pou pous mofinn. Nanye pa pe marse dan pei e so bann konseye pe dir: "Marmit lor dife pe bwi. Bizen kroze marmit pou tir marmit e lerala kapav tengn dife." Pou zot, se kroze marmit ki veritab lakoz tou zot problem. Zot kwar ki si zot touy kroze marmit, zot pou touy problem. Kouma zot trouv enn tifi set-an, wit-an, ar lipie kroze marmit zot fer met li dan kaso spesial. Dan kaso bann zanfan la pas kord. Nek tann dir entel finn blese dan aksidan mortel, enn lot finn gagn enn maladi grav. Dapre zot, dife pou tengn si sakrifie tou tifi set-an, wit-an ki ena lipie kroze marmit. Zot finn devier orak anbalao. Mesaz lespwar finn vinn dezespwar.

- Kroze marmit? Pa, mo pa tro konpran.

Se Prensés Prathna ki ti reponn.

- Mo lazam kourbe enn tigit. Apel sa kroze marmit. Taler mo dir twa.

- Ou kone mo tifi, ou ek Yosi preferab zot retourn kot zot sorti. Isi peyna plas pou lamour. Isi fizi, kanon, bom ki koze.

- Papa, mo pa kapav kit twa tousel isi.

- Tonton, eski zot kone nou la?

- Mo pa kwar me zot pou kone. Ena mous partou.

- Pou lemoman zis nou trwa kone. Zot pe rod Kroze marmit set, wit-an. Si nou pa fer erer zot pa pou get dan nou direksion.

Prensés Prathna ti panse ki peryod Bannwas ti expire.

- Tonton, kouma pou gagn niouz lor seki pe pase dan pale enperyal?

- Mo ena ennde kontak. Pa tou dimoun ki dakor ar seki pe pase. Mo kwar enn mazorite kont me zot per. Boukou zenn solda pe dezert larme, al kasiet dan lafore. Apre sa ena bann ttoo ...

- Toktok kouma mwa, papa. Pa traka. Nou apel noumem toktok.

Banndouk, Yosi ek Prensés Prathna ti deside pou pran letan ki bizen pou reflesi e kone ki sime ti bizen pran. Ti ena enn desizion ki pa ti kapav atann. Ti bizen aret apel Prathna prensés. Ti bizen osi donn li enn lot nom. Zot ti desid pou apel li Sanndia.

Lelandime, Sanndia ek Yosi ti desid pou enform Banndouk zot desizion pou marye. Me Sanndia ti ena enn ti tristes dan so leker.

- Ayo, mo trwa gourou ti bizen la!

Apenn li ti fini dir sa set mo la ki trwa Sadou ti paret divan zot. Karinn ti dir zot ki depi lontan zot ti pou fini arive. Zot ti finn tarde parski Karann tanzantan ti arete pou get enn fler lor lerb ouswa enn zwazo lor pie.

- Lot kote sa zokris Karonn la toultan pe perdi sime.

Sanndia ek Yosi ti diskit zot proze ar trwa Sadou ek Banndouk. Kat adilt la ti kone ki zot pa pou kapav enflians de zenes ki ti desid pou marye. Tou dimoun ti dakor ki ti bizen fer enn ti maryaz entim. Dernie fwa ki ti fer flafla, sa ti provok gran dezagreman. Sanndia ti dimann Yosi, " To pa finn bliye nou onz kopen-kopinn?"

- Non! Zot finn resevwar mesaz. Zot tou pe vini. Nou pou a diset antou. Me pou ena plis zom ki fam.

- Pa fer nanye! Bann zom la, zot tou zot konpran feminen.

Komanter Sanndia ti fer zot tou riye.

SAPIT 9

Pandan apepre di-zan Sanndia ek Yosi ti viv enn lavi bien ordiner. Karann, Karinn ek Karonn ti retourn dan zot landrwa dorizinn. Zot ti kone ki zot mision ti akonpli e ki zot ti bizen les lavi swiv so sime. Antretan Banndouk ti kit zot enn zour pou fer so dernie vwayaz. Toule onz toktok, onz dos, Sanndia ek Yosi, ti pe zwenn enn fwa par semenn kot Sanndia ek Yosi. Tanzantan Yosi ti pe sant enn nouvo sante ki li ti konpoze.

KAISE BELONA

Kan berze nepli protez annyoy,
e sadou pe fer krim dan bersoy;
kan lekoy napa donn lekleraz
me plonz zanzan dan pit kafouyaz;
kan legliz napa konn gid nou pa
kaise belona do koko, kaise belona?

Kan lerwa Salomon divage
e Rachel so plore res mouye;
kan Noe so rado pran dilo
e Zozef pe desir so palto;
kan Aya finn fini vinn pagla
kaise belona do koko, kaise belona?

Kan progre met kostim roupi-sou,
devlopman dan lesiel pe pers trou;
kan sikse kas pake nikleer
e viktwar pe beni nou maler;
kan pouvwat dan lame bachara

kaise belona do koko, kaise belona?

Kan servi Zezikri pou modi,
souy malang ar sari Dropadi;
kan alim sanbrani ipokrit,
kan partaz parrsadi pou fer kit,
kan sakre finn nwaye dan paysa
kaise belona do koko, kaise belona?

Sanndia ek Yosi ti anvi enn tibaba me lasans pa ti pe porte.

Kalyoug ti pe ser liniver dan enn leto plizanpli tayt. Lavi ti pe toufe. Fernwar kouma enn kous epe koltar bouyant ki pe tal so lagign partou kote. Enn niaz gri fonce plizanpli epe ti pe touf respiration. Me pou Samazeste Toupoumwa ek so bann foul cham tousa pa ti enportan. Pouvwar ek lamone ki ti enportan. Tenk ti pe kontinie kraz zarden e bulldozer ti pe kontinie plati lafore. Masinn fer lamone ti pe viol later ek desir lesiel. Kalyoug ti lepok met for gagn for. Seki for dirize, seki feb ekzekite. Si pa ekzekite larme regle kont. Laterer ti opouvwar. Dominer ti travay agwa ar violans ek entolerans. Partou, lor figir zenn kouma vie, regar tris ti rod lespwar dan barlizour tranpe ar lasid. Paran ti pe zet enn pogne later lor serkey zenn zanfan; planter ti pe plant move lerb ki zenes ti pe fime; peser ti pe vers pwazon dan resif pou ramas pwason anpwazone; paran ti pe vann zanfan dan bazar esklav. Soufrans, imiliasion ek fristrasion ti partou: dan bife, lor latab, dan lasiet ek goble, mem lor lili.

Enn gramaten, zour so laniverser trant-an, Sanndia ti dir Yosi, "Lamour finn plant enn tibaba dan mo vant." Yosi ti sot depi lili, fer letour, al azenou kot Sanndia. Li ti trap lame so fam, get li dan so lizie kler kouma dilo lasours, poz enn ti badou lor so lalev. Enn emosion pwisan ti travers toulede.

- Tifi ousa garson? Ki to panse?
- Seki Bondie done, samem.

Enn semenn pli tar ler zot ti pe bwar dite gramaten, Sanndia ti dir so bonom, "Depi detrwa zour, aswar dan mo rev enn lavwa koz ar mwa."

- Ki li dir twa?
- " Penses Prathna, Penses Prathna, ler finn arive pou al sem lagren lalimier. Pa les zanfan lavenir tas dan fernwar. Marmit pe bwi. Krose marmit, tir marmit pou tengn dife."
- Koze krose marmit revini. Ki to kwar nou bizen fer?
- Pa kapav les nou baba vinn dan lemonn Kalyoug. Bizen pous niaz lasann ek so lapli lasid. Bizen ki dilo sakre rekoumans tonbe, lav mofinn e prepar larkansiel pou akeyir soley. Degaze prepare. Nou bizen kit isi, al lot kote lafore.
- Lerla?
- Lor sime mo dir twa.

SAPIT 10

Bomatom Bharat ti vinn enn lanpir pwisan atraver so larme. Toutotour ansien Banndoukland ti ena kat gran rezion. Onor ti ena lepep Toulsiwala, dan les lepep Kamomia, da lwes lepep Yapanama e dan lesid lepep Sitronela. Sa bann lepep la ti ena enn long istwar, enn sivilizasion milener avan ki bann tenk ek bazouka Samazeste Toupoumwa ek Lord Toutouk Touni ti vinn plant zot mofinn. Bhomatom Bharat ti deteste diferans; li ti gagn labil dan lestoma kan li ti tann dir ki ti ena detrwa bachara ki ti panse ki ti ena enn lot fason viv lavi. Pou kre so sivilizasion mem parey, li ti desid pou efas tou diferans par lafors. Seki pa kapav tini, fonndos. Akoz samem partou dan lanpir Bomatom ti ena bann group kont pouwar dominer me zot pa ti tro efikas parski zot lafors ti fane. Ti bizen enn kikenn ki ti kapav ramas tou lafors ansam, chombo gouvernay e travers lapas pou rant dan lepor lespwar.

Prenses Prathna ti santi enn lafors deryer li ki ti pe pous li dan sime ki ti bizen pran parey kouma divan ki pous vwalie ver so destinasion. Li, Yosi ek zot onz dos ti desid pou regroupe dan pei Toulsiwala e apartir laba fer enn louvraz otour Banndoukland avan ki zot al tir moutouk dan nik Samazeste Toupoumwa.

Dan pei Toulsiwala ti ena enn maladi ki ti pe fer boukou ditor bann zanfan ek bann madam sirtou. Bann zom ki ti kontan lasas ti pe retourn lakaz ar move viris ki ti pe amenn lamor partou. Bann gran lendistri meksinn kontrole par bann dalon ek fami Samazeste Toupoumwa ti pe fer boukou profi lor ledo maler. Plis dimoun malad plis li ti bon pou biznes.

Enn zour Prenses Prathna ti tann dir ki ti garson so vwazinn ti bien malad. Dokter ti fini kondann li. Li ek Yosi ti al get li. Prenses Prathna ti rant dan lasam piti la malgre ki dimoun ti kwar ki li ti kapav trap maladi la par enn senp kontak. Lor lili li ti trouv enn zanfan frel, enn skelet vivan. Prenses Prathna ti al pre kot li. Ti garson la ti ouver so lizie tris. Enn sel kou so de lizie ti alime. Li ti dir ar enn lavwa feb-feb.

- Oumem Prenses Prathna, pa vre?

- Kouma to kone?

- Enn lavwa aswar ti dir mwa Prenses Prathna pou vinn ba mwa.

Laplipar dimoun ti ankor pe apel li Sanndia me ti garson la ti konn so nom. So papa ek so mama ti gagn sok. Apre bien lontan zot zanfan ti koze. Prenses Prathna ti dimann misie la si li ti ena fizi. Li ti bouz so latet pou dir wi.

- Fouy enn gran trou dan ou lakour e anter ou fizi. Okip ou madam ek ou fami. Lerla ou zanfan pou sov. San perdi letan misie la ti fer seki ti dir li. Amizir li ti pe zet later lor fizi dan trou, figir so garson ti pe eklere e vit enn ti sourir mosad-mosad dabor me kler answit ti pran plas tristes soufrans.

Lor vites nouvel ti fane. Bann saser enn par enn ti pe koumans anter zot fizi. Ena ti pe zwe koken. Zot ti kasiet zot fizi, fer koumadir zot ti anter li. Me bien vit zot rol ti mike. Maler ti pe swazir zot pou fer so piyaz. Anvi pa anvi zot ti finalman fer lanterman fizi pou pa fer lanterman fam ek zanfan. Bann marsan fizi, bal, serkey ek meksinn pa ti kontan. Zot ti fer enn petition kont Prenses

Prathna me pa kone kifer, sa zame ti ariv lor biro Samazeste.

Dan pei Kamomia ti ena enn lot kalite problem. Sa landrwa la ti bien repite pou so varyete dibwa ki ti pe vande for-for partou dan lanpir Bomatom Bharat. Me olie kiltiv lafore bann abitan ti panse ki Bondie ti donn zot lafore kado pou maja karo. Parmi bann dimoun Kamomia ti ena enn misie ki ti servi so zeni biznes pou ramas enn fortinn imans. Normal so fortinn ti donn li pouvwar politik parski Samazeste Toupoumwa ti toultan gard bon relasion ar dimoun ki ti ena boukou paysa. Dimoun ti apel sa misie la Jabaljas me so nom papie ti Jabal Bourrbak. Depi enn tan li ti pe gagn traka. Sak fwa lapli tonbe larivier vinn rouz ar later ki dilo sarye, al zet dan lamer. Anplis bann pie ti pe koumans pous traver e zot tron ek brans ti ranpli ar bos parey kouma lavenn lipie ki finn gagn varis. Li ti ena so prop zarden botanik ki ti konsidere kouma enn bizou, enn mervey lor Planer Ter. Ti ena toutsort spesimenn rar plant, zaimo, zwazo, ensek, fler ek zepis. Zarden botanik la ti imans. Li ti kouver plis ki senk mil arpan. Depi enn tan partou kot ou pase ti ena maladi. Pie, plant, lerb, zwazo, papiyon ek lezot ankor ti pe pouri lor later fel-fele. Enn piyanter ti pe monte partou. Touris ti pe sove. Pou Jabaljas sa pa ti tro fatig li. Li pa ti bien bizen lamone touris. So biznes dibwa ti pe plen so kofor. Seki ti plis fer li sagren se maler ki ti pe fer piyaz dan so zarden.

Bann kliyan Misie Jabaljas ti pe plengne parski dibwa ki li ti pe fourni zot ti kouma leponz andan. Sak tanto ler li ti fer so kont, misie la ti pe transpir gro, mem kan liver ti pe donn bal. Reset ti pe degridole kouma zamalak kont sezon. Ti bizen fer kiksoz. Li ti get tou dimoun ki ti kapav ed li. Agronom, patolozis, longanis me, abba. Lerla enn kikenn ti dir li ki tonton so tantinn ti dir vwazen so vwazinn ki dan pei Toulsiwala ena enn zenn madam ki konn fer mirak.

Lor vites Misie Jabaljas donn lord enn konvwa swiv li pou zwenn sa madam la. Dan so lespri marday, li ti mem fer enn plan pou kidnap madam la, ferm li dan enn fortres pou ki li kapav itiliz li sak fwa ki li ti bizen enn mirak pou fer so biznes marse. Me avan ki konvwa demare, enn serviter ti vinn dir li ki enn madam akonpagne par douz dos ti ole koz ar li. Misie Jabaljas ti sap lor kal.

- Taler mo fer sot to likou. To pa trouve to pe kas mo konte? Voryen!
- Pardon Misie Jabaljas. Sa madam la fer mwa gagn kongolo. Li koumadir, vadire li finn, kouma pou dir ou?
- Li finn fer twa vinn pagla.
- Wi, samem.
- Kot li?
- Ala mo la!

Prenses Prathna, Yosi ek zot onz dos ti nek paret divan li.

- To ti pe rod mwa Jabal?
- Twa ki twa?
- Pa dir mwa to finn bliye Jabal! To ankor pe trafik ar dibwa?
- Ki to'le dir?
- To pa rapel. Ar marto, koulou, to ti koulout to sover. Apre to ti regrete me ti tro tar.

- Tir sa daign la divan mo lizie. Enn sorsier sa.
- Ala to rekoumanse! To bizen mwa, mo deranze vinn get twa pou ki to pa bizen deranze. Get to manier. To pou kontinie touye, detrir. Lafore finn preske mor aköz twa.
- Mwa ki lafot?
- Non, mwa. Ki to finn desid pou fer?
- Tann dir ki ena enn sor..., enn long... enn madam konn fer mirak ... pou redonn lavi lafore. Mo biznes dan douk. Mo finn tap tou laport me abba. Toufann pe kraz mwa e twa to pe vinn koz nenport.
- Nek ekout mwa Jabal Bourrbak. Aret fer komik.
- Kouma to kone mo enn Bourrbak?
- To granper, to papa, to fami zot ti toultan Bourrbak. Me si to fer enn ti zefor to bourrbak kapav mont lor pie. Mazinn to zarden.

Sa parol la ti fer larm vinn dan lizie Jabal Bourrbak. Li ti pe fer piyaz dan lafore pou ranpli so kofor me li ti pe okip so zarden botanik kouma enn mama okip so zanfan. Maladi so zarden ti pe fer so vant brile.

- To kapav sov mo zarden?
- To kapav geri to lespri? Si to geri to lespri, mwa mo geri to zarden.
- Ki bizen fer?

Prenses Prathna ti explik li ki zenerasion apre zenerasion bann Bourrbak ti koup pie, detrir lakaz bann zanimo, plant ek fler san pitie. Mama Gaia ki ti donn nesans later, so vant ti pe brile ar douler ek sagren. Kan enn mama plor soufrans so zanfan sa amenn gran malediksion. So sagren ek so larm ti pe sezi lavi. Si kikenn ti souy larm dan so lizie, lasante ek boner ti pou retourne.

Sak dimoun ti bizen plant senk pie e nourri li ar dilo ek fimie. Anplis ti bizen sispann abataz ek komers dibwa pandan san-tan.

- Samazeste Toupoumwa pou ara.
- Swazir ant sourir Toupoumwa ek sourir to zarden.

Sa swar la ti ena enn gran fet. Jabaljas ti envit tou dimoun pou enn gran lamizman avan enn long peryod sakrifis. Tou dimoun ti dakor ki ti bizen souy larm dan lizie Mama Gaia.

Lelandime Prenses Prathna, Yosi ek zot onz dos ti kit Kamomia avan soley leve pou al dan pei Yapanama. Zot ti desid pou travers Bomatom Bharat par enn sime koupe ki Yosi ti konn bien. Zot ti realize ki kantite zot pei ti dan pens.

WI ENN GRAN PEI ...

Kot imitasion pas pou kreasion,
fer vadire pran plas obzervation;
kot touk-touk parsi e kol-kol parla
fer sanblan partou ki samem lafwa
laba mem baba mo lonbri ete.
Wi enn gran pei me bien tilespri.

Kot lamare ot manz pie tamaren
e bef, vas, kabri patoz dan basen,
pa zeometrik pe fer lasansion
lor fron Piterbot san transpirasion
laba mem baba mo lespwar ti'ete.
Wi enn gran pei me bien tilespri.

Kot mil verb rasi kas ledan lespri,
routinn karyate andormi Shakti,
lalinn san lamson desann so kalson
pou vers so pwazon dan Trou Fanfaron
laba mem baba 'enn fwa dan'enn pei'.
Wi enn gran pei me bien tilespri.

Enn fwa dan'enn pei ti'ena Ti Rajou,
Ti'ena Bay Abou ek Tonton Toulsi;
enn fwa dan'enn pei boukie banane
ti larg petal lor pou anons dime.
Laba mem enn fwa mo ti kwar kikfwa.
Wi enn gran pei me bien tilespri.

SAPIT 11

Dan pei Yapanama ti ena enn sitadel imans dan lekel Gouverner Gridi Krazkor ek so administrasion ti pe viv enn lavi delix atraver fer dominer ek piyaz. Sitadel la ti apel Trousanfon. Kouma enn aspirater zean li ti pe ris ek aval larises andeor e san ezite li ti pe tir manze dan labous bann pov malere. Gouverner Krazkor ti kaylous e li ti enn sibaltern aveg Samazeste Toupoumwa e enn torsenn kole Lord Toutouk Touni. Pou li tou seki ti bon pou Samazeste Toupoumwa, Lord Toutouk Touni ek limem zot ti oblize bon pou tou leres. Bann seki ti plengne zot ti zis tilespri, gropoumon ek lekeral.

Sitadel Trousanfon li ti lor enn ti montagn e otour li ti ena enn miray bien ot. Amizir letan ti pe pase sitadel la ti pe mont an oter. E otour montagn la bann diferan administrater ti konstrir ranze apre ranze miray. Sak fwa ti ena enn ti revolt anba lor laplenn Yapanama, enn ti konfli ousa enn ti protestasion, bann dirizan Trousanfon ti azout enn letaz lor latet sitadel e enn nouvo miray otour leren montagn la. Resaman kan bann planter ti revolte kont politik dominer, Gouverner Gridi Krazkor ti fer fouy enn kanal enn mil larzer, enn mil profonder toutotour lipie montagn.

Kan get li depi enn sertenn distans, sitadel la so latet ti kasiet dan niaz; depi zepol ziska lipie montagn la ti ena enn trale ranze miray koumadir ledan reken; dan kanal ti ena kayma, aligator, krokodil, anakonnda, boa, reken, tazar, ourit zean, pirana ek lezot pwason karnivor. Bann miray oter lakaz letaz ti garni ar zarm destriksion masif; dan sitadel ti ena platform pou lans misil balistik. Sekirite ti garanti. Dan sitadel Trousanfon, tou dimoun, depi so gouverner ziska

so kliner ti ena mem lapeti. Plis zot ti manze, plis zot ti gagn fen; plis zot ti gagne, plis zot ti anvi ankor. Dan gourmandiz Gouverner Gridi Krazkor ti bos.

Depi bien lwen, kasiet dan enn ti danbwa, Prensès Prathna, Yosi ek zot onz dos ti pe ekzaminn sitiason. Prensès Prathna ti ena enn plan me pou reysi li ti bizen al andan sitadel. So bonom ek so bann dos ti pe dekonsey li. Sa ti tro danzere. Sirtou li ti bizen mazinn tibaba dan so vant. Prensès Prathna ti trap lame so bonom ar tandres.

- Pa traka koko! Nou tibaba pe dir mwa ki mo bizen al fer enn ti louvraz andan. Yosi ti poz so lame lor vant so madam. Li ti santi enn mouvman. Deswit li ti kone ki so madam ti ena rezon. Apre tou Prensès Prathna ti ena pouvwar mazik vinn envizib.

- Baba ek mwa nou pou al koz ar li dan so rev. Zot, letansa, al dan pei Sitronela pou prepar mo arive.

Sa mem swar, apre enn banke ek boukou tamasa, Gouverner Gridi Krazkor ti pe dormi dan enn somey soulezon. Li ti pe ronfle telman for ki boutey ek ver lor latab ti pe tranble. Okoumansman enn lavwa dous ti koz ar li.

- Votexelans! Votexelans aret fane.

Li pa ti gagn labitid tann dimoun koz koumsa ar li. Li ti ara, sap lor kal.

- Twa ki twa, salte, koz ar mwa koumsa? Taler mo tay-tay twa.

Lavwa la ti koz ar plis fermte.

- Votexelans aret fane. Tansion kannwa vinn aveg!

- To menase! Taler mo ...

So lalang ti amare. Li ti ole koze me okenn parol pa ti pe sorti.

- Gouverner Gridi, kifer ou gourman koumsa. Zame ase? Ar larm ek soufrans lezot ou viv dan zwisans. Ou pa konn done, nek konn pran. Aster soy lor ou. Katarak mir pou tengn ou lizie. Ou pa pou trouv trezor dan ou kofor. Tou seki ou touse pou vinn fimie. Pou ki soy la fonn ou bizen dimann Bondie Lamour pardon. Pa pardon manti-manti me pardon onet ek senser. Ou pa merite me baba dan mo vant sagren ou. Si ou pa sanze ou pou manz fimie, ou pou bwar fimie e ou pou vinn fimie.

Ler so somey kase, Gouverner Gridi Krazkor ti mouye net ar transpirasion. Enn vwal nwar ti poz lor so de lizie. Me pir, enn loder fimie ki kas nene ti pe monte, vadire li ti dan lekiri vas. Li ti pe alonze lor enn matla fimie. Panik ti chombo li par lagorz. Tou seki li ti pou touse ti pou vinn fimie. Ayo bondie! Mari soy ti lor li. Li ti sey kriye. Okenn son pa ti sorti. Li ti desann depi lili. Karpè anba so lipie ti vinn fimie, so lenz ek so pantouf ti vinn fimie. Li ti sey tat-tate pou trouv so sime me tou seki li ti touse ti vinn fimie. Li ti tom anplas lor so deryer. Li ti realize ki so lantouraz ti pe vinn fimie, Trousanfon ti ranpli ar fimie. Trousanfon ti pe vinn fimie. Li ti koumans rapel enn zistwar ki gran dimoun ti rakonte. Akoz lespri toupoumwa, lontan-lontan enn tibaba ti oblize pran nesans dan lekiri, dan loder fimie. Souvan-souvan bann toupoumwa ti ferm li dan kazot fimie. Me zame li ti gard dan leker. Li ti ena lamour ek pardon dan so leker. So kote li, Gouverner Krazkor, li pa ti anvi bliye. Dan so leker li ti fer serman ki li ti

pou pous so vanzans kont fam ansent ki ti zet move sor lor li.

Apres enn bon moman li ti reysi kontrol so panik. So lavwa ti revini me so lizie ti res bouse. Li ti tal so deryer lor enn mel fimie e depi so mel li ti donn lord touy tou fam ki ti pre pou gagn baba. Me li ti bliye dan so lakoler fougirye ki dan pei Yapanama zot ti priye bondie Yapanama, Mama lesiel ek later ki ti reprezante par enn Madam anvadfam. Savedir li ti komet enn sakrilez e pou pirifie so nam li ti bizen fer karant zour penitans dan dezer.

Okoumansman so karantenn penitans, Gouverner so lespri vanzans ti pous li dan dezespwar ek laraz. Ler li ti'nn rans pik lakoler, li ti koumans kalme enpe e ti koumans fer plan pou apre penitans. Sirtou li ti pou bizen zwenn sa dainn ki ti avoy movezer lor li e fer li fer enn pas pou tir mofinn. Pandan venn-senk zour li ti balote ant lakoler nwar ek reflexion pezib. Ler li ti pe ariv ver trantiem zour egrer ti preske fini net. Ver lafen so karantenn penitans, li ti koumans panse ki kikfwa so maler ti enn mouton degize an loulou. Li ti mem bliye ki so de lizie katarak ti ferm li dan nwar. Loder fimie pa ti pe manz so krann tro for. Kikfwa so nene ti telman abitie ar move loder lekiri ki li nepli ti santi piyanter.

Gramaten lor karantiem zour li ti tann enn sante zwazo.

- Kwik-kwik! Kwik-kwik-kwik!

Koumadir zwazo la ti pe dir: "Ayo! Ayoyo!"

Zwazo la ti pe dibout lor so latet.

- Zwazo sove, ale. Si to tous mwa to vinn fimie.

- Kwik-kwik! Kwik-kwik-kwik!

- Ale koko! Pa tous mwa. Mo finn dane.

- Kwik-kwik! Kwik-kwik-kwik!

- Ale, mo dir twa. Sinon mo piyanter pou kol lor twa.

- Kwik-kwik! Kwik-kwik-kwik!

Lerlamem so katarak ti tonbe. Li ti get otour li. Dan plas dezer ti ena enn zoli zarden. Zwazo la ti desann lor so zepol gos. Li ti tourn so latet pou gete. Lor so zepol ti ena enn zoli ti zwazo ble ar enn pingo dore lor so latet. Gouverner Krazkor ti rekonet li. Zwazo la ti anvole, poz lor lerb divan li.

- Prens Samarel?

- Ou rapel mwa Gouverner?

- Pa apel mwa sa. Mo nepli Gouverner. Mo zis enn ta fimie.

- Get otour ou Gouverner. Ou penitans finn fer dezer vinn zarden. Ou finn pey ou pese.

- Ki li finn devini?

- Kisannla?

- Enn Madam anvadfam ar enn rob ble ek sapo lapay lor latet.

- Prens Prathna? Li bien. Li, so misie ek zot onz dos zot dan Sitronela.

- Mo onte ler mo mazine ...

- Pa bizen onte. Nou tou fer erer. Seki enportan se ki ou finn repanti. Repanti amenn pardon. Ou trouve kot gourmandiz ek gro-poumon ti finn amenn nou. Bann kreatir Bondie dan Samarel ti preske disparet. Nou'nn fer tou pou reziste. Ti bien difisil.

- Mo kone. Tro tar?
- Non, pa tro tar. Nou move size ti fer pikan touy petal. Aster anou ansam plant lamour dan later nou pei. Ar fimie lepase anou ekrir dime.

SAPIT 12

Pei Sitronela ti dernie letap pou Prensès Prathna, avan li ti pou rant dan nik enfeste Samazeste Toupoumwa ek Lord Toutouk Touni. Bann dimoun ti pe atann so arive ar enpasians. Yosi ek so onz dos ti kone ki zegwi letan ti pe galoupe kont zot. Groses Prensès Prathna ti fini rant dan so witiem mwa. Li ti bizen fini so mision avan baba la ne.

Bann dimoun ti deza okouran tou seki Prensès Prathna ti finn deza fer me zot pa ti ena okenn lespwar. Sitàsion dan pei Sitronela ti sitan dramatik ki lespwar ti preske fini mor net. Apre plizier eksplozion bomatom, lavi lor sirfas ti vinn enposib. Popilasion (anfen seki ti reste) ti oblize viv dan bann lagrot souteren. Pou zot, lavi ti enn penitans permanan. Boukou zanfan ti pe ne deforme. Ti fer pitie get zot. Boukou paran ti pe al abandonn zot zanfan diform lor sirfas dan karo brile. Pli grav ankor, bann madam ti telman per, ki zot pa ti ole gagn zanfan ditou. Lamor ti partou me nesans ti zero.

Kouma pou alim diya lespwar dan marenwar leklips permanan? Prensès Prathna ti al direk dan karo brile. Li, Yosi ek zot onz dos ti al ramas tou zanfan ki ti ankor vivan. Malgre tou douk ti ena enn bon kantite. Zot ti amenn bann zanfan la dan enn ti larivier, bengn zot, met lenz prop ar zot, donn zot enn bon repa so e lèrla amenn zot kot zot paran. Bann paran la, telman zot ti onte ki zot ti kasiet zot figir ar zot lame. Me ler zot ti tir zot lame divan zot lizie, zot ti gagn sok. Zot zanfan ti paret zoli e zot pa ti mem remark okenn diformite. Prensès Prathna ti dir zot ki zot ti bizen sorti depi dan zot trou. Bondie pa ti fer dimoun pou zot viv dan trou. Big Bang ti donn viktwar lalimier. Se lalimier ki ti bizen pou nourri nou nam. Li ti envit zot tou swiv li dan karo brile.

- Get bien. Zot pou trouve ki bomatom pa finn reysi efas kreasion. Zot kwar dan karo brile tou finn tengn. Pa kwar sa. Get bien e zot pou trouv veritab sekre. Sekre ki nou tou tro kaylous pou trouve. Dan karo brile, lor miray ros ki separ rigol, ouver zot lizie, get bien. Isi, laba ena enn ti leker ver ar enn ti pwen zonn dan enn milimet later kale ant de ros nwarsi par karbonn enpir. Get bien zot pou trouv mirak. Mirak lavi. Dan sak milimet later kale ant ros brile ena tiz anfler. Ekout li. Li pe dir nou pa dekouraze.

Dan mo vant ena mo tibaba. Avan li ne li finn fini gout tourman ki pe fer lavi al kasiet. Mo koz ar li, mo dir li ki li nou devwar fer kreasion kontinie. Kan mwa mo ale, li li pou vini pou kontinie seki mwa mo finn kontinie. Depi Big Bang ziska leternite. Noumem zardinie Bondie. Nou kapav si nou'le remet kouler dan karo brile.

Zegwi letan pe dir mwa degaze. Les mo ale. Samazeste pe atann mwa.

SAPIT 13

Ler Prensés Prathna, Yosi ek zot onz dos ti pe rant dan Langka, kapital Bomatom Bharat, ti ena enn lafoul imans de kote larout pou akeyir zot. Lafoul ti pe kriye "Prensés Prathna, Prensés Prathna" dan enn manier ritme ki donn lagam. Lapolis ek larme ti prezan an fors. Ti ena osi bann azan provokater ki Lord Toutouk Touni so konseye sekirite ti fer plase enpe partou pou fer dibri e gete si kapav lev makanbo e apre met tor lor partizan Prensés Prathna. Me bann partizan Prensés Prathna ti bien disipline. Zot ti konn evit provokasion. Pou zot seki ti plis enportan li ti sekirite ek konfor zot prensés. Zot ti lwe bann lasam dan enn pansiondfami dan enn rezion kot mem lapolis sekre Samazeste ti tike pou rantre. Pandan enn semenn Prensés Prathna, Yosi ek zot onz dos ti fer renion lor renion pou sem lagren lespwar.

Enn Vandredi swar Prensés Prathna ti dir so mari ek zot onz dos ki li ti'a kontan ki zot res ansam pou dine. Li ti prepar dalpouri, bon satini e enn senpatizan ti fer zot kado enn damzann diven rouz nouvo. Kouma so baba ti pre pou ne li ti santi ki li ti bizen koumans prepar akousman e ki Yosi ek zot onz dos ti pou bizen ranplas li. Enn nouvo sapit ti pe ouver.

Sa swar la sakenn ti manz enn per dalpouri dan lekel Prensés Prathna ar so prop lame ti met satini. Yosi ti ranpli tou bann ver. Prensés Prathna ti propoz enn tos.

- Dime nou pe rant dan leker toufann. Pou ena parmi nou ki pou tike, pou krake me mo kone ki lagren ki nou finn seme dan later pe zerme e pou raport so fri. Yosi, Lavi finn beni mwa ar to lamour; mo onz dos mersi pou lafeksion ki zot finn donn mwa. Nou lev nou ver pou bwar enn lasante. Bondie, fer ki pie lamour grandi ek fleri.

Kouma li ti fatige, li ti dimann so bann envite permission pou al repoze.

SAPIT 14

Anmemtan dan sato Samazeste Toupoumwa ti ena enn renion extraordinier parski mouvman protestasion ti pe koumans destabiliz biznes. Tou bann risar ti pe dimann gouvrenman Samazeste kas leren sibversion. Bizen ferm lagel fouter dezord. Bizen al pli lwen si nesaser.

Lelandime, boner enn batayon solda ti vinn kidnap Prensés Prathna ki ti pe repoze dan so lasam. Lor vites zot ti netraliz rezistans e disparet ar zot prizonie.

Dan enn kaso nwar ek imid enterogasion ti koumanse.

- Kouma to apele, koze!
- Mo finn deza dir zot. Mo apel Prensés Prathna.
- Prensés? Savedir to papa li enn lerwa.
- Limem pli gran lerwa. Li Lerwa dan lerwa.

- Traizon! To pe dir ki li pli gran ki Samazeste Toupoumwa?
- Samazeste li lerwa enn ti lanpir. Mo papa li lerwa liniver. Limem kreater Big Bang.
- To'le dir Big Ben?
- Non! Big Bang. Koumansman lavi.
- Sakrilez! To'le dir ki Bondie li to papa. Note ki li enn sorsier ki ena foli grander.
- Pa zis mo papa. Li osi mo mama. Toulede.
- Malediksion! Blasfem! Li pe dir ki Bondie li enn ermafrodit. Lamor tro bon pou li. Zis dife douz kord dibwa kapav pirifie lemonn apre sa kalite pese la.

Lelandime, savedir Dimans, Pale Majakaro (samem ti nom pale rwayal Samazeste) ti organiz enn sware spektakiler. Lor program ti pou ena konpetision jal-dolok; apre ti pou ena enn maraton ravann-maravann; pou fini lerwa limem ti pou prezant so dernie trovay: enn spektak sansasionel. Frison garanti. Tou dimoun ti envite. Labivet ti gratis.

Tamasa ti kras dife. Ver onz-er-diswar, Samazeste ek so lantouraz ti paret lor podiom. Tanbour. Tropet. San kout kanon. Fedartifis. Tou dimoun ti dan nirvana manti-manti. Sef-Meter-Choula ti koumans alim dife dan lespri. Pou mazorite dimoun sa li ti enn bagatel. Larak ti fini fer so louvraz. Lerwa ti pran laparol pou anonse ki so biro ki ti responsab sekirite ek bienet popilasion ti finn may enn teroris danzere ki pretann ki Bondie ena de sex; ki li li ti tifi Bondie e ki so lerwa li ti pli gran ki Samazeste Toupoumwa. Popilasion ti soke. Apre sok ti ena lakoler. Lafoul ti vinn enkontrolab.

- Kot li?
- Amenn li la, nou bril li!

Ler konfizion ti ariv so top, Samazeste dan enn ton dou ti dir ki li ti nepli pou kapav kontinie so mision telman so leker ti pe fermal. Li ti desid pou abdike. Li ti preferab ki lepep pran so desten dan so lame.

- Deside zotmem. Seki kwar ki, samem, sa swadizan prenses la, bizen mont lor tronn, bes lame. Seki kwar ki bizen bril li vivan lor douz kord dibwa, lev lame.

Ti ena konfizion. Dimoun pa ti pe bien konpran. Sef-Meter-Choula rebran laparol.

- Samazeste, akoz so leker bon, pa ti'le dir zot ki sa fam la pe sarye zenerasion lagign dan so vant. Ena enn sel fason detrir pouvwar satanik. Alime dife. Bril lagign so rasinn ek so dizef. Seki dakor, lev lame.

Lafoul andelir ti lev lame. Sef-Meter-Choula ek so larme agwa ti reysi sof lafoul la sitan bien ki si ti dimann zot touy zot prop mama, zot ti pou fer li san panse e apre kou, swiside. Lafoul ti pe kriye vadire enn sante anjable: "Touy li verminn la! Bril li verminn la." Letansa bann gard ti al sers Prensas Prathna pou atas li lor poto otour lekel ti fini enstal douz kord dibwa. Volim isteri ti pe monte, violans langaz ti pe fer fraka. Me bann gard ti pe tarde pou revini ar lesans pou alim nisa popiler. Nouvo sante: "Kot li, degaze do!" Touzour nanye. Enpasians ti koumans mont leskalie. Touzour nanye. Enn lavwa ti kriye: "Nou

kraze!" Lafoul ti koumans kraz podiom, graden; zot ti koumans mars dan direksion pale Majakaro. Larme ti bizen entervenir, tir kout bal brit-brit. Kafouyaz. Tourdisman. Britalite. Sakenn so sakenn kouma bef dan disab.

Ler bann gard ti ariv dan kaso Prensés Prathna zot ti trouv laport selil ouver. Trwa gardien ki ti pe vey li ti finn disparet.

SAPIT 15

Ler soley ti leve lor violans lavey, trwa zenom ti deza lor sime pou al zwenn zot desten dan pei Prens Samarel.

- Ayo! Get sa kouma zoli. Vadire enn diaman lor enn tapi ver. Mersi Sourya!
- Karann aret koz nenport! Se zis enn gout laroze lor enn fey ver. Twa Karonn, kot to pe ale laba?
- Ayoyo! Pa la ki bizen tourne?
- Karonn, aret fer lekouyon. Swiv mwa!
- Sori Karinn!
- Dos, ena enn long chak divan nou. Pa perdi letan.

Mem ler, pli lwen, lot kote lafore Samarel, Gopal, enn dobi, ek so madam, Gianee, ti pe al lav lenz larivier. Gopal ti met de gro balo lenz lor so bisiklet, enn lor gidon, deziem la lor port-bagaz. Gianee ti pe sarye enn balo lor so latet. Apre boukou banane maryaz zot pa ti ena zanfan. Samem ti zot pli gran sagren. Zot ti kontan zanfan me pa kone kifer Bondie ti pe pini zot. Sirman dan enn lot lavi zot ti fer zot move size; kikfwa Bondie ti ena enn lot plan pou zot; kapavet zot zour enn zour ti pou vini. Koz-koze zot toulede ti pe mars tipa-tipa ver larivier pou lav lenz gran misie lor ros larivier. Ler zot ti ariv pre kot bor dilo, Gopal ti apiy so bisiklet kont enn pie zambos e Gianee ti pe koumans debal so pake lenz. Enn kou zot ti tann enn ti plengne koumadir enn tibaba fek ne pe rod dile. Drol! Salerla zame ti ena dimoun dan bor larivier. Zot ti rod otour zot. Zot pa ti trouv nanye. Lerlamem Gianee ti montre lot kote larivier ar so ledwa.

- Get laba!

Lot kote larivier, enn kes dibwa an form pirog ti pe flote dousma ziska ki li ti may ar voun dan bor dilo. Bonom ek bonnfam kouma de kanar mani vit-vit ti mars dan dilo pou al gete ki ti ena dan kes. Ki zot ti trouve? Enn zoli baba anvlope dan enn dra laswa ble. Dan enn kwen ti ena enn brodri ar difil lor: "Prensés Prathna." Gianee ti pran li dan so lebra.

- Bondie finn ekzos nou lapriyer. Li finn avoy nou nou tibaba.

Sa zour la, premie fwa dan zot lavi zot ti retourn lakaz ar lenz sal.

Desam 2002

LENPAS FLANBWAYAN

©Dev Virahsawmy

*Pie flanbwayan kouver ar fler;
Bann pie leksi ranpli ar fri;
Lalimier ble dan lesiel ge
Pe donn nesans nouvo lane.
Banane, banane!
Vini zanfan nou trap lame,
Nou fer laronn pou nou danse;
Banane, banane,
Nou pas leponz lor lepase,
Ansam nou bwar enn lasante;
Banane, banane,
Zordi lavi rekoumanse,
Vini zanfan nou trap lame.*

PROLOG

Dokter Deva finn dir mwa ki kanser la pe fane. Li pa konsey operasion. Perttan! Li'nn preskrir ladrog pou kalme douler. Mo pa bouverse parski mo'nn bien viv mo lavi. Zame mo pa finn ena anbision vinn santener. Kan ler gran depar arive pa neser plore me si gagn letan, kapav konplet seki ena pou konplete. Toultan mo ti anvi rakont zistwar mo vilaz manier mo ti trouv li, manier mo ti viv li. Toultan ti finn ena kiksoz ki ti obliz mwa posponn sa travay la. Aster mo pa ena okenn exkiz. Mo bann zanfan finn donn mwa enn laptop. Koumsa mo kapav ekrire, lir lagazet lor enternet, get fim, ekout lamizik, zwe kart kouma frisel ek soliter san kit mo lasam, ni mem mo lili parfwa. Laptop enn gran envansion. Si mo fini loubraz la, mo pou kapav avoy li direkteman mo editer. Mo pa'le donn person traka...

SAPIT 1

MO VILAZ (I)

Dan vilaz kot mo ti ne ti ena plizier lenpas ki ti aret sek lor bor enn gorz, Gran Raven, ki ti desann brit ver enn ti larivier ki ti sarye dilo lasours, amenn li lamer. Si enn kote ti ena sa gorz la, lor lezot kote, apart enn, ti ena enn ranze kolinn diferan oter. Kot pa ti ena kolinn ti ena lamer. Akoz samem, mo kwar, ti ena enn expresion 'al lot kote dilo' ki dan nou lespri ti vedir sime lavantir ek risk. Lenpas so kote ti vinn enn zimaz pou dir ki pa ti ena sime sorti. Kan zwe domino, olie dir 'pas' kan peyna zwe, nou ti pe dir 'lenpas'. Kan nou ti santi ki nou ti kwense dan enn take, pou montre nou volonte nou ti kontan dir 'bizen defons baraz'. Mo mama ti dir mwa ki mo ti ne enn lepremie Zanvie dan Lenpas Flanbwayan ki ti diferan ek spesial. Dan so finision, de kote sime, ti ena enn ta pie flanbwayan. E kan lane ti pe aproz petal rouz ek oranz ti tale partou. Pa ti ena boukou dimoun dan Lenpas Flanbwayan. Bann lakaz ar twatir lapay ti omilie enn ase gran lakour kot ti ena enn varyete pie kouma lila, kaliptis, katrepis, mang mamzel, mang lakord, mang dofine, mang mezonrouz, pie badamie, pie longann, pie friyapen, pie tamaren, pie papay, pie zat; ti ena enn varyete plant kouma vetiver, mige, vieyfi, viegarson; pie fler ti ase rar. Pre kot gorz ti ena enn group lakaz kot bann desandan esklav libere ti pe viv. Nou ti apel zot Mazanbik. Zot ti fer lelvaz koson, plant maniok ek batat. Souvan, sirtou dan Samdi swar, roulman ravann otour dife ti met lanbians e nou, bann zanfan, nou ti kal dan enn kwen pou get tamasa.

"Dalennatana amoris bahout atcha!

Dan Lenn mete langouti

A Moris mete kalson, palto."

Pa kone kifer, kan mo retourn lakaz, mo mama ti kontan dir, "To'nn al kot to fami. Kifer to pa al res laba?"

Larout prensipal nou vilaz ti apel Gran Sime. Li ti koumans dan bor Gran Raven, travers vilaz la, kontourn bann kolinn, pas par Lafnet - samem landrwa kot pa ti ena kolinn - pou desann ver lamer. De kote Gran Sime ti ena bann grap bitasion ar bann nom ki ti fer mwa reve: Kotez, Mamzel Zann, Plato, Sen Kler, Mapou, Roster, Melvil, Belmon.

Nou vilaz ti dan enn sitiasion bloke. Mo gran kouzen Sanasi ti kontan dir ki nou tou, nou kontan viv dan lenpas. Pourtan enn senp pon ki travers gorz Gran Raven, ennde sime ki pas ant bann kolinn pou desann lot kote ti pou kas nou izolman. Mo kwar li ti ena rezon kan li ti pe dir ki dapre li nou gagn enn santiman sekirite kan nou viv dan nou nik lenpas ek anklavman. Akoz sa nou pa ti'le pran risk pou amenn sanzman. Ti sanzman korek; gran sanzman zame! Nou ti kouma enn tibaba ki pa ti pe anvi ne parski li ti bien dan vant so mama. Zeografi ti fixe nou aktivite. Toulegramaten bann kamion ti vinn sers travayer pou al travay dan karo kann ek dan lizinn andeor nou baz; ti ena detrwa ki ti al lapes lor zot bisiklet e dan tanto zot ti revini ar zot tant pwason ki zot ti vande dan vilaz; seki ti pli malen ti ouver ti komers - ti laboutik, tabazi, marsan dile

ki gramaten plen so bidon kot bann vase e lerala al vann dile la dan vilaz, marsan dipen ki ti osi marsan legim, marsan mersri-antrede ets; bann bon menwizie ek sarpanctie ti pe kapav debrouye san tro difikilte; tou dimoun ti plant legim dan zot lakour, ti nouru zaimo pou zwenn de bout. Lavi ti pe deroule dousma-dousma. Dan nou vilaz souvan ti tann: "Chalata dire-dire!" Ar sa tou dimoun ti paret satisfé.

Zeografi ti ede par labitid. Dan nou vilaz tou dimoun ti kwar ki bann rol ti deside par desten e nou zis ti bizen aksepté. Desten ti swazir kisannla pou sef dan baitka, dan sivala, dan lakaz. Fam ti bizen okip lakwizinn, lakaz, mari, zanfan, lakour, zarden ek zaimo. Kan enn madam al travay dan karo pou tabisman 'lot kote laba', so gran tifi ti bizen ranplas li kan li pa la. Zis garson ki ti gagn drwa al lekól. Kan madam la ti retourne apre so latas, li ti bizen mat ar lezot latas fidelman, dapre koutim, kiltir ek labitid. Dan sivala, kovil, moske ek lasapel ti pres mem mesaz: Bondie kone ki li fer.

Kouma mo ti dir, mo ti ne enn lepremie Zanvie. Mo ti premie zanfan, premie tizanfan kote mo mama kouma kote mo papa. Plis enportan, mo ti enn garson. Panndit ti get dan liv pou kone ki nom Bondie ti swazir pou mwa me sirtou pou dir mo paran ki desten ti fini trase pou mwa. Mo ti ena enn gran desten. Pa ti ena plis detay. Me mo paran, gran paran ek tonton ti extra eksite. Bann madam ti al dan lakwizinn pou prepar gajak e bann misie ti al anba pie badamie pou tap enn tizafer. Pa kone kifer, zot ti apel sa pran enn lasante. Kan pli tar mo ti ole mo par dan lasante zot ti dir mwa li pa bon pou mo lasante. Difisil kone ki pase dan latet gran dimoun.

Mo anset ti vinn dan vilaz lepok ki tabisman ti bizen travayer dan plantasion. Dapre mo granper, mo aryer granper, Ramsamy Ramsamy, ti konn fer lekonomi e li ti aste enn porsion teren. Ler li ti mor tou so bann garson - ti ena sis antou - ti gagn zot par. Li ti ena tifi 'si me lor zot personn pa ti konn nanye. Kot mo ti reste ti apel Kan Ramsamy. Mo granper ti pli gran garson Ramsamy Ramsamy. Donk apre lamor mo aryer-granper, se mo granper ki ti vinn sef e li ti dirize kouma enn vre sef klan. Dan kan Ramsamy ti ena trwa zenerasion dimoun. Mo granper ki ti swiv mo aryer-granper lor fer lekonomi ek lor bon investisman, ti aste tou teren anvant otour nou kan. So garson kouma so tifi ti gagn enn bout teren pou konstrir zot lakaz e so bann zann ti vinn res dan kan Ramsamy elarzi. Dan Lenpas Flanbwayan ti ena nou lakaz, lakaz kouzen mo papa ek so madam ek lakaz ser mo papa ek so misie. Me ti ena osi enn fami Mizilman e dan finision lenpas ti ena, kouma mo ti dir zot, bann Mazanbik. Mo papa ki ti pe pran plis responsabilite amizir mo granper ti pe vieyi, ti fer tou pou aste teren Bay Goulam me nou vwazen ti refiz vande parski, li ti pe dir ouvertman, li ti santi li ek so fami ansekirite dan Kan Ramsamy. Madam Bay Goulam, Tantinn Fatma, ti enn bon kamarad ar mo mama. Bay Goulam, ki ti bien kontan so madam ti fer tou pou fer li plezir. Inital sey bouz bann ki ti viv dan Kan Mimi, kot bann Mazanbik ti pe reste, parski zot rasinn ti fini rant dan

profonder later. Zot ti pe evolue natirelman dan enn lanvironnman pourtan pa fasil. Zot ti reysi domestik enn parti Gran Raven pou fasilite zot aktivite agrikol. Dapre mo papa, dan fon Raven zot ti plant kann pou fer tilanbik; ti ena osi ganja pou zot prop konsomasyon. Mo papa ti bien kone parski zot ti vann tilanbik ar li e ar tilanbik melanze ar lapo zoranz, zirof, limon, tamaren mir li ti fer rom aranze. ...Enn zafer drol. Ti ena boukou zanfan nou laz dan Kan Mimi me zame ti trouv zot lor ban lekol. Dapre mo mama ki pa ti tro kontan zot, bann zanfan la ti tro bet pou aprann Angle-Franse. Anverite sa lepok la pou al lekol ti ena enn fiz pou pey profeser. Konsey vilaz ti donn batiman me paran ti bizen pey fiz. Samem ti lapey profeser. Akoz sa boukou zanfan pa ti pe al lekol. Pa zis dan Kan Mimi. Dan Kan Ramsamy 'si ti ena zanfan ki pa ti al lekol. Sa, mo mama pa ti trouve.

Ti ena dan nou vilaz enn lider ki ti pe dimann administrasyon santral ouver enn lekol pou tou zanfan dan vilaz. Li ti apel Kavi Ram. Kot nou, nou ti apel li Tonton Kavi. Kan mo ti gagn di-zan mouvman Tonton Kavi ti gagn so premie laviktwar. Administrasyon santral ti ouver enn lekol 4 klas: 4-5 an; 6-7 an; 8-9 an; 10-12 an. Bann profeser ti peye par administrasyon me zanfan ti bizen amenn zot prop lardwaz, kreyon; kaye ek plim. Dan gran klas bann zanfan ti bizen osi aste zot prop liv. Tifi ek garson ti aprann ansam. Dan klas 10-12 an ti ena bien tigit tifi, zis detrwa. Bann zanfan Kan Mimi ti pe koumans al lekol e dan klas 6-7 an ti ena enn tifi Kan Mimi ki ti bien resanble mwa.

Enn ti zafer kouma enn lekol ti amenn enn lot fason get dimoun. Kan mo ti pli zenn, Kan Ramsamy ti mo lemonn. Dimoun ti apel Rajen, Damee, Dev, Sanas, Raj, Nila, Vasou, Nann, Mahen, Suresh, Padma. Aster dan lekol ti ena zanfan depi Mapou ziska Belmon; depi Karo Filao ziska Mamzel Zann; depi Plato ziska Kan Bombay; depi Kan Laskar ziska Kan Mimi. Mo vokabiler nom ti vinn diksyoner. Ti ena Farouk, Aysa, Panjay, Panday, Tikolo, Vonvon, Paul, Gabriel, Ameena, Suzanne, Suzette, Liseby, Roland, Rahim, Roland, Alain, Gerard, Baldeo, Mahipal, Lata, Singaron, Manikon, Renga, Singa, Naynama, Parvatee, Parvedi ... Konte fini, nom reste.

Aprè sa Kavi Ram ti desid pou ouver enn lafwar enn fwa par semenn dan enn plas bien santral. Dan koumansman mouvman ek tranzaksyon ti lan ek mens. Kan bann dimoun ti koumans realize ki prodwi-fer-lakaz varye ti ena valer komersyal sitiyasyon ti bien ameliore. Zour lafwar ti gagn dizef, dile-kaye, lazle-goyavdesinn, poule-sirpat, zasar-legim, satini-sevret, pima-konfi; pli tar ti koumans gagn lenz pou zanfan, rob, kourta. Enn zour enn dimoun ti gagn lide met anvant bann obze ki bar plas dan lakaz. Gran sikse. Lafwar ti pez start kreativite e dousma-dousma ti sanzman ti pe vinn sanzman ase konsekan. Me touzour dan mem direksyon! Tanki bann labitid prensipal pa ti menase ek ti ena posibilite plen pos, pa ti ena problem. Me...

Kan Kavi Ram ti vinn ar proze pou institie enn konsey vilaz, la bann reflex tribal ti fer pwal drese. Sak kan e sak klan ti met so kandida e sak kandida ti pe viz pos prezidan. Sak kandida ti rod lalians pou asir so laviktwar personel atraver laviktwar so lalians. Enn nouvo expresion ti rant dan vokabiler nou vilaz: solision winn-winn. Sak soley ki leve ti trouv debri lalians kase ek selebrasion lalians istorik. Rezion kont rezion, kan kont kan, klan kont klan, lari kont lari. Zame dan listwar nou vilaz ti ena otan tez pou explik natir natirel bann nouvo lalians e natir kontsezon bann lalians adverser. Tousa ti kapav fer gagn riye si pa ti ena violans. Nou vilaz ti asieze par enn lennmi envizib. Ostilite dan ler ti telman epe ki ti kapav koup li par trans ar enn senp kouto lakwizinn. Kavi Ram ti regret sa zour ki li ti gagn lide kre enn konsey vilaz. Degoute, li ti retir so kandidatir, disoud so groupman, lev so pake, al lot kote dilo. Zame ti retann li.

SAPIT 2

ZISTWAR SUNIL

Mo ti pas lekzame 12-an. Aster ti ena pou decide ki pou fer. Dan nou vilaz Legliz Evanzelik ti ouver enn kolez mix pou prepar bann zenn tifi kouma garson pou lezame Matrik. An Angle so nom ti Matriculation, enn lekzame ki ti permet dimoun travay dan Administrasion Santral, al lot kote dilo pou etidie dan liniversite ousa aprann pou vinn pret ousa maser ou lefrer. Mo ti anvi al kolez; mo mama ti dakor; mo papa komdabitid ti prefer atann desizion mo granper. Mo granper ti trouv sa kolez la enn danze pou klan Ramsamy. Ki pou arive si so tizanfan les li enflianse par manier ek krwayans bannla ki manz bef ek koson? Ti ena boukou pannchait. Finalman mo ti bizen promet ki zame mo pou manz bef ousa koson; ki gramaten-tanto mo pou fer sanndia (lapriyer); ki toule-Vandredi mo pou res karem (mo pa pou manz kavti). Akontreker mo granper ti donn so benedikcion, debous so boutey Goudwil, dir mo granmer frir enn dizef.

De premie lane dan kolez ti pas ase bien. Ler mo ti koumans trwaziem lane ena zafer ki ti pe fer mwa santi mwa drol. Malgre ki bann tifi ek garson ti fer ti group separe inisex, ti ena garson ki ti atire par tifi ek tifi atire par garson. Mwa mo pa ti atire par tifi ditou. Ti ena enn garson dan mo klas ki souvan ti vinn dan mo rev. Li ti zoli e dou. Olie zwe foutborl ou voleborl, li ek mwa nou ti prefer asiz ansam anba enn pie. Enn zour kan personn pa ti pe gete mo ti anbras li lor so labous. Li pa ti dir mwa nanye; li ti fixe mwa, larm dan lizie.

Se ar Sunil Kan Bombay ki mo ti dekouver sexialite. Nou ti, kouma tou amoure, fer serman ki nou lamour pou eternal.

Pli mo pans lor la plis mo trouv drol ki personn pa ti ena okenn doutans lor nou relasion. Mo kwar dan lespri dimoun nou ti zis de bon kamarad.

Mo granper ti desid pou ouver enn laboutik. Li ti ena enn kamarad Sinwa ki ti ena enn laboutik dan Gran Sime. Laba mem li ti aste so rom par lit. Dapre lalwa pa ti gagn drwa vann rom par lit me Kaptann, kouma tou dimoun ti apel li, ti fer enn eksepsion pou mo granper. Depi enn bon bout letan li ti pe ankouraz mo granper rant dan biznes detay. Pou Kaptann, mo granper ti ena ensten komers. Li ti mem donn li enn nom Sinwa: Ah Pow. Personn pa ti kone kifer me tou so bann kamarad ti apel li Ah Pow. Li ti mem montre li servi sif Sinwa pou ki bann kliyan pa konn sekre so biznes. Mo granper ki ti fer mwa fer serman mo pa pou gat nasion pa ti ezite servi lekritir Sinwa pou protez so lentere.

Ler mo ti gagn sez-an, mo granper ti decide ki mo ti finn ase aprann. Laboutik ki ti pe grandi ti bizen nouvo disan. Apartir lepremie Zanvie sa lane la mo ti vinn apranti mo papa ek mo tonton. Tonton Siram ki ti dernie frer mo papa ti ena anviron vennsenk-an. Li ti bien entelizan e par limem li ti aprann lir ek ekrire. Li ti pe depans boukou larzan lor liv. So madam ki ti detrwa-zan pli vie ki mwa ti al lekol e ti bien malen. Li ti pe ankouraz so mari. E mo tonton Siram ti pe partaz so konesans ar mwa. Li li ti soupsonn liezon ant mwa ek Sunil me li ti fer koumadir li pa konn nanye. Apre de-zan mo ti gagn grad dan travay. Granper, papa ek tonton ti decide ki mo ti kapav dormi dan laboutik parski mo tousel pa ti marye. Sa ti net dan mo lentere. Mo ti pou zwir enn gran liberte. Anplis aswar Sunil ti pou kapav vinn pas lanwit ar mwa. Zot ti kwar mo pa marye!

Travay boutikie pa ti tro eksitan me mo ti pe gagn bann fasilite pou lir liv ek lagazet e aswar mo ti pe dormi ar mo bieneme. Sel problem se ki boner gramaten, avan koumans fer kler, mo ti bizen leve, ouver laport deryer pou les Sunil ale. Mo lavi ti pe deroule san gran problem ziska ki, enn Dimans tanto avan mo al dormi laboutik, mo mama dir mwa ki li bizen koz ar mwa.

- "Bala, mo'nn trouv enn bon tifi pou twa."
- "Enn tifi pou mwa?"
- "To prefer enn garson?"
- " Wi!"
- "Aret fer zokris. Mo pe koz serye."
- "Mo'si!"
- "To kontrer to papa. Li li ena fam partou, zanfan dan tou kwen ... Twa .."
- "Be normal. Papa finn balye karo. Li finn pran tou pou li. Akoz sa mwa mo bat lamok."
- "Gete beta, to pre pou gagn ven-tan. Mama pa pou la toultan pou okip twa. Finn ler pou to marye, gagn zanfan."
- "Kifer gagn zanfan? Lemonn deza sirpeple."

- "To koz kouma to tonton Siram."
- "Li ena rezon."
- "Enn bon tifi mo dir twa. Li kler, li'nn aprann dan lekol. So mama dir mwa li konn koud, li kon kwi ..."
- "Li konn fer gate?"
- "Taler to gagn enn klak ar mwa!"

Kan mo mama ti chombo kiksoz peyna li large. Dan so prop fason li ti konn amenn so kanpagn. Li pa ti ankor fini ar mwa. Lor fer lalians pa ti ena so segon. Mo papa, ki ti enn vie kornar e ki ti bien fann so pikan, ti enn gajak dan lame mo mama. Li ti konn roul-roul li, belo li kouma li ti anvi. Deziem mouv se gagn mo granmer ki li li ti konn trafik mo granper. Finalman avan ki mo mem gagn letan pou exprim mo lopinion, ti ena enn renionnfami. Ni mwa, ni mamzel ki ti konserne par sa tranzaksion la pa ti prezan. Mo ti pe koumans sagren li.

Me mo sitiason ti bien pli grav. Si mo reziste desizion lafami, mo ti pou bizen kit mo travay dan laboutik - sel travay ki mo ti konn fer. Mo ti pou vinn enn ekzile. Mo ti pou oblize kit mo vilaz, al rod enn lot baz. Sa pa ti fer mwa gagn tro per. Pli difisil: mo ti pou bizen dir mo fami ki mo ti ge e ki mo ti deza ena enn partner ar ki mo ti extra ere.

Mo ti al get Tonton Siram pou gagn so konsey.

- "Non Tonton, mo pa enpotan. Mo pa gagn li bonn ar fam. Mo prefer Sunil."
- "Si koumsa, fer toulede. Marye enn tifi pou fer fami plezir e kontinie to lavi pou fer tomem plezir."
- "Ki ariv fidelite dan lamour?"
- "Sitiason konplex dimann solision konplex."

Kouma pou dir sa Sunil; mo Sunil frazil kouma enn bouton roz dan laroze glase? Mo ti al zwenn li dan borlamer e la, anba enn pie filao, mo ti dir li, finalman, dan ki dilem mo ti ete. Li ti res trankil koumadir depi toultan li ti pe atann sa arive. Li ti kone ki dan nou vilaz nou blok gran sanzman. Me seki ti sok li se ki mo'si mo ti pe fer vadire. Dan nou vilaz nou toultan fer vadire pou evit fer fas konfli. Tou dimoun rod res bien ar tou dimoun. Sunil ti toultan dir ki li ti trouv sa manier la bien degoutan. Li ti les mwa koze san dir nanye. Apre, li ti leve lantman, pran so bisiklet e san dir enn mo li ti pran sime koupe pou al Kan Bombay.

Mo mama ti extra ere ler mo ti dir li ki mo aksepte so proze. Li ti sirtou soulaze parski li ti pou gagn enn servant gratis parski so lasante pa ti tro bon. Apre

maryaz ek ennalou, doula ek doulinn ti gagn zot lasam. Si zegwi revey ti kapav sot vennkat-er mo ti pou rekonesan. Me pa ti ena sime koupe. Mo ti bizen fer fas. Mo pa ti pans ditou lor tou bann konsekans mo desizion. Me la ti ena enn zennfi dan mo lili e deor fami de kote ti pe atann rezilta. Ki pou fer? Dir li laverite? Ki pou fer si li larg enn kriye isterik? Fer koumadir mo etero? Eski mo pou kapav penetre li? ... Mo koumans kares so ledou, desann anba. Li les mwa. Mo tir so kilot, tourn li, pran li par deryer. Li kriye. Mo ti andan li. ... Bann paran pou kontan. Ti ena disan.

Kan nou ti koumans abitie enpe, mo ti dir li mo zistwar. Li ti promet ki li ti pou gard mo sekre, san okenn emosion. Pli tar mo ti aprann ki se Ratna ki ti pli trakase ki mwa parski kan li ti ena douz-an so tonton ti viol li e apre ti swiside. Sex dan vazen, dan so latet, ti enn zafer ki ti asosie ar douler, laont ek lamor. Seki ti finn ariv nou ti permet nou toulede sovlafas. Koumsa lavi ti kapav kontinie vadire tou normal.

Enn semenn apre mo maryaz, mo granper ti konvok mo papa, Tonton Siram ek mwa pou gete kouma pou okip gardienaz laboutik aswar. Ziska mo maryaz se mwa ki ti pe dormi dan laboutik. Dan so stil paternalis, mo granper ti dir ki enn zom marye pa kapav kit so fam touleswar pou al vey laboutik. Mo ti dan rev ar Sunil. Mo kwar ti ena enn sourir lor mo lalev.

- "Bala! Kifer to pe sourir kouma enn pagla?"

- "Mwa?"

- "Wi, tomem!"

- "Pardon Tata!"

Mo papa ti propoz ki azout de lasam dan batiman laboutik pou enn koup kapav viv. Tro gran depans, mo granper ti dir. Mo granper lera ti propoz ki Tonton Siram ek mwa fer li atourderol, sak swar. Nou toulede nou figir ti vinn long. Tonton Siram ti ena enn pies, enn zenn vev, ki ti res pre kot laboutik. Mo problem si ti parey.

- "Tata, pa kone si li bon seki mo panse. Ki ou dir si nou fer li toulesemenn?"

- "'Pa, mo kwar enn bon lide sa."

- "Si zot de dakor, korek sa!"

Me mwa mo ti dekouyonn mo fars. Sunil ti fer mwa konpran ki li pa enn zouzou pou satisfere kapris enn egois. Mo ti swazir pou kas bag, bag ti finn kase. Pa kapav repare. Li ti finn fini rekoumans rekonstrir so lavi andeor Kan Ipokrit.

Sunil ti pe zwe lagitar e ti kontan ekrir sante. Ler li ti pran so bisiklet, kit mwa dan borlamer, li ti bien boulderse. Li ti santi ki mo ti pe traire lamour. Sa swar la

li ti al dan enn bar kot enn ti group ti souvan zwe. Li ti konn zot. Sa swar la sef group la ti vinn ver li pou dimann li si li ti kapav ranplas enn koleg ki ti malad. "San repetision?" Sunil ti dimande. Lider group ti dir li ki li ti kapav enprovize. Ti enn bon koumansman. Group ti dimann li vinn ar zot. Li ti aksepte. Bien vit bann zenn ti vinn zot fann e zot ti pe konn boukou sikse dan gamat, maryaz, konser ek fennsifer.

Riptir nou relasion ti finalman kas lasenn ki ti pe blok devlopman Sunil. Me nanye pa prop net. Lavi enn kontradiksyon. So group ti pran nom 'Fler Raket'. Zot ti koumans zwe dan lotel dan borlamer; zot ti pe al zwe lot kote dilo. Sunil ti pe ekrire ek sant bann sante ki ti top dan itparad. Li ti vinn enn star. Me lavi artis pa fasil; lavi enn artis ge ankor pli difisil. Li ti koumans pike; souvan partaz sereng. Se koumsa ki li ti kontamine ar VIH-SIDA malgre li ek so bann kopen ti pe servi kapot.

Enn zour mo ti gagn enn mesaz ki Sunil, ki ti dan lopital, ti anvii get mwa. Lor vites mo ti al get li. Premie lamour dan mo lavi ti vinn enn skelet, lapo kole lor lezo. Li ti zis kapav mirmir detrwa mo.

- "Bal, pardonn mwa!"

- "Non, koko, mwa ki ti fane."

- "Mo kontan twa!"

- "Mo'si!"

SAPIT 3

ZISTWAR RATNA

Enn lizinn textil ti pe opere dan vilaz. Li ti politik administrasyon santral pou ankouraz devlopman endistriyel dan rezion riral. Bann antreprenner ti pe anplway bann fam sirtou, parski lapey zom ti ennfwaedmi lapey fam. Mem bann fam ki pa ti literet ti anplwayab parski ti pe servi enn teknolozi primer. Plizier fam dan mo laz ti finn koumans travay dan lizinn. Enn zour, Solanz ki ti abite dan Kan Mimi - drol ki manier li ti resanble Bala - ti dir mwa ki so patron ti pe rod travayer. Mo belmer zame pa ti pou les mwa al travay. Mo sel lespwar ti Bala. Nou lexperyans negatif dan koumansman lavi ti fer nou vinn de bon kamarad, soude dan nou determinasyon pou fer nou lavi gagn enn sans. Li ti bizen mwa kouma mo ti bizen li. Nou ti aksepte pou zwe lakomedi pou lizie lezot me ant nou ti ena enn konplisite. Mo ti anvii sorti dan prizon konvansyon e mo kone Bala ti pou ed mwa. E li ti ed mwa. Li ti menas so mama ki li ti pou al res dan enn lakaz lwe ar so fam si pa les li al travay dan lizinn. So mama ti oblize kaptile.

Premie fwa dan mo lavi mo ti ena lendependans finansie. Kondision travay ti difisil me omwen mo ti pe gout enn liberte rar ki pa ekziste dan esklavaz domestik boparan. Akoz so travay dan laboutik, Bala ek mwa ti pas bien tigit letan ansam. Mo ti sey konsol li kan Sunil ti mor. Li ti santi limem koupab. Mo ti desid pou ed li sorti dan so sitiasion difisil avan divorce. Enn swar li ti dir mwa ki li ti ena enn kopen.

- "To kontan li?"

- "Pa kone. Me kan mo ar li mo bliye mo lapenn."

- "Dirab?"

- "Pa kone. Mo kwar."

- "Mo kapav ale?"

- "To anvi ale?"

Mo ti zis bouz mo latet enn bien tikou pou dir wi. Mesaz ti pase.

Mo ti fer konesans Bay Farouk, enn sofer vann ki ti transport nou kan nou ti travay dan sift aswar. Bann kamarad travay ti dir mwa ki li ek so madam zot ti pe viv tousel dan enn gran lakaz. Zot ti ena enn sel zanfan ki ti mor par overdoz. Tanzantan zot pran lokater. Enn gramaten, boner, ler li ti vinn depoz mwa, mo ti dimann li.

- "Ou'ena sans Mamzel! Mo lokater finn fek kite."

Li ti apel tou bann fam mamzel. Li ti ena rezon. Enn bon fason pou evit lamerdman. Ena fam pa kontan kan apel zot madam.

Bala ti bien ed mwa pou demenaze. Li ti dir so mama, dan enn ton ferm, pa fou so nene dan mo zafer. Dan lakaz Bay Farouk mo ti ena enn lasam konfortab. Nou ti partaz tou lezot fasilite. So madam ki bien vit ti dir mwa apel li tantinn - pa madam - ti bien edike. Pli tar mo pou aprann ki, parski li pa ti pe gagn demann, so paran ti met presion lor li pou li marye kan fami Bay Farouk ti fer so demann. Pou fami Tantinn Khadija, li ti enn gran laont kan enn tifi tas lor poto. Ti ena toutsort kalite palab. Pourtan, enn zafer rar pou dimoun sa lepok la, Kadija ki ti grandi dan kapital, ti al kolez, ti pas so matrik, ti gagn admision dan liniversite lot kote dilo. Me kan li ti rant dan so deziem lane, so papa ti gagn enn atak. Rezilta so biznes ti vir anbalao. Khadija ti bizen retourne lor vites. Li pa ti reysi vinn enn profesyonel endependan. Ti res enn sel solision. Marye li. Bann zom maryab dan sa ka la ti rar. Bann avoka ek dokter pa ti trouv li ase ris; bann fonksioner ti per enn fam edike e ki ti finn konn lavi etidian liniversite. Wi, Khadija ti tas lor poto. So frer ki ti pran biznes so papa ti trouv li kouma enn gran fardo. Enn ti fami ar Khadija ki ti osi fami ar Bay Farouk ti aranz zot maryaz. Khadija ti senk-an pli vie ki Farouk ki ti zis enn kolporter. Apre zot maryaz, Khadija ti koumans ed Farouk organiz so biznes. Olie met marsandiz lor bisiklet pou al vande dan tou kwen nou vilaz, so fam ti donn li enn moubilet. Anplis li ti gard kont tou tranzaksion. Pli tar zot ti fer

konstrir enn godam kot ti kapav stok boukou marsandiz ki enn fwa par mwa Khadija ek Farouk ti al aste dan kapital. Ler Khadija ti ansent so dokter ti enpe trakase parski li ti ase vie. Zanford la ti ne par sezaryenn e zinekolog ti dir koup la ferm robine. Khadija ek Farouk ti tro gat zot garson. Parski zot biznes ti pe grandi zot pa ti ena boukou letan pou okip li. Enn servant ti pe okip li. Garson la ti gagn tou seki li ti dimande. Boner li ti koumans bwar. Pli tar li ti koumans droge. Li ti pe koken dan tirwar so mama, dan pos so papa pou aste so doz. Enn zour enn trafikan ti propoz li enn diil. Li ti pran livrezon, vann enn parti marsandiz la, konsom enn parti e kan ti ariv ler pou fer kont ti ena enn gro defisit. Li ti panik. Mafia ladrog ti realize ki sa garson la ti vinn danzere parski li ti konn tro boukou kiksoz. Li ti mor par overdoz.

Zordi Khadija ti ena anviron swasantsenk an e Farouk swasant. Farouk ti gagn enn kontra pou sarye travayer lizinn. Li ti aste enn vann ek enn bis. Zot ti ena konfor materyel me enn gran tristes ti toultan pe trouble zot. Zot ti santi ki zot ti responsab lamor zot zanford. Me zot pa ti konpran kimanier. Sa flou la ti enn pli gran tortir. Aster ar mo prezans, enn lokater ki bien vit ti vinn enn zanford lakaz, Khadija ek Farouk ti pe rekoumans viv.

Enn zour Khadija ti dimann mwa kifer mo pa ti rekoumans aprann. Mo ti pas mo lekzame 12-an avek merit. Mo ti kapav fasilman aprann ziska Matrik.

- "Mo ena plis ki ven-tan. Pa tro tar?"

- "Zame tro tar. Get sa, mo kone sa proze la pe fer twa gagn per. Nou kas li ande. Aprann ziska jinior. Apre nou gete."

- "Ki kantite ena pou aprann?"

- " Mo pa konn silabes me mo konn kikenn ki kapav ed nou. Mo kwar mo pou kapav ed twa dan tou size. Sa pou fer mwa boukou plezir."

- "Mo pa'le donn ou traka, Tantinn."

- "Pa traka sa beti, pa traka. To pou ed mwa bliye mo traka."

Pandan kat-ran mo ti okip mo travay ek mo letid e ler mo ti pre pou gagn vennsenk-an mo ti pas mo Jinior. Ar sa sertifika la mo ti kapav rant treyning pou vinn mis lekol primer. Pou fer sa mo ti pou bizen kit mo vilaz e aprann viv san Tantinn Khadija ek Tonton Farouk. Ti enn desizion difisil pou pran. Mo ti aplay e mo ti gagn admision. Mo ti al get Bala dan so laboutik. Pou li mo ti pou fer enn gran erer si mo ti refize. Tonton Farouk ti konpran me Tantinn Khadija ti bien tris. Li ti sir ki zame nou pou rezwenn. Li ti ena rezon. Enn mwa apre mo depar, Tonton Farouk ti telefonn mwa pou donn mwa enn move nouvel.

SAPIT 4

MO VILAZ (II)

Mo ti zwenn Ratna dan lanterman Madam Farouk. Li ti vinn enn lot dimoun ki ti kone ki li ti ete e kot li ti anvi ale. Mo papa ki pa ti tro bien ti donn mwa so par dan laboutik. Li ek mama ti vinn bien relizie e zot ti pas tou zot letan dan lapriyer. Mwa ek Tonton Siram, kom de partner, - depi lontan mo granper ti finn kit nou - nou ti desid pou sanz bataz laboutik pou fer li vinn enn sipermarket. Enn parti bann kliyan pa ti tro kontan, sirtou bann ki ti abitie pran kredi e peye kan kas lakoup rantre. Malerezman pou zot progre ti pran sa sime la. Dan vilaz e dan bann rezion avwazinan enn divan sanzman ti pe soufle. Me sanzman ti touzour dan mem direksion: zwisans endividiel.

Nou rezion ti toultan ena repitasion enn landrwa tanpere. Ni tro so, ni tro fre; ni tro imid, ni tro sek. Vadire lanatir ti swazir kot nou pou fer enn lexperyans pou trouv lekilib ant extrem me dimoun ti prefer lekontrer. Depi enntan boukou etranze ti pe vinn kot nou pou aste teren pou konstrir zot rezidans segonder. Dousma-dousma bann lespas ver ti pe disparet. Timama tann dir ki Granbwa Bwanwar ki depi koumansman letan ti appartenir pou tou dimoun ti vinn propriyete enn promoter. Parey pou Karo Filao, Karo Kaliptis, Karo Bwadwazo, Karo Tekoma. Nou ti ena labitid sirkile libreman. Aster partou kot nou pase ti ena ekrito: no entry, pasaz enterdi; propriyete prive. Mem son partou depi nou vale ziska borlamer. Bann fermie pov ti pe oblize vann zot later; bann fermie ris ti pe grandi zot lanpir.

Mo rapel kan Kavi Ram ti rod met dibout enn komite vilaz pou manej nou rezion. Pov jab la ti bizen kite, sove. Me depi di-zan bann finansie, bann gran fermie, bann endistriyel ek bann profesyonel ti finn reysi met dibout enn administrasion minisipal ki ti finn donn fasilite devlopman enn ti group dimoun ki ti pe kontrol tou: later, dilo, plantasion, lendistri, labank, media. Olie sey persiad bann sef klan ek kan, zot ti finn zis aste zot enn par enn. Bann ki ti sey reziste ti aprann ki labank ti kansel zot ipotek; ki zot zanfan ti perdi plas pou konportman outrazan; ki kanal ki ti amenn dilo dan zot plantasion ti bouse. Pitay, mo fami, samem pli gran argiman, argiman pli for.

Mo pa ti kapav tro plengne parski nou biznes ti pe benefisie. Nou'si nou ti pe 'devlope'. Pou nou devlope nou ti obliz bann lezot ti laboutik ferme. Enposib kompit ar nou. Nou ti ena soutien group finansie. Akoz sa nou ti kapav kas pri ziska ki konpetiter dimann pardon. Mo ti fer ferm ar zot. Mo ti donn zot enn job dan nou sipermarket. Enn ti job kas-kase.

Lenpas Flanbwayan 'si pa ti sap dan lak devlopman. Ti ena enn promoter ki ti enterese ar tou bann teren ki ti bord Gran Raven. Bann ti propriyeter, enn par enn, ti pe aksepte sed zot drwa. Ler ti ariv nou tour, Tonton Siram ek mwa, nou ti desid pou reziste. Bann abitan Kan Mimi, Bay Goulam ek so madam, Tonton Siram ek Tantinn Sita, mo mama ek mo papa nou ti zwenn pou diskrit

sitiasion. Nou tou ti ferm dan nou konviksion ki nou pa ti pou sed enn pous later.

Po later ti bizen aksepte siperyorite po anfer. Bann azan pwisans finansie, kouma lera soufle, morde, ti ronz rezistans bout par bout. Dabor bann abitan Kan Mimi ti koumans flote avan zot rant dan lozik pouvwar lamone. Ti ena promes travay, lozman sosial, laferm entegre pou lelvaz koson. Enn pon kat vwa ti pou travers Gran Raven; enn teleferik pou monte, desann. Avan lizie bat de kou ti ena signatir, lakrwa, pous lor bordro. Ler mo mama ti aprann sa 'traizon' la, li ti vinn isterik, ti bliye tou so lapriyer e ti tom lor mo papa. Lerla ki mo ti konpran kifer Solanz ti resanble mwa koumsa.

- "Kifwa Ratna 'si'!"

- "Ratna?"

- "Be wi, to pa trouve, li teti kouma twa."

Labank ek founiser ki ti donn nou boukou fasilite kredi enn kou ti redi lalinn pou trangle nou. Mo ti vann mo dinite pou gard mo sipermarket.

Modernizasion, liberalizasion, deregilasion ti pe soufle tronpet ek tap tanbour for-for. Nou vale, flan kolinn, lespas ziska lamer ti vinn enn model devlopman. Bann media ti ranpli ar lartik ki montre reysit minispalite. Personn pa ti enterese pou kone ki ti finn ariv bann planter, peser, artizan. Pa ti ena lartik lor enn imans geto, enn site depotwar san dilo, elektrisite, lozman desan, enfracstriktir sosial; enn poubel imen kot lalkol, ladrog ek SIDA ti pe 'devlope' for-for. Dimoun laba ti apel zot lespas 'Danfour'. Mo kwar zot ti'le dir Darfur.

Dapre bann diskour ofisiel mo vilaz ki ti divize an kan ek klan depi Mapou ziska Belmon, depi Mamzel Zann ziska Gran Raven ti vinn Siti-Ini. Diferans ti finn disparet. Prosperite ti vizib partou. Enn model pou limanite. Nepli ti ena klan, klas, kan. Siti-Ini ti dimann e gagn so otonomi. Li ti vinn enn leta dan leta. Kartie endistriyel ti kosmopolit; kartie rezidansiel ti kosmopolit; kartie komersial ti kosmopolit. Siti-Ini ti vinn enn miniatir Nasion-Zini. Depi kolinn ziska lamer nouvo ti ranplas ansien net. Telman bien ranplase ki kan ou mars dan lari Siti-Ini vadire ou dan Hong-Kong ousa Singapore, ousa New York, London ou Paris. Kosmopolit net! Bann artis, poet kouma pent, ti koumans regret 'letan lontan'. Me Administrasion Otonom lor vites ti pe denons reflex paseis. Media ti boykott zot; galri ti boud zot. Plizier ti prefer emigre. Kiltir lokal ti al enndergrawn. Holly-Bollywood ti pe kas pake e kas konte.

Kouma mo ti dir, bann ti laboutik ti disparet ek enn trale ti-sipermarket kouma pou nou ti ranplas zot. Zot ti ena bann zoli nom: Flanbwayan, Sitronel, Yapana, Pikpik, Kardinal, Plato, Belmon ets. Zot servis ti ena enn tous amikal parski zot

ti pros ar dimoun zot lokalite. Sa ti tro zoli. Bann finansie ki ti rod bann domenn ki garanti maximem profi lor vites ti pe viz komers detay. Enn miltinasional, Universal Stores ti desid pou aste tou, moderniz e reorganiz komers detay. Tonton Siram ek mwa, nou ti kone ki nou ti fini tas dan leto. Zot ti tro for. Kot nou ti bouze nou ti manz feyaz. Zot ti propoz ki nou de travay ar zot kom asistan-manejer. Tonton Siram ki depi enn bon bout letan ti pe travers difikilte dan so koup pa ti kapav tini presion nouvo sitiasion. Li ti tom dan lalkol net. Enn zour li ti donn mwa so librerie parski peyna lavenir dan liv. Lerla ki mo ti realize ki kantite so konesans ti profon. Li pa ti ena zanfan e dan so latet mo ti so zanfan spiritiel. Tantinn Sita 'si ti bien pros ar mwa. Nou ti vinn de bon kamarad e zis ar mwa ki li ti rakont so soufrans. Dan koumansman li ti sey tou pou tir Tonton Siram dan piez lalkol. Enn zour, fatigue, degoute, li ti kit li. Tonton Siram ki ti finn perdi so boue sovtaz, ti plonz dan fon net. Laont, solitud, depresion ti ed Tanatos gagn laviktwar lor Eros. Zour so lamor li ti ena pre senkant-an.

SAPIT 5

ZISTWAR TANTINN SITA

Bien zenn mo ti perdi mama ek papa e mo tantinn ti adopte mwa. Mo ti grandi dan klan Treepat, enn fami ki ti aktif dan borlamer. Tantinn Kawnselia ti tret mwa kouma so prop zanfan. Li ti ankouraz mwa aprann dan lekol. Mem zame li ti al lekol, li ti kwar dan ledikasion. Ler mo ti ena diset-an Tantinn Kawnselia ti dir mwa ki enn bon garson dan enn bon fami, fami Ramsamy, ti enterese ar mwa depi li ti trouv mwa dan maryaz mo kouzinn. Mo ti konn Siram vagman; li ti enn zoli garson ar enn ase bon ledikasion; li ti pe travay dan laboutik so papa. Kouma mo ti gagn laz pou marye, mo ti dir wi. Apre ki so fami ti fer demann ofisiel, Siram ti koumans frekante. Sis mwa pli tar nou ti marye.

Dan koumansman tou ti pas bien. Li pa ti brit. Tanzantan li ti aste liv pou mwa parski li ti kone ki mo ti kontan lir. Souvan nou ti koz lor bann zafer ki nou ti lir. Kan mo ti dir li ki mo kwar mo ansent, li ti extra eksite. Ler mo ti fer enn pert li ti boulderse. Ler mo ti fer mo deziem pert mo ti santi koumadir enn resor ti kase. Li ti aret koz koze zanfan. Bien vit sex ar mwa pa ti pe enteres li. Kan mo ti koumans koste ar li aswar dan lili, li ti pe tourn so ledon, dir mwa li fatigue, li ena pou leve boner pou al travay. Dousman-dousman mo lili ti vinn fad, frwa ek repousan. Kan Bala ti marye e mo boper ti dimann Siram ek Bala fer gardien atourderol, mo mari ti extra eksite kan so tour ti vini. Ti ena enn lot fam dan so lavi.

Mo lavi ti kouma enn pirog dan sek lor disab, enn polank vid. Mo tantinn, mo belmer, mo belser ti okouran dilem dan lekol mo ti ete me zot tou ti konsey mwa fer vadire tou korek. Pli tar kan Bala ti marye, mo ti gan enn kompagn. Ratna omwen ti pe kapav koz ar so mari e kan li ti santi ki li ti bizen ale, li ti

ale ar soutien so mari. Mwa 'si mo ti anvi sorti andeor mo prizon. Mo ti dimann Siram kifer mo pa al ed zot dan sipermarket. Mo ti kapav tini lakes. Non, ti ena enn kesier. Wi, ti fam la ti gagn enn plas. Mwa, so fam marye, pa ti ena sa privez la.

Siram ti koumans bwar enpe tro. Bala ti pe sey fer mwa konpran. Pov Siram! Fam la ti pe fini li. Lorla li ti pe vinn enpotan akoz lalkol. Kouma enn dimoun entelizan koumsa kapav vinn enn kales kase? Mo nepli ti tro zenn me seki mo ti sir se ki si mo pa fer kiksoz mo 'si mo ti pou vinn enn kales kase. Bala tousel ti konn mo plan. Li ti sagren Siram me li ti konpran mwa. Mo ti bizen kit mo prizon ki ti pe fini mwa. Kikfwa mo pa ti swazir moman pli korek me mo priyorite se mo prop lavi. ... Enn sans Ratna ti donn mwa enn ti plas kot li ziska mo gagn enn travay.

Klan Treepat ti rezet mwa parski mo ti amenn dezoner; klan Ramsamy ti fer mem zafer. Me Bala enn kote ek Ratna lot kote, de dimoun ki ti finn konn boukou difikilte, pa ti les mwa tonbe. Sakenn so manier ti permet flanbwayan fleri dan lenpas.

SAPIT 6

DAN DANFOUR

Ler mo ti finn vinn enn proferser kalifie avek ase lexperyans, mo ti dimann poste mwa dan Danfour. Enspekter ki ti pe okip mo dosie pa ti'le kwar so lizie.

- "Mamzel Ratna, vremem ou'le al travay dan Danfour?"

- "Wi!"

- "Mo kapav kone kifer?"

- "Kan mo ti bien pli zenn, mo ti dan dife. Enn madam ki pa ti mem enn ti fami ar mwa, ti ramas mwa, nouri mo lekor ek mo lespri. Li ti donn mwa enn gran kado: lesperans.

- "Ou'le dir lespwar!"

- "Non, Misie Imambakas, lesperans. Enn santiman ki Bondie zame abandonn so zanfan."

- "Kouma li ti apele?"

- "Kisannla?"

- "Madam la!"

- "Tantinn Khadija."

- "Haaan! ... Kifer Danfour?"

- "Si nou tou travay ansam, nou kapav replant lesperans dan Danfour."

Enspekter Imambakas ti rekomann mwa. Ti ena kwartez pou profeser dan lakour lekol. Konfor minimem. Mo pa ti bizen plis. Travay ti bien difisil. Mazorite bann zanfan ti viv dan fami-enn-paran, pli souvan kot zis mama prezan; bann zanfan la ti malnouri; seki enpe pli gran ti pe okip seki pli piti. Bann zanfan ti vinn lekol san lardwaz, kreyon, kaye ou liv. Lekol ti pe donn zot enn bout dipen ek enn goble dile grasa zenerozite enn ONG ki ti apel Kavi Ram. Siti-Ini ti viv lor maximem profi toutswit dan laglwar eternel; Danfour ti viv lor sarite.

Mazorite dimoun dan Darfour ti bann planter ki ti perdi zot later; bann ki ti perdi zot gagnpen parski lespas kominoter ti privatize; bann ki ti perdi zot lakaz parski bann promoter ti trik zot. Enn zour mo ti zwenn Solanz ki lontan ti viv dan Kan Mimi. Ti finn ena gran devlopman (pon, otorout, imeb, vila) me lakaz ki ti promet pou donn bann abitan zame ti sort dan later. Boukou zennfi ti pe oblize rant dan travay sexiel. Lazourne zot ti dormi dan enn lasam-kat-fey-tol e aswar dan rezion lantern rouz zot ti rod lavi.

Erezman ti ena ennde travayer sosial devoue ki ti pe sey fer dimoun regagn zot dinite. Me naz kontkouran li pa enn zafer fasil. Souvan parski zot fatige, zot san resours, san soutien Administrasion Otonom, zot abandone e lerala enn ti labouzi lespwar tegn.

Konpare ar lezot mo ti dan bien. Mo ti ena enn lapey regilie, enn plas pou kasiet lapli. Mo ti ena enn travay ki mo ti kontan mem si kondision ti difisil. Mo ti ankore zenn, ranpli ar lenerzi ek kouraz. Akoz tousa mo pa ti gagn drwa plengne. Dan Danfour, bann dimoun kouma mwa nou ti form enn rezo solidarite pou de rezon: pou anpes solitid pez tro for e pou ki nou devlop konplemantarite parski tou bann problem ti konekte. Tanzantan bann manm diferan ONG ti pe zwenn sosialman ek profesionelman. Nou ti enn ti pogne dimoun ar boukou lespwar ki dime kapav meyer.

Dan enn sa bann renion la - mo pa tro rapel sipa li ti sosial ousa profesionel - mo ti gagn enn sok. Bala, wi mo Bala, ek so kopen Gerard ti la. Pa zis sa. Kisannla lot ou kwar? Wi, Tantinn Sita. Ladan zis Gerard ki zame mo ti zwenn. Mo ti kone li ti ekziste me zame nou ti zwenn. Li ti enn pret manke. Li ti abandonn seminer kan li ti pran foul konsians so oryantasion sexiel. Me so lafwa dan Zezi pa ti kabose. Okontrèr parski li ti onet anver limem so lafwa ti pe briye ar mil reyon miltikolor.

Nou ti enn ti group omozenn dan nou mision ek nou aksion. Nou tou nou ti ena ant karant ek senkant an; nou tou ti travers dan dife ki kapav brile me ki pirifie si konn chombo li; nou tou ti anvi met fren ar deteryorasion fizik, sosial me sirtou moral. Nou tou nou ti bann rebli lozik Siti-Ini. Danfour ti nou Apokalips ki

ti pe anons lafen Lanpir Romen ki ti pe oprim nou. Gerard ti enn lider natirel, enn zeni organizasion; Bala ek mwa nou ti bon dan aksion lor teren parski nou ti konn koz langaz lepep, itiliz zot prop metafor pou fer zot trouv kler. Tantinn Sita - pa kone kifer mo ti kontinie apel li Tantinn - li li ti konn met bann fam ankonfians pou ki zot kapav koumans pran zot desten dan zot lame. So manier koze ti spesial.

Dan Danfour ti ena enn group zenn ven-vennsenk-an ki ti koumans atire par lalit arme. Siti-Ini ti pe naz dan jalsa foulous pandan ki Danfour ti pe nwaye dan detres. Tou bann arter kominikasion ti bouse e lekar ant sa de realite la ti pe grandi. Administrasion Otonom ti aret servis minimal dan Darfour parski zot pa ti kontribie dan finansman aktivite. Lari pa ti asfalte; pa ti ena ramasaz ordir; bann dren ti bouse. Zanimor mor ti pe dekonpoze dan bor sime. Ti ena enn gran danze ki enn lepidemi kolera eklate. Linet roupi lor lizie ni Administrasion Otonom, ni Gran Group Finansie ki ti kontrol 90% larises nou rezion ti realize ki nenport ki katastrof ti pou afekte tou dimoun. Plis lamas dimoun exkli, marzinalize ti ogmante plis ti pou ena problem sekirite pou tou dimoun. Bann modere ti regroup zot dan enn parti politik ki zot ti apel Mouvmman KaviRam. Zot ti panse ki li ti posib asoupli boukliye Mamon pou enzekte lespri Zezi ek Gandhi. Popilasion Danfour ki ti pe tir jab par lake pa ti enterese ar koze mervay. Souvenir desepsion resan ti tromatiz zot lespri. Zot ti vinn fatalis. Langaz violan ti atir zot plis.

Eski travay sosial ti ase? Fouy trou, bous trou? Servi lakras pou tengn lensandi? Souvan dout ti rant dan latet e ti kal mo lelan. A Bondie kifer mo pa ti ena lafors moral Gerard! Tantinn Sita li, li ti kouma Sita dan Bannwas. Li ti kone, li dir, ki exil dan Danfour li ti zis enn kalver ki ti pou amenn nou ver Moksha. So Moksha pa ti lwen, li ti panse. Sa krwayans la ti permet li fer fas difikilte. Me enn swar ler li ti pe vinn get mwa, enn group vakabon ti tom lor li. Pourtan zot ti kone ki li dan nou group. Violans, vol, viol. Zot ti les li dan enn karo pikan, san konesans. Lelandime ler ti trouv li, so lekor ti kouver ar fourmi rous. Me li ti ankor vivan. Ti ena enn dispanser ki ti roule par bann volonter. Laba li ti gagn premie swen. Pa ti ena lanbilans pou amenn li lopital. Enn dimoun ki ti ena enn vie kachak-charli ti ofer so led. Se koumsa ki ti reysi sov so lavi. Me li ti kontamine par viris SIDA. So Moksha ti paret bien lwen aster.

Kan nouvel so 'aksidan' ti fane, boukou fam ti vinn get li pou soutenir li. Zot ti fer enn asosiasion otodefans pou fam. Zot ti mem ranz enn lokal pou rezidan. Zot ti apel li "Papernoula". Boukou zom ti vinn ed zot.

Malgre dezenteresman dan aksion sosial par mazorite, asakfwa ki ti ena enn maler, ti ena enn mouvmman solidarite spontane e enn ti lalimier ti alime kot person pa ti atann. Lesperans pa ti enn koze fos.

Seki ti plis difisil se trouv enn sime ant politik represif Administrasion Otonom ek lalit arme; enn sime non-violan, determine ki amenn lazistis sosial ek plis boner pou pli boukou dimoun. Kimanier fer travay sosial ek aksion politik mars annarmoni? Ti ena enn konfli ant sosial ek politik parski parmi travayer sosial ti ena seki ti antipolitik - tou politisien manter, voler, kouyoner - e parmi politisien ti ena ki ti trouv rivalite - bannla pe lapes dan nou baraswa. Mo pa ti ena okenn experyans politik; anfet mo ti plito mefie politisien me dan mo latet ti ena enn lide vag ki li ti posib fer sa de la mars ansam. Dapre Bala, mo ti enn idealis volontaris ... Tou ti anbrouye dan mo latet.

Mouvman KaviRam so lider ti apel Dario Ravaton. Li ti ena boukou experyans dan travay sosial me li ti toultan panse ki travay sosial li ti enn tranplen pou al ver aksion politik me anmemtan travay sosial, kan li vedir konsolidasion bann lobi efikas, li kapav vinn baz sikse politik. Pou li sa de la mars ansam; parfwa enn plis priyoriter, parfwa lot ki priyoriter. Li ti refiz bann divizion rizid dan enn lemonn dinamik. Me pou reysi ti bizen ki toultan nou pa bliye kot lasours nou problem ti ete. Mo ti pe konpran so bann lide parski nou ti pe zwenn ase souvan. Dario so tifi ti dan mo klas. Tifi la ti ena difikilte pou aprann. Mo pa kwar li ti dislektik me plito li ti boulderse par kiksoz ki ti ariv li. Mo ti dimann ki so papa ousa so mama vinn get mwa pou ed mwa konpran zanfan la. Se Dario ki ti vini. Li ti fer mwa konpran ki li ti paran-inik. So madam enn zour ti kit zot anplan. Li pa blam li parski li pa ti enn mari ekzanpler. Depi sa zour la li ti okip so de zanfan avek led bann vwazen. So tifi, Jesika, ti bien afekte par depar so mama. Mo ti ofer pou okip zanfan la dan tanto apre lekol, si li pa ti ena okenn obzeksion. Pa ti ena obzeksion. Jesika ti pe rapros nou dousma-dousma. Enn tanto ler li ti vinn sers so zanfan, li ti donn mwa enn boutey diven rouz ek enn roz rouz.

- "Ki lokazion?"

- "Mo zis anvi."

- "Kifer to pa reste; mo fer enn ti manze; nou gout li ansan."

- "David pou tousel. Mo finn kit li kot enn vwazen."

- "Be al sers li!"

Amizir sitiasion ti pe deteryore, violans ti pe fann so lapipi. Bann zenn ti pe vinn deplizanpli enpasian. Zot ti apel zot mouvman Maw-Maw. Li pa ti kler si zot ti Mao-Mao ousa Mau-Mau. Enn fwa mo ti dimann enn dirizan sa kestion la. Li ti fixe so pous lipe detrwa segonn avan li ti dir mwa: "Touledé!" Dan Siti-Ini ti koumans ena enn dimoun bonnvolonte ki ti pe dir ki si pa fer nanye, violans pou vinn kiltir zeneral. Pa kapav zis koz krwasans san pran kont deteryorasion dan domenn sosial. Leta otonom pa ti kapav zis enn fasilitater ki permet ris vinn pli ris. Li ti bizen okip bann pov, bann malad, bann vie, bann andikape; li ti bizen okip ledikasion ek lasante tou dimoun. Sa bann dimoun bienentansione la pa ti organize; zot pa ti ena okenn enflians lor pouvwar desizion. Bann media ki ti dan lame gro lamone ti sansir zot malgre ki ofisielman zot ti kont

lasansir. Parski deba demokratik ti bloke, violans ti vinn expresion normal bann viktim devlopman san leker.

SAPIT 7

PREMIE SIGN

Dan bordroum FoulousPlennti Inc.

CHERPERSONN: Aret badine vouzot! Selon serten siyantis seki pe arive, zis so reklam. Sitation pou vinn pli delika e grav biento.

MANM 1: Bann siyantis pe rakont nenport, pe koz nahiin. Mwa mo ena dan mo larme siyantis ki dispoze prouv lekotrer si nou fer zwer ar zot.

MANM 2: Asipoze li vre, anou servi siyans ek teknolozi pou rezoud problem la.

CHERPERSONN: Samem nou douk. Dapre bann exper teknolozi pa pe kapav bar sime problem ki teknolozi finn kree.

MANM 10: Ki sa siperstision la? Teknolozi ena solision pou tou.

CHERPERSONN: Pourtan li pa'nn reysi met enpe diplon dan to koko! (*Tou dimoun riye*). Bon ase badine! Tou nou bann dernie investisman pe tom dan dilo.

MANM 12: Misie Prezidan, ou enn joker. Tom dan dilo. Laverite! Bann vila piederlo finn rant net dan dilo. Ha! Ha! Ha! Mari komik!

CHERPERSONN: Nimero 12, aret fer zokris!

MANM 12: Wi Misie Prezidan!

CHERPERSONN: Bann akerer vila delix pe fer valwar zot drwa. Dan kontra ena enn kloz ki si dilo pa respekte zot propriyete, nou, vander vila, nou bizen dedomaz zot. Si nou ena pou pey konpansasion dapre lalwa, nou met fayit. Nimero 12, to'nn aret riye?

MANM 12: Ena so solision, Misie Prezidan, si ou permet mwa ...

CHERPERSONN: Permet twa!

MANM 12: Si koumadir enn bom tom lor nou lavil, kraz tou, ena konpansasion pou nou peye?

MANM 7: Aret fer ler do toutouk!

MANM 9: Bizen met enn tax lor koze.

ZOT TOU: Wi! Wi! Wi! Enn tax lor koze! Enn tax lor koze! Enn tax lor koze!

CHERPERSONN: Zokris ena rezon!

ZOT TOU: Hen!

CHERPERSONN: Nivo dilo monte, sa li enn katastrof natirel kont lekel nou finn

donn nou bann kliyan garanti pou ki zot met tou zot blakmoni dan nou biznes. Me enn bom, li pa enn katastrof natirel.

MANM 10: Samem mo ti pe dir. Teknolozi ena solision pou tou.

CHERPERSONN: Ayomama! Zot ena rezon. Bizen enn tax lor koze.

ZOT TOU: Wi! Wi! Wi! Enn tax lor koze! Enn tax lor koze! Enn tax lor koze!

CHERPERSONN: Atann! Ena enn solision politik!

ZOT TOU: Politik!

CHERPERSONN: Wi, politik. P O L I T I K! Dan Danfour ena enn ta ti kouyon ki pou enpe lamone pou dipoze fer travay la.

MANM 5: Ki travay?

CHERPERSONN: Nou pran enn group delenkan, arm zot; apel zot Mouvman Liberasion Danfour; donn zot materyel pou dinamit tou bann vila 'piedanlo'.

MANM 4: Be ena sirveyans ek sekirite; ena lapolis ki fer patrol.

CHERPERSONN: Sosiete Sirveyans Ek Sekirite, SSS, li enn konpagni ki nou kontrole. Nou donn enstriksion sirveye lizie ferme. Mo va koz ar Premie Administrater Otonom - Otonom! Fer riye. So kalson pa pou li! - Pandan enn semenn avoy lapolis al fer patrol lor kolinn.

MANM 1: Li pa tro drastik seki nou pe rod fer? Kifer nou pa kraz bann kolinn pou konble lamer?

CHERPERSONN: Zame finn tann global warming? Sanzman klimatik? Pol Nor ek Pol Sid pe fonn? Zame? Pa pou kapav aret dilo. Konstrir ladig? Ladig defonse! Apre nou mision se pa aret lamonte dilo. Nou mision, nou devwar anver nou bann aksioner se maximem profi toutswit. Mo propoze ki zot donn mwa plen pouwar pou fer sa louvraz la. Pa bliye enn lot zafer. Dapre mo lenformasion, Mouvman KaviRam pe koumans vinn popiler. Mo finn sey aste Dario Ravaton. Enn latet dir sa. Enn kout ros, de zozo mor. Nou fann rimer ki brans arme KaviRam pe detrir tou.

MANM 2: Pa enn mouvman non-violan sa?

MANM 12: Pli enn mansonz gro pli li efikas. Nou zet otan labou ki nou kapav. Bann KaviRam pou sey tir labou lor zot. Souye, frote, lave ... Fer seki zot anvi, pou ena tras labou pou reste.

CHERPERSONN: Zokris, to pa zokris ditou. Kot to'nn gagn sa lide la?

MANM 12: Dan Mein Kampf!

CHERPERSONN: Enn dernie kiksoz. Sak geng pou ena enn sel mision apre kwa li pou disparet ... fizikman ... Konpran? Fale pa ena temwen. Pou ena lanket lapolis apre sak demolision ki pou fini par enn fiziyad kot bann bandi pou zwenn tase.

ZOT TOU: Felisitasion Kapitenn! Ou ki ti bizen pe diriz sa pei la.

CHERPERSONN: So ler pre pou vini.

SAPIT 8

PAPERNOULA

Nou refiz, Papernoula, malgre resours limite, ti pe kapav ed enn dizenn fam. Kan mo ti degaze enpe bann manm ti dimann mwa okip refiz la fouldaym. Pou mwa sa lof la ti enn kado Bondie. Mo Moksha ti pran enn form ki mo pa ti atann ditou. Mo pa ti kone komie letan mo ti reste pou viv me sa tigit lavi ki ti reste ti ena enn direksion kler, enn sinifikasion prop. Nou ti pe servi later otour nou refiz pou kiltiv legim e pou fer lelvaz poul, lapen ek kabri. Me san koudme enn filantrof nou pa ti pou kapav zwenn de bout. E bann seropozitif pa ti pou gagn tretman anti-retro-viral (ARV). Si ti ena finansie rapas anmazorite, ti ena enn pogne ki ti zene par lamizer dimoun ki sistem ti pe zet dan depotwar. Enn zour sekreter Misie Robert Grangayar, ki ti pe finans nou refiz, ti vinn rann nou vizit pou dimann nou si nou ti pou aksepte vizit so patron. Personn pa ti obzekte. Li ti bien vie. Li ti kwar dan sarite parski pou li kan donn dimoun pov se koumadir nou pe pret Bondie. Me ler mo ti dir li ki se pa sarite ki pou sov nou me pouvwar ekonomik li ti tike. Li pa ti paret pe konpran.

- "Zot pa'le mo ed zot?"

- "Non, pa mal konpran nou Misie Robert. Ou led li plis ki presie me li pa permet nou dres nou ledou."

- "Mo pa tro konpran. Mo'nn abitie pans enn manier me la koumadir ena enn lot ..."

- "Non, pardon, mwa ki pa konn koze. ... Mo extra apresie ou prezans isi. Vinn get nou kan ou gagn letan."

- "Letan mo pa manke. Mo ena plis ki bizen me ..."

- "Me?"

- "Ou kone dimoun dan mo klan, zot pans enn lot manier. Mwa mo nepli kone ki pou panse depi ki ..."

- "Depi?"

- "Enn lot fwa mo dir ou!"

Depi sa zour la so kontribision ti ogmante e so vizit ti pli frekan. Li ti bizen nou kouma nou ti bizen li. Enn lalians natirel ousa kont natir? Mwa mo ti trouv li normal me ti ena lagel sal ki ti pe zet labou. Ankor enn fwa mo trouv fler flanbwayan dan fon lenpas dan bor presipis.

Boukou violans dan Danfour kouma dan Siti-Ini. Nouvel ti pe sirkile ki bann vila piedanlo ti pe eklate kout bom enn par enn e partou ti ena kout fizi ant lapolis ek 'teroris'. Teroris ti pe mor par grap. Boukou zenes ki ti rant dan lak Cherpouss ek so bann konplis, ti zwenn lamor. Dan Danfour ti ena enn lot kalite violans. Bann viktim violans ti sirtou bann fam ek zanfan. Andire ler ena

gran stres ek fristrasion, dimoun rod pli feb ki li pou vomi so malez.

Ti ena boukou plis demann led dan refiz Papernoula. San koudme Robert nou pa ti pou kapav zwenn de bout. Enn zour enn loto ti aret divan nou refiz e sofer la ti amenn enn lanvlop pou mwa. Ti enn let Robert ki ti envit mwa vinn dine kot li. Mo ti pe ezite. Pa sir ki mo ti bizen fer. Mo ti dimann konsey bann kamarad. Zot tou ti konsey mwa ale. Sa swar la loto Robert ti vinn sers mwa.

Mo ti pe gagn gos dan so domenn me Robert ti pe fer tou pou met mwa alez.

- "Sita, mo bien bizen dir ou kiksoz. Mo pa ena boukou zour pou viv ..."

- "Pa koz koumsa!"

- "Mo serye. Mo ena enn kanser e biento mo pou dimann mo dokter andormi mwa. Eski ou kapav asiz kot mwa ler sa arive? Mo peyna person. Mo ti ena de zanfan, enn tifi ek enn garson. Zot ti pou ena mem laz ki ou zordi. Enn aksidan elikopter! ... Chuut! Les mo fini. Mo ena boukou kas, enn lanpir ... Zordi peyna person pou trap mo lame ler mo fer mo dernie pa. Apart ou.

- "Peyna problem! Mo pou la."

- "Sita, li ilegal seki mo pe dimann ou. Ena prizon ladan."

- "Mo'si mo peyna lontan pou viv."

- "Mo kone ou seropozitif. Pa per. Enn zour pou dekouver so remed. Gard lespwar. Mo ena enn deziem zafer pou dir ou. Mo pe fer enn don mo lanpir finansie. Prensipal benefisier se Papernoula. Mo noter finn fini prepar bann dokiman legal. Li pou explik ou tou bann detay. ... Bon aster nou pas atab."

Ti ena bon manze me mo pa ti fen ditou.

Lelandime mo ti dimann Ratna, Dario, Bala ek Gerard vinn zwenn mwa pou enn zafer irzan. Zot ti kwar mo bien malad. Ler mo ti donn zot nouvel Bonomnwel zot ti kwak. Nou tou ti per enn sel kiksoz. Lamone fasil ti kapav fasilman fer nou devie e ti ena danze ki bann roderdeler ti pou borde anmas.

SAPIT 9

EPILOG

Nivo lamer ti pe kontinie monte. Enn saler torid ti pe bril partou. Bann vie ek bann baba ti parmi bann premie viktim. Dilo ti koumans manke; respirasion ti pe vinn difisil. Apre enn long peryod lasesres, enn lapli toransiel ti koumans tonbe. Plizier siklonn violan ti pas lor nou. Later rasazie nepli ti kapav absorb dilo. Teren ti koumans glise; bann imeb ti pe grene. Glisman teren ti parfwa

spektakiler parski ti ena parfwa koumadir enn tranblemandeter. Gro-gro gob bann kolinn ti pe sanz mouyaz. Ant lamer ek kolinn ti ena aster enn kanal ase profon pou bann ti navir navige. Topografi nou rezion ti sanze net. Lanatir martirize, koumadir enn zean ki ti pe sakouy lapousier lor so manto, ti pe redesinn so lekor. Valer imobilie ti pe degrengole. Resesion ti fann so lapat ourit partou. Lekonomi formel ti kraze. Dan Danfour 'si ti ena difikilte me pa ti osi grav. De kiksoz pozitif ti pe ariv Danfour: premie dabor nouvo topografi ti vinn favorab parski aster ti ena enn lien direk ant li ek lamer; deziemman sistem debrouy-debrouye san tro stres kot dimoun ti pe okip lanatir ki ti pe okip dimoun olie dimoun fer dominer ar lanatir, ti permet devlopman enn sitiason pa tro drastik. Malgre boukou lamor ek destriksion ti ena pou dimoun kreatif posibilite enn lekzistans pa tro difisil. Me lot kote, sitiason dan Siti-Ini ti katastrofik. Koumadir lanatir ti ena enn kont pou regle e li ti regle li san pitie.

Kan bann zenn dan Danfour ti realize ki kantite Siti-Ini ti vilnerab zot ti fer bann lennding, devaliz bann magazen ek bann vila abandone ou andetres. Ti enposib anpes kao regne. Sekirite prive, lapolis, nanye pa ti pe marse. Kan li ti kler ki Siti-Ini ti pou fini kouma Pompei, bann dirizan ekonomik ek politik ti ris zot kales. Tou manier zot fortinn pa ti dan pei me dan bann labank lot kote dilo. Me dimoun klas mwayen ki ti pe manz dan katora barrka saheb ti oblize rod enn boue sovtaz anplas e zot ti koumans konpran nesosite solidarite ar dimoun dan difikilte pa parski zot ti vinn filantropik me parski li ti sel fason pou zot sap zot lavi.

- "To trouve Ratna, sa bann la zot pou rod ris dra lor zot."

- "Nek ena pou pa les zot rant dan KaviRam."

- "Pa kapav anpes zot. Zot kapav donn enn koudme. Pa bliye parmi zot ena dokter, enzenier, profeser, avoka ... Nou bizen sa bann dimoun la."

- "Be Dario! Kouma pou anpes zot fer zot fanor?"

- "Peyna solision mirak. Bizen organiz bann planter, elver, artizan, peser dan bann korperativ kot zot ki kontrole. Nou bizen bien vizilan. Sirtou bizen pa refer mem erer ki avan: nek pans plen pos."

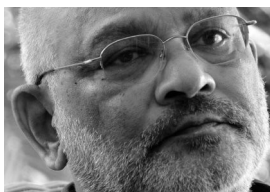
Ti pou ena pou rekonstrir enn abitat pou plizier milie dimoun ar resours limite. Enn extra gran defi! Pa ti ena alternativ. Bann pei ek rezion ki ti kapav ed nou ti pli dan pens ki nou. Nou ti ena pou depann lor nou prop lafors.

Bala ti kontan dir ki nou ti kont sanzman radikal. Sanzman ti akseptab zis si li ti al dan mem direksion ki avan. Me aster sanzman andeor nou kontrol ti obliz nou sanz nou oryantasion. Ti bizen envant lavenir, redesinn kontour nouvo dime.

Nou tou nou ti dan lenpas. Eski flanbwayan ti pou fleri sa lane la?

NOVAM 2007

Dev Virahsawmy

foto Andrea Chung

Dev ti ne le 16 Mars 1942 dan vilaz Quartier Militaire e li ti grandi dan Goodlands avan li al viv ar so granparan dan Beau-Bassin. Apre so H.S.C li ti al etidie dan Liniversite Edinburgh dan Scotland. Laba li ti etidie literatir Franse ek Angle e li ti spesialize dan lengwistik aplike. Pou so diplom li ti ekrir enn disertasion (*Towards a Re-evaluation of Mauritian Creole*) lor Kreol Morisien ki depi sa lepok la li dir bizen apel 'Morsien'.

Kan li ti retourn dan pei Moris li ti koumans travay profeser e an 1968 ansam ar Paul Berenger, Jooneed Jeeroburkhan ek lezot kamarad li ti kre MMM. An 1970 li ti eli depite dan enn eleksion parsiel. An 1972 Dev ek plizier kamarad MMM ti pas preske enn an dan prizon politik.

An 1964 Dev ek Loga ti marye. Zordi zot ena de zanfan (Saskia ek Anushka) e trwa tizanfan (Anastasia, Yann ek Rachel).

Dev finn ekrir boukou **lor** Kreol Morisien (Morsien) e **an** Kreol Morisien.

Parmi so bann pies teat ena *Li, Linconsing Finalay, Zeneral Makbef, Dokter Nipat, Galileo Gonaz, Toufann, Sir Toby, Mamzel Zann, Ziliet ek So Romeo, Ti-Marie, Prezidan Otelo, Tabisman Lir, Bistop, Dernie Vol* etc.

Dev finn ekrir plis ki 20 rekey poem. Parmi ena *Disik Sale, Les Lapo Kabri Gazouye, Lalang Peyna Lezo, Kayse Ba?, Zozo Mayok, Lonbraz Lavi, Petal ek Pikan, Zwazo Samarel, Koza pa Zaza, Latizann Pou Letan Lapli, Fetdemor, Dan Danbwa Ena Dibwa, Ler Ek Lagam Mazik, Nou kwar nou kone, Viv enn lot manier, 100 Sonet* etc.

Apart bann tizistwar, Dev finn ekrir 5 novela ek enn roman, *Souiv Larout Ziska ...*

Li finn osi tradir bann klasik kouma *Julius Caesar, Much Ado About Nothing, Macbeth, Hamlet, King Lear* par Shakespeare, *Tartuffe* par Molière e *Le Petit Prince* par Antoine de Saint-Exupéry.

RETOURN LAO